THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630
U.S.A.
SATURDAY, SEPTEMBER 27. 1969

LATVIJA

AMERIKĀ

65. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 27. SEPTEMBRIS 19. GADS
SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249
Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada: tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

NATIONAL LIBRARY
OCT 9 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

Organizēs jaunatnes salidojumu arī ziemā

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Kanadas DV zemes valdes sēdi 21. septembrī DV namā Toronto pr-dis E. Krūka ievadīja, aicinot ar klusuma brīdi godināt mirušo LNAK valdes priekšsēdi Jāni Niedru un pēdējā laikā aizsaulē aizsauktos organizācijas biedrus Dominiku Senkānu un Osvaldu Brenķi no Toronto, kā arī Arvīdu Valtiņu no Norandas.

Sēdes gaitā jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols un jaunatnes lietu referente T. Krūka informēja par Kanadas DV 2. jaunatnes salidojumu 13. un 14. septembrī Boltonas tuvumā, kas pulcināja 45 jauniešus vecumā no 13 — 16 gadiem un izdevās teicami. Jaunieši bija izteikuši vēlēšanos līdzīgā sarīkojumā pulcēties arī ziemā, kam valde principā piekrita, uzdodot jaunatnes daļai skaidrot iespējas un veikt priekšdarbus. Jaunatnes salidojuma dalības maksās ieņemti 375 dol., bet kopīgie izdevumi bijuši 566 dol. Valde vienojās daudzbērnu ģimeņu dalībniekiem segt dalības maksu 75 dol. apmērā. Salidojuma norisi un nodarbības filmā uzņēmis J. Gailītis. E. Ozols vēl ziņoja, ka no stipendiju fonda 150 dol. piešķirti Uldim Bitem Londonā Minsteres latviešu ģimnazijas apmeklēšanai Vācijā.

Kasieris R. Britāls ziņoja, ka trīs mirušo biedru piederīgajiem no bēŗu fonda izmaksāti kopā 900 dol. Kasieris vēl norādīja, ka nodaļas slikti kārto iemaksas budžetos paredzētajiem fondiem, galvenokārt stipendiju un kultūras fondam. Valde nolēma nodaļām šo pienākumu atgādināt.

Kultūras daļas vadītājs J. Gailītis informēja, ka T. Ķikauka izgatavojis metu kaŗavīru dzīves mūzeja iekārtošanai DV namā. Valde to atzina par piemērotu un nodeva iepazīšanai DV Toronto nodaļas valdes un nama pārvaldei. No sūtņa Dr. M. Valtera atraitnes Erikas Valteres saņemts vēl viens materiālu sūtījums šī mūzeja iekārtošanai. Kā pateicību par nodotajiem vērtīgajiem materiāliem valde vienojās aicināt Ēriku Valteri kā goda viešņu visos DV globālo dienu sarīkojumos 1971. gadā Toronto.

Oktobŗa pirmajā nedēļā iznāks 4. skaņu plate ar kaŗavīru dziesmām, tuvākajā laikā arī īpaša skaņu plate bērniem, bet decembrī plate ar Ziemsvētku dziesmām. DV vīru koris Kanadā, kas skaņu plates iedzied, izpelnījies vispusīgu atzinību un gandrīz nepārtraukti saņem aicinājumus piedalīties dažādos sarīkojumos. Tuvākajā laikā koris piedalīsies DV sarīkojumos Londonā (27. oktobrī) un Toronto (2. novembrī).

Kanadas DV saimē pašreiz ir 1342 biedri, kā ziņoja biedrzinis A. Taube, no tiem 379 vanadzes, 12 biedru - veicinātāju, 7 vanadzēni un 1 goda biedrs. No jauna iestājušies 57 biedri. Pārrunājot biedru maksas biedriem - veicinātājiem, kas, sasniedzot 18 gadu vecumu, kļūst par pilntiesīgiem organizācijas biedriem, valde vienojās pagaidām kārtošanu atstāt nodaļu ziņā, kamēr konkrētu lēmumu pieņems nākošajā delegātu sapulcē. A. Taube, kas vada arī sporta daļu, vēl ziņoja par Kanadas DV meistarsacīkstēm šaušanā, kuru rezultātus pašreiz vēl izvērtē šaušanas sekcija. ASV un Kanadas DV kopējās šaušanas sacensības notiks 27. septembrī Londonā.

DV nama pārvaldes loceklis J. Kleķeris ziņoja, ka par kluba „Jautrais Ods" saimnieci saistīta Zelma Zālīte. Kluba ienākumi kopš jūlija ievērojami vairojušies, dodot 600 dol. mēneša atlikumu. Pārvalde paredzējusi arī nama ārienes uzpošanu, tāpat turpināt telpu uzlabošanu.

Aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps ziņoja, ka par 14. jūnija ziedojumu vākšanas akciju jau norēķinājušās vairākas nodaļas. Līdz šim jau saņemti 1821 dol. bet akcijas techniskie izdevumi bijuši 95.77 dol. Nodaļām izsūtīti arī 1970. gada DV sienas kalendāri pēc iepriekšējā gada parauga. Ziemsvētku ziedojumu vākšanu aprūpes darbam šogad izdarīs bez līdzšinējām apsveikuma kartītēm, kuŗas interesenti varēs pasūtināt atsevišķi par 2 dol. komplektā (12 dažādu kartīšu).

Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne informēja, ka latviešu izcelsmes kaŗavīriem ASV bruņotajos spēkos Vietnamā nosūtīti 10 eksemplāru DV mēnešraksta. Kaŗavīri sevišķi pateicīgi par sarakstī un piesūtīto informāciju. Kanadas vanadžu valde nolēmusi sasaukt vanadžu salidojumu DV dienu laikā Hamiltonā 4. oktobrī, paredzot pārrunām red. A. Vinčela un M. Brukšteinas referātus. T. Krūka uzņēmusies sagatavot manuskriptu par Kanadas vanadžu dzīvi grāmatai par DV organizācijas 25 gadiem.

Ārējās informācijas daļas vadītājam O. Ieviņam Latviešu biedrību sadarbības centrs piešķīris Apspiesto tautu nedēļas 10 gadu medaļu un diplomu par veikumiem pretkomūnistiskā darba laukā. O. Ieviņš arī sniedzis referātu nesenajā centra sanāksmē Detroitā. Šāgada galvenais ārējās informācijas daļas darbs bijusi piedalīšanās Ed. Burkes Society novietnē Kanadas nacionālajā izstādē Toronto, iekārtojot pretkomūnistisku skati un izdalot informācijas materiālus. Šai darbā daudz pūļu ieguldījis DV Toronto nodaļas darbinieks V. Cinis. Skates iekārtošanai un informācijas materiālu sagādei izdoti 530,78 dol.

Valdes pr-dis E. Krūka informēja, ka DV globālo dienu rīcības komitejas prezidijs nolēmis 1971. gada sarīkojumu virkni paplašināt, svētku norisi plānojot laikam no 26. jūnija līdz 4. jūlijam.

Jau izsūtīti vēlēšanu materiāli DV organizācijas priekšnieka un globālās vanadžu priekšnieces izraudzīšanai. Iebildumi par šīm vēlēšanām iesniedzami līdz 18. novembrim.

Vispārējās pārrunās valde pakavējās pie 4. oktobrī Hamiltonā paredzētās ASV un Kanadas DV zemes valžu kopsēdes, kuŗā pārrunās arī jautājumu par latviešu radioraidījumiem sakarā ar to at sākšanu no Madrides raidītāja, kurp par to vadītāju pagaidām no Vācijas aizbraucis Brīvās Latviešu Balss raidījumu vadītājs V. Skultāns.

No Latviešu filatelistu apvienības saņemts paziņojums, ka Kanadas DV zemes valdes balva filatelijā „Imanta" šogad piešķirta J. Ronim Bramptonā. Pateicības vēstule saņemta no Kanadas latviešu skautu jendas pr-ka E. Dāvidsona par nometnei „Senatne" sniegto materiālo atbalstu.

Valde nolēma Vācijas DV zemes valdes rīkotās loterijas atbalstīšanai nosūtīt sava apgāda izdevumus 100 dol. kopvērtībā.

Kanadas DV zemes valdes atzinības rakstus piešķīra komponistam I. Saksam un R. Kreišmanim Hamiltonā. R. Kreišmani izraudzīja arī par Kanadas DV pārstāvi Pasaules un Āzijas pretkomūnistisko līgu konferencē šāgada beigās Taizemē.

Plašākas pārrunas valde veltīja pārkārtojumiem DV bēŗu fondā, par ko konkrētus ierosinājumus delegātu sapulcei iesniegs vēlāk. Paredzams, ka bēŗu fondu pārveidos uz individuālu dalībnieku bazes.

Iedzīvinot šāgada delegātu sapulces lēmumu par vēl trūkstošo 5000 dol. sagādi pamatkapitālam spiestuves akciju sabiedrības „Amber" dibināšanai, valde vienojās rīkot plašu mantu loteriju, par galveno laimestu paredzot 200 dol. naudā, bet pārējos galvenokārt gleznas un naudu.

Sēdes nobeigumā valde izteica aicinājumu DV organizācijas biedriem un labvēļiem ar piedalīšanos sekmēt Kanadas DV dienas 4. un 5. oktobrī Hamiltonā, kā arī DV Kičeneras - Vaterlū nodaļas gadasvētku sarīkojumu 11. oktobrī. Nākošā valdes sēde notiks 18. oktobrī plkst. 2 pēcpusdienā DV

(Nobeigums 4. lpp.)

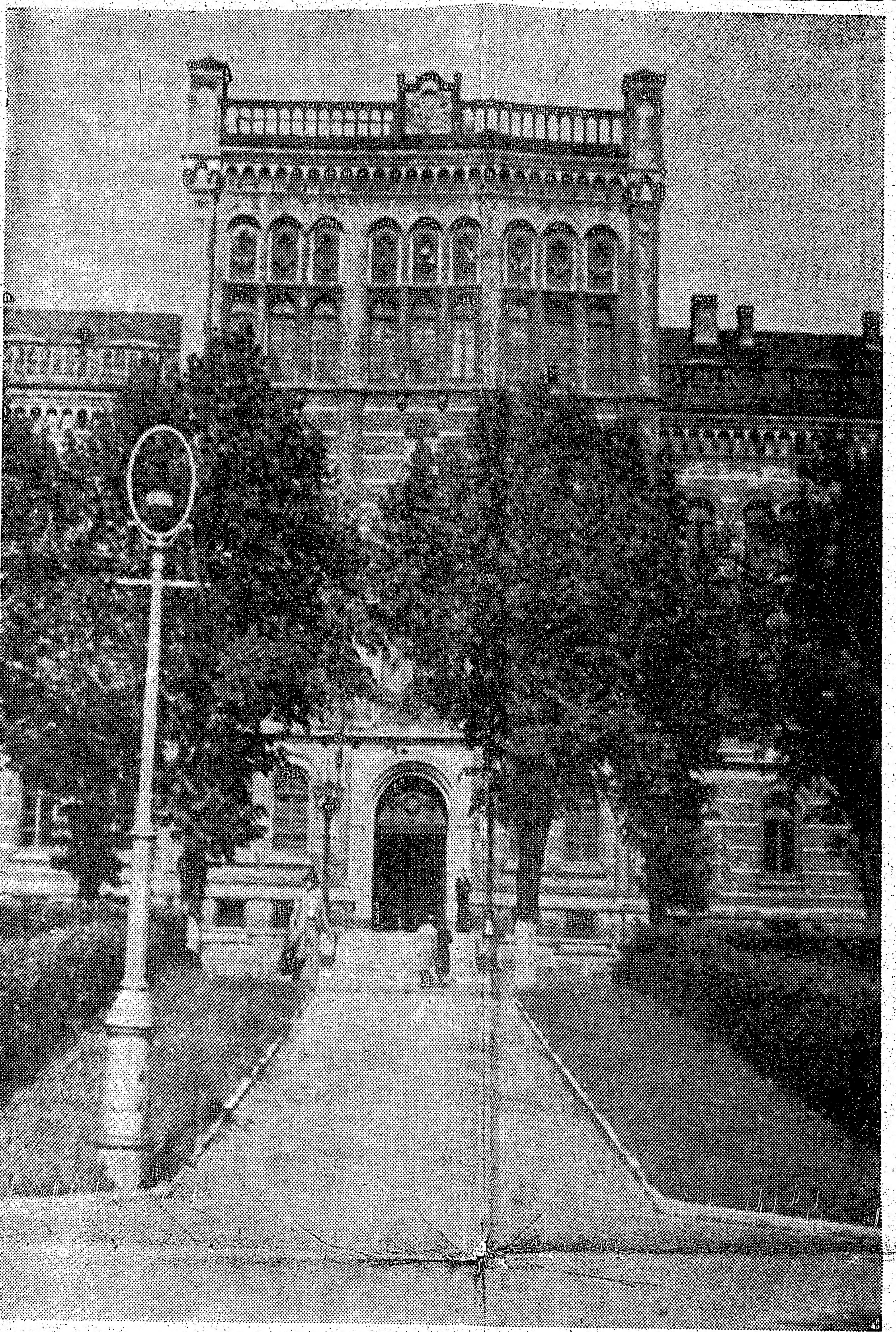

LATVIJAS UNIVERSITĀTE RĪGĀ — IEEJA GALVENAJĀ ĒKĀ NO RAIŅA BULVĀŖA

Kanadas politika trīs vārdos

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO OTAVAS

Pašreizējo Kanadas ārpolītiku un iekšpolītiku var izteikt trīs vārdos: Pjērs Eliots Trudo. Ar viņa stāšanos ministru prezidenta amatā agrākajā Kanadas izpildvaras struktūrā nenoliedzami iezīmējušās jaunas līnijas. Ir cits jautājums, vai Kanadas pilsoņu vairākums bez iebildumiem piekrīt „reformām", kuŗu rezultātā Trudo sev paturējis gala vārdu visos polītiskajos jautājumos. Pavasarī lielu troksni sacēla Trudo panāktā parlamenta debašu ierobežošana, jo tajā daudzi saskatīja tālejošu nolūku samazināt tautas vēlēto pārstāvju lomu. Jāšaubās, vai Trudo patiešām, kā apgalvoja opozicija, izdarījis „parlamenta kastrāciju", bet ir tomēr skaidrs, ka, apzīmējot opozicijas deputātus par nullēm, Trudo atklāti pateicis, ka parlamenta balsis neatradīs dzirdīgas ausis Kanadas valdības pašreizējās administrācijas galvgalā.

Trudo valdīšanas jaunie vēji nav skāruši parlamentu vien. Pašu liberāļu aprindās jau labu laiku ar bažām runā nevien par parlamenta nostādīšanu pabērna lomā, bet arī par ministru kabineta pakļaušanu pilnīgai Trudo paklausībai.

Ministra Heljera aiziešana no kabineta bija pirmais brīdinājuma signāls. Lai cik pārliecinoši būtu bijuši ārlietu ministra Šarpa un aizsardzības ministra Kadjē ieskati daudzos Kanadas ārpolītikas un aizsardzības jautājumos, tomēr Trudo līdz šim ignorējis arī savu tuvāko līdzstrādnieku domas. Tā Šarpa un Kadjē ieskati Kanadas turpmākajā līdzdalībā NATO — Rietumu kopīgajā aizsardzības sistēmā — nav ievēroti, un Trudo ir panācis savu: Kanadas militāros spēkus NATO ietvaros līdz 1972. gadam samazinās uz pusi. Ja Trudo paturēs valdības grožus ilgāk savās rokās, tad nopietni jārēķinās ar Kanadas pilnīgu aiziešanu no NATO.

Varētu iedomāties, ka, balstoties uz absolūtu vairākumu parlamentā, Trudo, gan runājot par pilsoņu plašu līdzdalību demokratijā, faktiski kļuvis par gandrīz neierobežotu diktātoru. Tā tomēr nav. Bez liela trokšņa Trudo par savas polītikas tapšanas un īstenošanas iestādījumu izveidojis ministru prezidenta kanceleju. Slēgtās ministru kabineta sēdes taī pašā laikā ir kļuvušas it kā par diskusiju klubu, kas nodarbojas ar Trudo kancelejā dzimušo ideju iztirzāšanu, tikai iztirzāšanu, bet ne izšķirīgu lēmumu pieņemšanu, jo gala vārdu vienmēr saka neviens cits, kā Pjērs Eliots Trudo pats. Kanadas federālajā valdībā šobrīd ir 20 ministri. Šie valdības locekļi nāk no parlamentā ievēlēto deputātu vidus, un tie ir atbildīgi cita vidū arī saviem vēlētājiem. Turpretim Trudo kancelejā ir 34 gudras galvas, kuŗām Kanadas vēlētāji nav devuši savu uzticību, bet Trudo šim „iekšējam kabinetam" dāvā daudz lielāku uzticību nekā oficiālajai valdībai.

Ministru prezidenta kanceleja nav nekāds jauns iestādījums, bet jauna ir loma, kuŗu ministru prezidenta „labā roka" tagad veic. 1961. gadā, kad ministru prezidenta amatā bija Džons Dīfenbēkers, kancelejā bija 15 ierēdņu, kuŗu atalgošana Kanadas nodokļu maksātājiem izmaksāja 97.920 dol. gadā. Kanceleja tolaik bija ministru prezidenta sekretāriāts, kas atbildēja uz valdības galvam rakstītajām vēstulēm un kārtoja citus nenozīmīgus administratīvus pienākumus. Lestera Pīrsona valdīšanas laikā kancelejas ierēdņu skaits pieauga uz 21 ar kopīgo gada atalgojumu 197.492 dol. apmērā, un trešā daļa no ierēdņiem arī tai laikā nodarbojās ar ministru prezidenta korespondences kārtošanu. Trudo laikā kancelejā tagad ir 34 algotas personas, kuŗas pilsoņiem izmaksā 406.085 dol. gadā. Ja 13 no pašreizējiem valsts kancelejas darbiniekiem sēž pie vēstuļu rakstīšanas, tad to nebūt nevar teikt par pārējiem. Trudo kancelejas komitejas locekļi ir visi viņa tuvi draugi un uzskatu

(Nobeigums 8. lpp.)

KOKĻU DIENAS TORONTO

1969. gada 4. un 5. oktobrī

1) KOKĻU KONCERTS 4. oktobrī pl. 8 vak. „Bickford Park High School" auditorijā, 777 Bloor St. W. Piedalās kokļu ansambļi un individuāli koklētāji no visas Ziemeļamerikas, kā arī „Rotas" un „Dzintara" meiteņu ansambļi Almas Skudras-Kārkliņas vadībā.

2) Bruno Skultes baleta „KOKLĒTĀJS UN VELNS" pirmizrāde 5. oktobrī pl. 4 pēcpusdienā „Bickford Park High School" auditorijā. Choreografiju veic TLB „Dižđancis" Zigurda Miezīša vadībā. Mūzikālo izkārtojumu veiks Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis Andreja Jansona vadībā. Dekorācijas un kostīmu metus gatavojis Evalds Dajevskis.

3) Kokļu izstāde un tirdziņš.
Atklāšana 4. oktobrī pl. 11 rītā Latviešu namā Toronto. Māksliniecisko iekārtu veicis Ģirts Tiltiņš. Piedalās Kārlis Staško, Konstantīns Dravnieks, Rudolfs Zālamans u. c.

Biļetes kokļu koncertam $3.00 un $2.00, baletam $4.00 un $3.00. Skolēniem zem 16 gadiem puscena. Biļetes iepriekšpārdošanā DV Grāmatnīcā, Latviešu namā Toronto.

Mag. iur. Adolfs Šilde

Latvijas universitāte un tās paliekamā nozīme

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ"

Pašnoteikšanās tiesības ļāva latviešu tautai sasniegt trīs kalngalus. No svešas virskundzības staigājā nākdama, tā ieguva pirmā pasaules kaŗa beigās trīs vērtības: Latvijas valsti, agrārreformu un Latvijas universitāti. Iegūdama šīs vērtības, mūsu tauta nodrošināja sev fundamentālās tiesības un brīvības, sociālu taisnību un labvēlīgas nacionālās kultūras attīstības iespējas. Tas viss kopā bija tik daudz, kā to mūsu vēstures gājumā vēl nekad nebijām piedzīvojuši. Latvijas universitātes svētku dienā aplūkosim tikai to, ko latviešu tautas garīgai izaugsmei devusi mūsu augstākā mācības iestāde.

Tāpat kā Latvijas valstij, tā arī Latvijas augstskolai (tāds bija šīs mācības iestādes pirmatnējais apzīmējums) bija sava priekšvēsture. Prof. Ludis Adamovičs, kas izdibināja Latvijas augstskolas tapšanas vēsturi, pamatoti saka, ka ideja par to ietelp latviešu tautisko centienu nākotnes izredzēs, kuŗas lolojuši jau tautas atmodas darbinieki. Sevišķa rosība šinī laukā parādījās, sabrūkot cara patvaldībai. Atdalīšanās no Krievijas vispār sekmēja latviešu kultūras dzīves attīstību.

Latvijas universitātes priekšvēsturei tomēr vēl pieskaitāms Rīgas politechniskais institūts, kas dibināts 1862. gadā, kā arī Academia Petrina Jelgavā. Kaut katrai no tām bija savs raksturs, un pēdējā novērtēta kā kaut kas „vidū starp ģimnaziju un augstskolu", tad tās, kalpodamas sava laika prasībām, bija ceļa sagatavotājas. Par Rīgas politechnisko institūtu prof. Nomalis teicis, ka tā augstskola, Rietumeiropas labāko zinātnieku veidota, izauga par plašu un tāli atzītu zinātnes iestādi („Izglītības Ministrijas Mēnešraksta" 1936. g. 7. numurā.). Dibinoties Latvijas augstskolai 1919. gadā, tās organizēšanas darbos savi nopelni piešķirta RPI izcilajam mācībspēkam prof. Dr. P. Valdenam, kas gan drīz pēc tam pārcēlās zinātniskajā darbā uz Vāciju.

Latvijas augstskolas ideja gan lauza sev pati patstāvīgu ceļu. Latviešu inteliģence bija tā, kas 1917. gadā kā Tērbatā, tā Rīgā sāka veikt priekšdarbus universitātei, kas lai būtu vienota latviešu zinātnes un akadēmiska mācības iestāde. Ja te uzsvērta „vienota tipa augstskola", tad tas bija jāsaprot kā humanitāro un technisko fakultāšu apvienojums vienā augstākajā mācības iestādē. Tērbatas skolotāju kongresa radītā Augstskolas komiteja, kuras priekšsēdis bija latviešu filozofs prof. Dr. Jēkabs Osis, bet sekretāri toreizējais docents Kārlis Kundziņš un cand. phil. Paulis Dāle, uzsāka jau latviešu zinātnieku apzināšanu, lai rastos kodols dibināmajai Latvijas augstskolai. Latviešu izglītības biedrības augstskolas sekcija Rīgā, kuŗas galvenie darbinieki bija Dr. Ādams Butuls, Dr. Miķelis Valters un virkne atzītu zinātnieku, jau 1917. gada rudenī noskaidroja, ka Rīgā pietiktu mācībspēku trim fakultātēm, proti, tiesību zinātņu, sabiedrisko zinātņu un mākslas vēstures mācīšanai. Dr. M. Valters veica arī priekšdarbus Latvijas augstskolas dibināšanai Vidzemes zemes padomē. H. Simsons guva franču prof. Šarla Seņobosa atbalstu „College Letton" dibināšanai Parīzē, no kā vēlāk gan latvieši paši atteicās.

Viss tas rādīja, ka Latvijas augstskolas ideja apstrāvoja visplašākos inteliģences slāņus, un tā jau īsi pirms Latvijas valsts dibināšanas lauzās kā devītais vilnis uz priekšu.

1919. gada 28. septembrī Latvijas universitāte jau kļuva par īstenību. Pateicoties priekšdarbiem, kas bija jau veikti, un Rīgas politechniskā institūta reorganizācijai, kuŗu bija ievadījis Latvijas pagaidu valdības 1919. gada 2. augustā izdotais rīkojums, jau septembrī varēja uzsākt darbību 9 no paredzētajām 11 fakultātēm. Zīmīga bija pirmā izglītības ministra Dr. Kārļa Kasparsona runa, kuŗā viņš teica, ka „bija laiks, nesen vēl tas bija, kad par to domāt, kas tagad mums ir, bija sapnis, — kad teica un ticēja: tad tas nāks šai zemē, kad akmens stāvēs uz ūdens, spalva grims dibenā. Un tomēr tas ir noticis." Berlīnē populārais tautsaimnieks un statistiķis prof. Dr. Kārlis Balodis teica akadēmisko runu par tematu „Mūžīgā miera ideja" un prorektors prof. Eižens Laube deva svinīgo solījumu. Notikums tāli atbalsojās Rietumeiropā, un Latvijas universitāti sakarā ar tās nodibināšanos apsveica slavenas Francijas, Anglijas, Šveices un citas universitātes. Latviešu jaunatne un inteliģence piedzīvoja to kā kaut ko līdzīgu agrārreformai, kuŗa savukārt spārnoja visus lauku ļaudis.

Vienīgo disonanci radīja latviešu marksistu un ateistu sirdīgā pretošanās teoloģijas fakultātes nodibināšanai. 1920. gada 13. janvārī izglītības ministrs varēja tomēr publicēt arī rīkojumu par šīs fakultātes darbības sākumu. Šai sakarā ir vietā atcerēties Baigā gada notikumus un visu, kas nāca ar 1945. gadu. Komūnisti 1940. gadā steidzās slēgt teoloģijas fakultāti un aizveda uz padomju spaidu darbu nometnēm prof. L. Adamoviču, prof. E. Rumbu un citus šīs fakultātes zinātniekus, kas Pad. savienības ledus tuksnešos aizgāja bojā. Latvijas neatkarības laikā turpretim izdevās vēl nodibināt otru teoloģijas fakultāti Romas katoļiem. To prasīja latviešu ticīgais prāts un vēlēšanās izkopt pašiem savā zemē tās garīgos vadoņus, kas valsts dzīves izveidošanai šķita nepieciešamas. Reizē ar to nevajadzēja pa šo zemē izglītoti teologi, kamēr pirms tam tie nāca no Tērbatas, Viļņas vai vēl tālākām universitātēm. Arī visām pārējām fakultātēm bija svarīgi piemērot zinātnisko pētniecību un akadēmisko darbinieku sagatavošanu latviešu ām prasībām un gara rosmēm, kas saskaņā ar latviešu nacionālās kultūras brīvo gribu un neraucētu izaugsmi.

Tikai tagad, kad aiztecējuši daudzi gadi un mēs varam plašā mērogā vērot latviešu kultūras dzīves tālo krastu, skaidri redzam, kas tas bijis par apbrīnojamu uzplaukuma laiku. Ar Latvijas universitātes nodibināšanos radās jaunas zinātnes vai vecās nemainīgās zinātnes atrada īpatī latvisku izveidojumu. Ar Latvijas valsts nodibināšanos bija izaugusi tāda gluži auna zinātnes disciplīna, ko apzīmēja par Latvijas valsts tiesībām. Latvijas vēsture, Latvijas senvēsture, latviešu literātūras vēsture, Latvijas historiografija, Latvijas archaioloģija, baltu filoloģija un baltu mītoloģija, Latvijas tēlotāja māksla, Latvijas ekonomiskā un statistiskā ģeografija, Latvijas tiesību vēsture un Latvijas saimniecības vēsture bija jauni mācību priekšmeti un izvērtās turklāt par īpatām zinātņu nozarēm. Arī eksaktajās zinātnēs un sevišķi lauksaimniecībā pietuvināja vispārējās zinātnes atziņas Latvijas prasībām, ar ko radās jauni pētījumi un noskaidrojumi. Pat Latvijas purvi kļuva par intensīvu pētniecības objektu. Visvairāk rosmes rādīja tomēr latviešu valodas pētniecība, kuŗu cieši savās rokās turēja prof. Dr. Jānis Endzelīns. Kaut latviešu valoda bija mūžu mūžos pastāvējusi un to tauta runāja, tad tomēr tā bija svešu ietekmju un aizbildņu piesārņota. Izslaukot nederīgas drazas no lietojamās valodas, bija bez tam jārada skaidrība latviešu gramatikā un sintaksē, izteiksmē un dialektos. Latviešu valodas jautājumi nepalika par abstraktu pētniecības priekšmetu, kas nodarbināja tikai mūsu valodnieku smadzenes, bet Endzelīns ar saviem aizrautīgajiem audzēkņiem, kas vēlāk uz-

(Nobeigums 2. lpp.)

Aizgrimušā pils

ALEKSANDRA VILKA VELTĪJUMS LATVIJAS UNIVERSITĀTEI

Tikai vienu gadu pēc Latvijas valsts proklamēšanas, kaut vēl nebija izplēnējusi kaŗa dūmaka, tapa mūsu gaismas pils — Latvijas universitāte. Tas nebija spontāns notikums, jo tā iedīgļi sakņojās jau laikmetā pirms tautiskās atmodas. Protams, pašu neatkarīgā valsts un brīvības izkaŗošana piešķīra spēcīgu impulsu šai ilgi lolotajai iecerei, kuŗa realizējās 1919. gada 8. septembrī.

Kā katrs jauns iestādījums, arī mūsu augstākās mācību iestādes tapšana un veidošanās bija saistīta ar dažādām grūtībām, taču tās visas pārvarēja tautas entuziasms pašaizliedzība un pašlepnums. It kā pa panākumu kāpnēm virzījās augšup svarīgais darbs universitātē, un drīz vien tā ieguva zinātnisku līmeni, kas nebija zemāks par daudzu citu lielu un bagātu tautu universitāšu līmeni, studentu relatīvā skaita ziņā izvirzoties pat vienā no pirmajām vietām. Vēl svarīgāks bija darbs, kuŗu Latvijas universitāte veica nacionālās zinātnes laukā, radot pilnīgi no jauna vai paplašinot un padziļinot nozares, kuŗu uzdevums bija pētīt Latvijas zemi, dabu, tautu, kultūru un valsti. Katrā ziņā Latvijas augstākā mācību iestādē kā mācībspēku kadrā, tā studentu saimē valdīja nacionāls gars un centība: brīvību un neatkarību ieguvušajai valstij bija vajadzīgs arī liels un aizrautīgs garīgais devums un spēks, lai veidotos veselīga un tipra valsts dzīve visos virzienos un detaļās. Valsts darbā katru gadu iekļāvās jauni akadēmiķu kad-

Neatkarīgās Latvijas universitāti tās pastāvēšanas laikā beiguši 7138 studenti, ap 40% no visu studējošo kopskaita. Ja šis procents nebija augstāks, tad tikai tādēļ, ka ievērojams skaits studentu bija nodarbināts pastāvīgā eksistences darbā, kas tos atrāva no intensīvas mācīšanās, tā pagarinot studiju laiku. Studenti apguva praktiskās un teorētiskās zināšanas apziņā, ka ar tām spēs kalpot savai valstij un tautai, vairojot tās stiprumu un neatkarību. Tas norādīja uz jaunu cenoņu patriotismu kā neatsveramu faktoru valsts dzīves augšupejai. Ja pirmā pasaules kaŗā izpostītā Latvija ar trūcīgu valstisku pieredzi tik īsā laikā spēja noorganizēt un izveidot savas valsts un pašvaldības iestādes, atjaunot un ievērojami tālāk attīstīt visas saimnieciskās dzīves nozares un radīt līdz tam mūsu tautas vēsturē vēl neredzētu garīgās kultūras uzplaukumu, tad lielu daļu no šī darba tieši vai netieši veica Latvijas universitātes mācības spēki, studijas beigušie un studenti.

Neatkarīgās Latvijas universitātes liktenis, diemžēl, bija pakļauts tām pašām nedienām un postam, kādu piedzīvoja mūsu valsts 1940. gada jūnijā. Pad savienībai laužot visus līgumus un iebrūkot Latvijā, krasi mainījās arī augstākās mācību iestādes seja. Neatkarīgās valsts noārdīšanā komūnisti iekļāva arī universitātes degradēšanu un pārveidošanu pēc Maskavas „ģīmja un līdzības", slēdza fakultātes, to mācībspēkiem atņemot tiesības uz pensiju, pārveidoja studiju programmu, iesaistīja mācībspēku kadros cilvēkus bez attiecīgas kvalifikācijas, ņemot šos palīgspēkus no Maskavas rezervēm, pilnīgi likvidēja universitātes autonomiju, ieviešot komūnistisku mācību priekšmetus un padarot tos par ārkārtīgi svarīgiem studijās. Universitātes līdzšinējās struktūras noārdīšanā un pārveidošanā skaidri bija saredzama okupantu vēlēšanās un nolūks sagatavot sev pakļāvīgus jauno akadēmiķu kadrus, kuŗos izskausta jebkāda nacionāla stāja un domāšana. No apgrozības izņēma iznīcināšanai nolemtās mācību grāmatas. Teoloģijas fakultātes bibliotēku aizvāca uz universitātes garāžu un centrālās apkures telpām kā kurināmo. Apturēja arī Latvijas universitātes rakstu un zinātnisko biedrību publikāciju iznākšanu. Slēdza visas nacionālās studentu organizācijas.

Sekojošā vācu okupācija it kā centās atjaunot stāvokli, kādā Latvijas universitāte bija valsts neatkarības laikā. Taču ne pilnīgi. Arī šai okupācijas varai bija sava „ideoloģija", un tā Latvijas universitāte vairs pilnīgi neatguva savu kādreizējo seju. Antisemītisma vilnī cieta mācībspēku kadrs, tāpat vācu okupācijas vara slāpēja pašas izsaukto pretestības kustību, kuŗas darbiniekus ieslodzīja koncentrācijas nometnēs.

Ar komūnistu iebrukumu 1940. gada rudenī Latvijas universitāte atkal atslīga stāvoklī, kādu tai uzspieda 1940. gada jūnijs. Protams, tika atmests viss, ko bija iekārtojuši vācu okupanti, lai vēl pilnīgāk un līdz pašiem pamatiem pārveidotu universitātes seju. No aizgrimušās gaismas pils kādreiz skaidras saules apmirdzētajiem logiem tagad latviešu jaunatnei pretim lejas sarkanā gaismā pasniegtas komūnistiskās universitāšu mācības un zinātne. Vairāk vai mazāk katram priekšmetam ir ideoloģiska piedeva, un jau sen vairs nav runas par to, ka augstāko izglītību ieguvušajiem viss uzņemtais nododams atpakaļ savai zemei un savai tautai. Tieši otrādi: pavērts plašs ceļš uz padomijas attāliem apgabaliem, kuŗos jaunais akadēmiķis, strādādams svešā vidē, pamazām zaudē savus nacionālos vaibstus, atsvešinās no savas tautas, tās nacionālās tradīcijām, valodas un domāšanas. Ne jau jaunie latviešu akadēmiķi okupētajā Latvijā paši prasa darbu tālajos apgabalos. Viņus sūta, viņiem pavēl, un tiem citas izvēles nemaz nav. Tā viena vai otra veida maskētās deportācijas joprojām notiek un nekad necilvēcīgajā komūnistu sistēmā nebeigsies. Kā okupanti censas sajaukt vietējos iedzīvotājus ar iesūtītajiem krieviem, tāpat tas notiek ar akadēmiskajiem darbiniekiem. Cik zināms, ārkārtīgi pacelts dažādu jaunradītu speciālitāšu skaits, jo sevišķi Jelgavas lauksaimniecības akadēmijā, kuŗa savā laikā izauga no Latvijas universitātes lauksaimniecības fakultātes Kronvalda bulvārī. Agronomu un mežkopju zināšanas sadrumstalotas šaurās speciālitātēs, un šobrīd vairs nevaram runāt par to, ko kādreiz apguva diplomēts zemes vai mežu kopējs neatkarīgajā Latvijā. Ar šo šauro speciālizēšanos pieaudzis studiju beigušo skaits, un jo tas lielāks, jo mazāk izredzes palikt savā zemē. Arī tas ir viens no paņēmieniem komūnistu plānošanā, kā jaunos latviešu akadēmiķus aizdzīt svešumā.

Jaunatne allaž centusies pēc izglītības. Tas vienmēr bijis latviešu iedabā, un tā tas ir arī tagad okupētajā tēvzemē. Zināšanas paveŗ ceļu uz labāku dzīvi kā tiem, kas tās iegūst savai akadēmiskajai profesijai, tā arī tiem, kas iekļaujas pētīšanas darbā, zinātniskus atklājumus meklējot. Bet tūlīt paceļas jautājums arī gluži materiālā un dzīves apstākļu plāksnē: vai akadēmiskā un zinātniskā darba veicējam viņa pūles un zināšanas ir pietiekami atalgotas? Komūnisti maļ ar vienām un tām pašām dzirnavām kopš pastāv viņu paradīzes valsts: padomju zemē laimīga dzīve, brīvība un tiesības! Varbūt viņi paši notic šīm sapņu iedomām, kuŗas tos skurbina jau vairāk nekā pusi gadsimta. Taču reālā īstenība ir gluži pretēja un nekādā ziņā nesaskan ar to, ko pasaulei pauž Pad. savienība, dižodamās ar augstu dzīves standartu. Varbūt tādas ir komūnistu partijas biedriem, bet ne tautai. Arī pilsoņiem ar akadēmisko gradu tāda nav. Dzelzs aizkarā jau sen ierautas plaisas, pa kuŗām brīvajā pasaulē izkļūst patiesība, kuŗa liecina gandrīz vai neticamo: akadēmiskās aprindas, izņemot izcilākos zinātniekus, materiāli ir ārkārtīgi degradētas. Tā, piemēram, jauna ārsta mēneša alga nepārsniedz vidēji kvalificēta amerikāņu fabrikas strādnieka nedēļas izpeļņu nemaz nerunājot par nekvalificēta amerikāņu būvstrādnieka nedēļas atalgojumu. Taču uzsāktā meldija ir jāturpina: nekur cilvēkam nav tik labi kā padomju zemē...

Neatkarīgās Latvijas universitātes beigušo skaits tagad, gadiem steidzoties, stipri sarucis. Svešumā daudziem arī nav veicies atrast nodarbošanos savā speciālitātē palielā vecuma, nepietiekamu valodas zināšanu vai dažkārt arī citu specifisku prasību dēļ, bet tā ir pati par sevi saprotama lieta. Toties vairums Latvijas universitāti beigušo pārskaņojies uz citām profesijām, kuŗās izpeļņa tāpat nesalīdzināmi lielāka nekā jaunatnei dzimtenē ar sarkanajās universitātēs iegūtajiem akadēmiskajiem gradiem, nemaz nerunājot par augsto dzīves standartu, materiālo rocību, brīvību un tiesībām, kādas ir Rietumos.

Lai sumināta mūsu vecā Alma Mater — reizē ar Latvijas neatkarības posmu, kuŗu skaistu un varenu darīja šī tagad aizgrimušā gaismas pils!

Aleksandrs Vilks

LATVIJA

65. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 27. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4363.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs skats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Latvijas universitāte un tās paliekamā nozīme

(Pārnesums no 1. lpp.)

sāka patstāvīgas darba gaitas, izveidoja pat aktīvu cīnītāju fronti. Izauguši lielas autoritātes paspārnē, viņi pūlējās visus šos gadus drosmīgi un konsekventi aizstāvēt tos atzinumus, kas savu pirmo mājvietu atrada Latvijas universitātē. Arī folkloras pētniecībā radās ievērojami panākumi. Ja te, sakarā ar latviešu tautas dziesmu metrikas pētījumiem, būtu minams prof. Ludis Bērziņš, tad paliekamus darbus latviešu mitoloģijas pētījumos deva prof. Kārlis Straubergs.

Mums vienīgi neveicās ar Latvijas vēsturi. Kaut prof. Tentelis, prof. A. Švābe un virkne senvēsturnieku pūlēja jaunus apcirkņus, vairāk nekā 10 gadu neizdevās atrast Latvijas vēstures katedrai vadītāju. Te visai skaidri parādījās agrāko dienu jaunais mantojums. Līdzīgi politiskajai aizbildniecībai, latvieši vairāku gadsimtu laikā bija atradušies cittautu aizbildniecībā, runājot par Latvijas vēsturi. Vēstures pētniecības darbs prasa daudzu gadu darbu archīvos, ko latviešiem liedza kādreizējā mazā rocība. Nodibinoties Latvijas universitātei, uzreiz nevarēja rasties liela vēriena vēsturnieki. Tas prasīja laiku. Vispār jāsaka, ja nebūtu jau pēc 22 gadiem radušies jauni piemeklējumi, latviešu zinātne visās nozarēs un sevišķi Latvijas vēsturē būtu pļāvusi platu vālu.

To varam teikt, vērojot apbrīnojamo rosmi, ko pagātnes pētniecībā uzrādīja nelielais latviešu architektu pulciņš. Pateicoties prof. Paula Kundziņa pašierosmei, izveidojās Brīvdabas muzejs, kas kļuva par vecās latviešu celtniecības nozīmīgu pieminekļu krātuvi. Rakstīdams habilitācijas darbu par latviešu senceltnēm, prof. P. Kundziņš izvērtēja stilu un latviešu celtniecības elementus. Tāpat ar līdzīgiem pētījumiem gāja pulciņš latviešu jauno architektu. Rodoties monumentālajai celtniecībai, prof. Laube un citi mēģināja izkopt latviešu architektūras stilu.

Teicamās tradīcijas, kuŗas no Rīgas politechniskā institūta bija mantojuši latviešu ķīmiķi, ķīmijas pētniecības darbā mums radās virkne izcilu zinātnieku, kuŗu pētījumu rezultāti kļuva pazīstami visā pasaulē. Pāri savas zemes robežām kā zinātnieks parādījās arī prof. Dr. Mārtiņš Zīle. Medicīniskās sintezes radīšanai viņš 1932. gadā saaicināja Marienbādē, Čechoslovakijā, redzamas medicīnas autoritātes no visas pasaules. Vēlāk līdzīgs kongress notika Rīgā un citās vietās. Arī veterinārmedicīnā, kuŗai savukārt bija vecas, lepnas tradīcijas, varēja lepoties ar izcilām panākumiem. Tāpat dabzinātnēs vairāki latviešu zinātnieki ieguvuši pasaules slavu. Ne vien labus praktiķus, bet arī zinātniekus deva inženierzinātņu un citas fakultātes.

Bez Latvijas universitātes tā tas nebūtu bijis. Tai jau no sākuma gadiem bija radies labs mācībspēku kodols ar noslieci uz pētniecību. Viens otrs no mums, kas esam beiguši Latvijas universitāti, varbūt, jau nemaz īsti neapzinās, cik intensīvs darbs norisēja atsevišķajos institūtos un katrā zinātniskā kabinetā. Pa daļai tā gan atspoguļojās „Latvijas Universitātes Rakstos", kur bez apvienotajiem sējumiem ar laiku radās fakultāšu serijas. Un arī tad ne visu darba rosme bija izvērtusies tik dziļa, ka šajos sējumos visu nemaz nevarēja uzņemt.

Tai pašā laikā bija radušās zinātniskas un akadēmiskas biedrības, kas savukārt dziļā atbildībā kopā bija pret zinātni. Ja sākumā atturīgāk, tad vēlākajos gados jau labprātāk jaunie akadēmiķi pilsoņi bija ar mieru gadiem ilgi strādāt vāji atlīdzinātā asistenta un privātdocenta darbā. Piederēdami mazai tautai, mēs nevarējām izvēlēt ikvienā nozarē plašus zinātnieku kadrus. Tomēr Latvijas neatkarības gados tādi pieauga.

Kad lielai latviešu zinātnieku un akadēmiski izglītoto latviešu daļai padomju varmācības dēļ bija jāatstāj dzimtene, interesanti vērot, kas noticis ar viņiem svešajos apstākļos. Pierādījies, ka latviešu zinātnieku standarts, ja tā var izteikties, izrādījies tik augsts, ka prāva daļa jo drīz turpināja darbu ASV, Kanadas, Austrālijas, Argentīnas un arī Rietumeiropas universitātēs un pētniecības institūtos. Tāpat Latvijas universitātes dažādo fakultāšu beigušie izrādījušies labpat lieliem speciālistiem, kuŗus cittautu iestādes un citas darba vietas labprāt iesaistīja savā darbā. Mūsu mežkopji Zviedrijā spējuši pat pacelt turienes mežkopību. Teicamus panākumus uzrādījuši latviešu inženieri Kanadā un ASV. Latviešu ārsti un zobārsti, ja arī bijis vietumis jāpārskolojas, kā to prasa citu valstu priekšraksti, pēc tam izrādījušies par izcilām sava pratējiem.

To pašu var teikt par latviešu veterinārārstiem, farmaceitiem, mechaniķiem, matemātiķiem un architektiem. Vismazāk, varbūt, par juristiem, tautsaimniekiem, paidagogiem un agronomiem. Ne jau tādēļ, ka tie savā arodā būtu sliktāk sagatavoti, bet vienkārši tādēļ, ka ir daži arodi, kas svešajos apstākļos neatrod labvēlīgus priekšnoteikumus. Par spīti tam, atsevišķi šo akadēmisko nozaŗu pārstāvji sevi vismaz attaisnojuši arī trimdā. Teologiem pie tam bija jākalpo pašu trimdinieku vajadzībām.

Apsveicama bijusi atsevišķo profesionālo grupu pulcēšanās trimdā. Nav gandrīz tādu zinātņu piederīgo, kuriem nebūtu savu apvienību vai darba kopu. Visrosīgākie, šķiet, bijuši inženieri, ārsti un skolotāji. Prāva mūsu akadēmiskās inteligences daļa turpina pulcēties korporācijās un vienībās, pulcinot jaunus studentus un filistrus, kas aug Latvijas universitātes tradiciju un darba tikumu garā. Šī kontinuitātes uzturēšana ar Latvijas universitātes un Latvijas neatkarības laka ieguvumiem ir vērtīgs atbalsts tai taisnajai cīņai, kuŗu latviešu tautas kopība trimdā izcīna pret padomju okupantiem Latvijā, un tai nelokāmajai apņēmībai, kas parādās nacionālās kultūras un latviešu dzīves ziņas saglabāšanā. Arī gadskārtējie Latvijas universitātes atceres akti ir dzīva gara liecinieks uzticībai mūsu tēvzemei. Šogad, kad aptek 50. gads kopš Latvijas universitātes dibināšanas, mēs ar sevišķu gatavību gribam atzīmēt šo Latvijas vēstures lielo dienu.

28. septembra vietā 8. februāris

OKUPANTI LATVIJAS UNIVERSITĀTEI RĪGĀ CENŠAS UZSPIEST NEPAREIZU DIBINĀŠANAS DATUMU

Mēs, latvieši brīvajā pasaulē, pašreiz gaidām Latvijas universitātes 50. dzimšanas dienu, kas būs 28. septembrī. 1919. gada 28. septembrī plkst. 11.30 dienā lielajā aulā Lavijas universitātes (tobrīd tā vēl nesaucās universitāte, bet augstskola) atklāšanas aktā profesors Dr. arch. Eižens Laube, būdams pagaidu prorektors, mācības spēku vārdā nodeva svinīgo solījumu — „augsti turēt Latvijas augstskolas godu un labo slavu". No šīs dienas skaitās Latvijas universitātes dibināšanas sākums, bet Rīgā universitātes 50. dzimšanas dienu atcerējās jau šogad 8. februārī. Ap šo laiku okupētās Latvijas presē bija daudz un dažādu veltījumu mūsu zemes augstākajam mācību iestādījumam, kas tagad saucas — Pēteŗa Stučkas Latvijas valsts universitāte.

1919. gada sākumā bija tas tumšais un asiņainais laiks, kad daļu Latvijas, ieskaitot Rīgu, sev īslaicīgi pakļāva komūnisma terrors. Tīrīšanas sākās arī mūsu tā laika augstākajā mācību iestādē — Rīgas politechniskajā institūtā. Komūnisti, nākot pie varas, izdeva savu dekrētu N. 17, kas notika 1919. gada 8. februārī un bija ar šādu tekstu: „Latvijas sociālistiskās padomju republikas valdība nolemj, ka Rīgas politechniskais institūts tiek likvidēts un viņa profesori, asistenti, kalpotāji u.c. darbinieki skaitās (no šīs dienas) par atlaistiem. Līdz ar to Latvijas sociālistiskā padomju republika dibina Latvijas augstskolu un nodod

(Nobeigums 7. lpp.)

HERMANIS KREICERS

Raibumi, raibumi

NO KAŖA STĀSTU CIKLA „NU ARDIEVU, VIDZEMITE!"

(5. turpinājums)

Nu, bet tas nu tā. Stange vēl lūdzis, lai pieskata šā mantu, ka neizvazā. To jau nu var, bet viņš gan nesēdēšot klāt. Ja kas put, viņa vainu lai nesaka.

Tā nu aizlaidies gan. Citiem stāstījis: braukšot uz Rīgu pagādāt Ziemsvētku svecītes. Nu, vai nav ērms?

Mēs smejam.

— Vai tik tu pats neesi drusku ērms? Tā jau nu gluži nebija, — saka Lizumu Jānis.

— Kad es esmu niekus stāstījis?

— Nupat.

Vismaz viens viņa stāstā ir tiesa: mācītājs Stange ir prom. Un ne jau pēc svecītēm. No austrumiem nāk baiga asiņaina vara. „Pret vienu komūnistu desmit buržujus!" Tādu samēru „šķiru cīņā" noteicis niknais fanātiķis Trockis, ko tolaik minēja blakus Ļeņinam. Tumšajam naidam pret gadsimtu kundzību tas ir kā eļļa liesmā. Pret šo naida piesātināto varu jaunā, humānā Latvija ir kā kusls, nevainīgs bērniņš.

∴

Jaunā valdīšana ienāk Rīgā un sāk darboties enerģiski un asi. Mūsu tiešā valdīšana, kuŗai esam pakļauti, ir Cēsu apriņķa izpolkoms ar savām nodaļām. Uz brūna iesaiņojuma papīra iespiests, sāk pienākt izpolkoma „Ziņotājs". Tur ir uzsaukumi, valdības dekrēti un ziņojumi. Tos mēs jau pazīstam no lielinieku valdības pirmā posma. Tur ir zemes un uzņēmumu nacionālizācija, privāttirdzniecības aizliegums, soļi pret baznīcu. Ir bargi sodu piedraudējumi, ieskaitot nošaušanu. Par to mēs sevišķi neuztraucamies. Bet tad mēs atskārstam, ka šoreiz sunītis ne vien rej, bet arī kož. To rāda revolūcionārā tribunāla ziņojumi.

Apsūdzēto vaina tur pateikta īsi: kontrrevolūcionārs, melnsimtnieks, izsūcējs, tautas naidnieks, padomju varas pretinieks, baltgvardu balstītājs. Vienā sēdē tribunāls piespriež pusduci un duci nāves sodu. Apakšā divi vārdi: Spriedums izpildīts. Tribunāls strādā niknāk par cara valdības soda ekspedīcijām pēc Piektā gada.

Pienāk mūsu tiešā saskare ar jaunās varas pārstāvjiem. Ir izsludināta tautas sapulce, kuŗā informāciju sniegšot valdības emisāri.

Tautas sanāk kupli. Pīpē, čalo. Noskaņojums diezgan omulīgs.

— Izpolkoms, emisāri. Sazini nu, kas par iestādījumiem, kas par činavniekiem.

— Tak jau jaunā valdīšana. Agrāk apriņķa komisārs un priekšnieks ar pristaviem un uradņikiem. Vāciešiem amtsfošteri un ortsfošteri, šiem izpolkomi un emisāri. Bet sauc, kā gribi, valdīšana paliek valdīšana un kungi paliek kungi. Un tava darīšana, cilvēciņ, ir klausīt, ko kungi liek. Ja ne, mugura maksā.

— Šitie nav kungi, bet biedri.

— Griezies, kā gribi, dibens pakaļā. Vai nav vienalga, kas tev velk ādu pār acīm un kas tevi jāj?

— To jau nu redzēsim, ko tie kundziņi klārēs.

„Kundziņu" ir trīs. Visi galifē biksēs, stulmeņos, ādas jakās. Kārtīgi nobruņojušies: piejozuši revolveŗus, katram arī šautene, ko pieslien aiz sevis pie sienas. Viens no viņiem palicis neptīkamā atmiņā. Tas ir Rācenis, vēl pusaudzis ap 15—16 gadiem. Cēsinieki viņu labi pazīst — esot ļoti stulbs un ļauns. Ar priekšu piedaloties nošaušanās.

Sanāksmi ievada vecākais, diezgan simpatisks vīrs. Padomju pārstāvji pie mums esot pirmo reizi. Viņš sveicina mūs padomju valdības un apriņķa izpildkomitejas vārdā.

Par „tekošo momentu" runā cits. Var redzēt, nav diezko izglītots un zinātājs, taču iepraktizējies mītiņrunātājs, enerģisks un drošs.

Drausmīgs bijis vecais režīms: tauta turēta tumsībā, badināta, verdzināta, kauta.

— Tīri tik traki jau nu nebija, — kāds met starpsaucienu.

— Ak nebija? Nu, ir jau arī tādi cilvēki, kam vecā kārtība ļoti patīk. Tie ir kontrrevolūcionāri, melnsimtnieki, asinssuņi, nododami tribunālam. Acīm redzot, šis vīrs arī esot no tiem.

Sapulci pāršalc starpsaukums.

— Ūj, ūja! Kā nu tā var runāt?

Apgalvot jau nu viņš to nevarot. Bet tas nu skaidrs, ka veco kārtību aizstāvot tikai tie cilvēki, kuŗus viņš minējis. Bet tā nu ir beigta un vairs necelsies. Mums priekšā gaiša, laimīga nākotne. Tautai vairs nebūs jāsmok tumsībā un smagā darbā.

— Jāstrādā vien būs. No gaisa maize nekritīs, — atkal starpsauciens.

— Protams, no gaisa nekritīs, bet nebūs jāvergo kungiem. Jaunā iekārta nebalstās uz pātariem, bet zinātniskiem pamatiem. Mašīnas, technika atvieglos dzīvi. Kaut vai vistiņai nebūs vis pašai jāperē cālīši, to darīs inkubātori.

— Vai bērnus ar' nevarēs ražot tāpat kā cāļus? — vaicā kāds balamute.

Runātājs noskaišas.

Viņš neesot braucis te klausīties visādas dumjības, bet informēt par padomju iekārtu. Mēs esot tālu no revolūcionāriem centriem, tādi politiski malēnieši. Bet to lai zinām, ka padomju vara nepieļaus nekādu pretestību. Te, acīm redzot, pilnos ziedos kontrrevolūcija. Te jārīkojas noteikti.

Viņš izņem no maksts revolveri. Rācenis atkāpjas pie savas šautenes.

— Ūja! Vai nu jau sāks šaut? — bažīgi sauc kāda sieviete.

— Ja vajadzēs, tad šaus ar'.

Paņēmis rokā revolveri, runātājs pieņem kareivīgu pozi. Dūša viņam ir!

Viņš nu gribot redzēt, cik te ir pret padomju varu. Tie lai paceļ roku.

Neviena roka nepaceļas.

— Ak, neviens? Gan jau ir, bet nav dūšas atzīties! Nekas, gan mēs tos izravēsim. Tie tumšie kakti jāiztīra.

Nolicis šaujamo sev priekšā uz galda, viņš turpina rāmāk un drīz beidz.

Tauta domīgi izklīst. Slikts gaiss. Slikti rādās. Īsā ziemas diena jau vakaro. Skumīga saulītes mala ieiet apvāršņa miglājā.

Diena, tu nebiji laba.

∴

Valdības pārstāvji beiguši runāšanu un sākuši darbošanos.

Par valdības emisāriem Ērgļos iecelti Kārlis Grots un Viksna. Par Kārli jau esmu stāstījis „Ceļos un gājējos". Viksna ir Kurzemes bēglis, liekas ņirdzīgs un ciets.

Nākamā dienā pagastu pārskrien ziņa, ka 4 ērglenieši arestēti un nodoti izpildkomitejai un miličiem nogādāšanai uz Cēsu cietumu. Arī par to ir rakstīts.

Humors dažreiz gadās arī tur, kur tam nebūtu vietas. Arī tā saucamais karātavu humors. Kas līdzīgs gadās arī šoreiz.

Kopā ar arestētajiem un viņu pavadoņiem uz Cēsīm kādās darīšanās brauc arī mūsu skolotājs Arvīds Blaumanis. Brāļa Rūdolfa lepnajā kažokā, stalts, viņš izskatās visai buržujīgi. Arestētais Briedis-Brēde ir pagalam nobijies vīriņš pastalās, vecā puskažociņā bez virsdrānas — īsts proletārieša pārstāvis.

(Turpinājums sekos)

Koncerts un teātra izrāde Austrālijā

Austrālijas ziemas sezonai beidzoties (ar 1. septembri oficiāli sākas pavasaris), arī latvieši dara iespējamo, lai sabiedriskā dzīve pirms vasaras karstuma uznākšanas vēl uzsistu iespējami augstāku vilni. Tādēļ laikraksts „Austrālijas Latvietis" un lokālie biļeteni pilni ar sludinājumiem un paziņojumiem par dažādiem sarīkojumiem. Tā nesen saskaitīts, ka Melburnā vien augustā noticis 21 sarīkojums. Neesmu skaitījis, bet, pavirši lēšot, Sidnejā to nebūs bijis daudz mazāk. Visu uzskaitīšana vien aizņemtu diezgan daudz telpas laikrakstā, nemaz nerunājot par to aprakstīšanu. Šī laikraksta slejas tam par šaurām. Tādēļ arī šoreiz minēšu tikai pašus svarīgākos, kuriem nozīme ne tikai vietējā, bet arī plašākā mērogā, un kuri var interesēt arī laikraksta lasītājus Ziemeļamerikā.

Tenora Ernesta Māršaua koncerts var interesēt tādēļ, ka dziedonis šāgada beigās dosies otrā koncertu turnejā uz ASV un Kanadu. Par pēdējo koncertu Sidnejā, kurā E. Māršaus dziedāja 12 latviešu komponistu dziesmas un 4 ārijas, K. Nīcis atzina:

— Ernests Māršaus pieder pie tiem retiem māksliniekiem, kuri necenšas iztapt vieglās mūzikas cienītāju grupai, lai gūtu publikas piekrišanu un materiālus labumus. Viņš dzied to, kas viņa iejūtai ir tuvāks. Viņu neatbaida iecerētās dziesmas techniskās grūtības: ar neatlaidīgu enerģiju tam visam viņš prot tikt pāri. Šī viņa uzņēmība latviešu autoru reti dzirdēto dziesmu atskaņošanā jau agrākajos viņa koncertos vairākkārt bijusi ievērojama, un arī šai koncertā tā bija pelnītas atzinības vērta. It sevišķi tas attiecināms uz J. Vītola ļoti grūti izpildāmo un atskaņotājam nepateicīgo dziesmu „Miglainās dienās" (E. Vulfa teksts), J. Zālīša „Teic, kā man tevi paijāt (J. Jaunsudrabiņš) un J. Kalniņa „Albumā" (J. Jaunsudrabiņš).

Tas sakāms arī par Raita āriju no Bruno Skultes operas „Vilkaču mantojums" Visi šie 4 dziedājumi prasa no izpildītāja līdz pilnībai izkoptu vokālu varēšanu un mūzikālu gatavību. E. Māršaus ar viņam raksturīgo rūpību šīs prasības godam veica, tiekot veikli pāri arī vairākiem dziedātāju „sprunguļiem": do - si un sibemoliem, kurus komponisti, lai pārbaudītu dziedātāju izturību, mīl iespraust savu skaņdarbu nobeiguma posmā. —

K. Nīcis vēl piebilda, ka drusku mazāks drāmatisms būtu vairāk piemērots E. Dārziņa mūzikas liriskajai smeldzei, bet V. Ozoliņa „Ilgu laiva" (V. Hermane) izpildījums bijis viens no šī koncerta labākajiem mākslinieka sniegumiem.

Par operu ārijām K. Nīcis savukārt atzina: „Operu ārijas Māršaua uz drāmatismu nosliegušajai balsij ir ļoti piemērotas, un tajās viņš spēj visā pilnībā parādīt savas spēcīgās balss īsto apjomu." Sevišķi atsaucīgi K. Nīcis izteicās par Hamleta monologa un Edgara āriju izpildījumu, kuras E. Māršaus dziedājis ar „māksliniecisku degsmi un dziļu mūzikālu pārdzīvojumu".

Nobeigumā Kārlis Nīcis piebilda: „Par Ernesta Māršaua balss dotumiem esmu jau daudzkārt rakstījis. Šoreiz atliek tikai piebilst, ka tā skan tikpat spoži kā pirms 15 gadiem, kad to dzirdēju pirmo reizi, varbūt dažos posmos pat vēl spožāk, bet izpildījums kļuvis vairāk pārdzīvots."

☆

„Mērnieku laiku" izrāde var Ziemeļamerikas lasītājus savukārt interesēt tādēļ, ka šoreiz brāļu Kaudzīšu „Mērnieku laikiem" bija pilnīgi jauns drāmatizējums. — Kā šai laikrakstā jau ziņots, šo darbu drāmatizējusi aktrise Lita Zemgale. Lugu izrādīja Sidnejas latviešu teātra ansamblis režisora K. Gulberga iestudējumā. Dekorācijas bija gatavojis grafiķis Mārtiņš Gauja.

Iekām lasām, ko par šo jauno drāmatizējumu un izrādi saka kritiķis K. Freimanis, domāju, ka būs interesanti īsumā iepazīties, ko par savu drāmatizējumu teikusi pati L. Zemgale. Siidnejas latviešu teātra vēstnesī bija ievietots viņas paskaidrojums: „Veidojot 'Mērnieku laikus' skatuvei, atmests romāna kriminālais temats, bet atstāts komiskais un drāmatiskais, kuri savstarpēji cieši saistās. Kā komisko, tā drāmatisko darbību virza mantkārīgais, bezgodīgais cilvēks mērnieks Feldhauzens, glumais rokaiža Prātnieks un negantā Oliņiete. Ap mērnieku lēkā, Prātnieka diriģēti, visi spilgtās krāsās zīmētie komiskie tipi — Ķencis, Švauksts, Pietuka Krustiņš un citi... Kad Liena ir kusls bērniņš, pie viņas satiekas divas mātes — Oliņiete un Anuža. Viena viņai deva dzīvību, otra glāba. Tā sākas izrāde. Izrādei beidzoties, atkal satiekas pie Lienas divas atšķirīgas mātes — Anuža un Oliņiete."

Teātra kritiķis K. Freimanis izteicās, ka „Mērnieku laikos" savīti divi atšķirīgi motīvi: Viens ir Kaspara un Lienes mīlestības stāsts kopā ar Anužas - Oliņa - Oliņietes dažādu tipu dievbijību un Feldhauzena - Raņķa - Prātnieka kriminālo afēru, veidojot dekorātīvu melodrāmu. Otrs motīvs ir komēdija, tautas luga. Tā ir Švauksta, Drekberga, Pietuka Krustiņa, Ķenča, Pāvula, Bisāra pasaule; patiesa, dzīvespriecīga, ar dzeršanu, ēšanu, lielīšanos, sīku blēdību; pasaule, kurā cēlais ir pārspīlēts un necilais kļūst mīļš. — Šādi iedalījis „Mērnieku laiku" saturu, K. Freimanis turpināja:

— Ja jums būtu jādramatizē „Mērnieku laiki", no kura motīva jūs ņemtu vairāk — no melodrāmas vai komēdijas? Protams, no komēdijas. Bet „Mērnieku laiki" ir viltīgs romāns, jo visi darbības pavedieni ielikti melodrāmā. Komēdijai atstāti tipi, kas nekā cita nedara, kā plātās un stāsta savus piedzīvojumus. Pārējie — bars čangaliešu un slātaviešu, ar kuriem īsti nav nekā, ko darīt: kā nedaudzi operas solisti ar savām ārijām un pasīvs koris. Varbūt tāpēc Litas Zemgales drāmatizējums tiecas stiprināt melodrāmatisko līniju, jo luga bez darbības nav luga. Manuprāt lugu vajadzēja saīsināt vismaz par trešdaļu, strīpojot gan atsevišķus skatus (piemēram, Ilzes bēres, Ķenci un Pāvulu cietumā, varbūt vēl gultas skatu), gan atsevišķo skatu posmus (piemēram, skatā par Lienes aizlešanu no Oliņiem), tāpat saīsināt atsevišķas runas (Pietuka Krustiņa, Oliņietes, Ķenča). Zemgale tomēr rūpīgi izsijājusi materiālu, atstājot tikai to, ko iemīļojusi drāmatiķa acs. Viņas drāmatizējums tāpēc ir ieguvums latviešu teātrim. —

Tādas ir K. Freimaņa domas par drāmatizējumu. Lai lasītājs spriež pats, vai tas sakrīt ar pašas drāmatizētājas teikto, vai ne.

Par režiju K. Freimanis atzina: Režisors K. Gulbergs atstājis abus 'Mērnieku laiku' stilus. Par to viņu var vai nu neganti gānīt, vai arī slavēt, atkarā no personīgās gaumes. Mums bija melodrāmas abstraktās dekorācijas un tautas komēdijas savā laikmeta tērpi: „augsta" stila melodrāmatiska tēlu atdošana, bet tai pašā laikā komēdijas darbīgais, dzirkstošais prieks. Varbūt, kā sacīt jāsaka, tomēr bija vēl kāda cita izeja, kā izvairīties no melodrāmatiskā? Raksturīgs ir drāmatizējuma nobeigums: skatuves fons mistiski zils; uz dekorāciju paneļiem uzsprausti simboliski zīmējumi — krusti un zibeņi; skan ērģeles — Bacha 'Jēzu, tu mans prieka avots'; noslīkušās Lienas galva Anužas klēpī. Mēmas, bezgalīgas sāpes. Asaras. 'Koris' attiecīgi izgrupēts. Noliektām galvām stāv Oliniete (ne kā romānā) un Prātnieks. Oliņš murmina tēvreizi. Lieliski vai salkani?"

Šai vietā atļaušos pārtraukt K. Freimani un „došu vārdu" drāmatizētājai Litai Zemgalei. Viņa norādīja: „Te spējš virpuļa grūdiens karuselī iesviež divus jauniešus. Tie ir Liena un Kaspars. Bet straujajā griezienā viņi tiek atkal izmesti no karuseļa. Nu jā, viņi neturējās pie sēdekļa, bet viens pie otra. Karuselis joņo! Lūzt, plīst — viesuļa virpulis vairs met tikai lauskas un cilvēkus. Pat Prātnieks ievaidas. Norimst viesulis. Vējš plivina drazas, mētā skaidas. Paies laiks, kamēr visus netīrumus novāks."

Tālāk vārds atkal kritiķim K. Freimanim: „Citādi režija iezīmējās ar īsti 'gulbergisku" tīrību; grupu izkārtojumi pārskatāmi, akcentējot galvenos tēlotājus. Tīri brīnums, kā viņš varēja izvietot uz skatuves 35 vīriešu lomu tēlotājus! Pietuka Krustiņam, it kā pielipis, sekoja Bambāns — kā Sančo Pansa Donkichotam. Bambāna sejā skatoties, kļuva skaidrs, ka 'vēl tumsība nospiež tautas garu'. Viss cēlais, ko Pietuks cildināja, atspoguļojās Bambāna sejā sagrozītā veidā. Asprātīgi izdomāts bija Ķenča lūgšanas skats ar zirgu dekorācijās. Ar mazliet delarta (piemēram, mantu izlikšana no ratiem uz zemes) komēdijas plāksne būtu vēl vairāk atdzīvināta (piemēram, kā meitenes izjoko Švaukstu). Patika neizgaismotu grupu technika, tās iegaismojot tikai tad, kad sākas to darbība. Garais Pietuka Krustiņa monologs dzīvoja asprātīgā grupas iz-

(Nobeigums 6. lpp.)

Māra Jerumane Ņujorkas Stony Brook universitātē ieguvusi B. A. gradu socioloģijā un nolēmusi doties uz Italiju papildināties. Viņa pieder pie LKSA Dzintars saimes.

Latvis Celmiņš, kas 1965. gadā beidza Mičigenas universitāti ar B. S. gradu ķīmijā, tagad beidzis Veinas pavalsts juristu skolu ar doktora gradu un saistījies darbā kādā advokātu birojā Klīvlendā. Viņš pieder pie korporācijas Latvia saimes.

Aina Kraujiete

PILSĒTNIEKS ĪSTU PUĶU LAUKOS

Viņš bija tikko izbēdzis no zilu zirņuziedu lauka,
un acis tam viedās
viss zirņuziedu
zilais jaukums.
Viņš bija brāzies kā negaiss pa āri,
kā burvīga auka.

Neļāvis nožūt
rasai no lēzenām mežarozēm,
viņš aizgūtnēm ostīja
saulainās smaržas, līdz sāka tās degunu postīt.
Zuda garša brīžiem —
it kā izbridies kaņepājos būtu un grāvmalu vīgriezēs,
un dzīvas rudzupuķes piepeši šķita
puslillā tillā grieztas.

Vārpas ziedošas nolija
viņam pāri —
sejā sitās,
un, jāņuvainagos ielocītas,
ienākties ziemā solījās
gar istabas sienām, pie griestiem — —

tam priekā satumsa prāts, bet atkal atgriezās,
kad atgriezās
viņš savos asfalta laukos.

Ņina Luce

Kanadas latviešu nākotne romānā

IRMA GREBZDE „VAI ĀBELE ZIEDĒJA?", ROMĀNS, IZDEVIS APGADS GRĀMATU DRAUGS 1969. GADĀ

Salīdzinot Irmas Grebzdes jauno romānu „Vai ābele ziedēja?" ar autores pārējo literāro sniegumu, nevar neievērot, ka visos savos darbos rakstniece bijusi patiesa pret savām domām un jūtām. Irmas Grebzdes attiecības pret sakāmo ir tādas pašas kā Knutam Lesiņam: „Man jāatzīstas, ka nezinu rakstniekam cita ceļa kā laba literāra darba radīšanai, kā vienīgi šo: rakstīt to, kas patiesi domāts un patiesi justs." (Zem svešām zvaigznēm, 420. lpp.).

Savos sākuma darbos Irma Grebzde pievērsās veselīgem Latvijas lauku ļaudīm. Vēlāk piebiedrodamās tai savas tautas daļai, kas, komūnistiem iebrūkot Latvijā, izvēlējās trimdu, autore savos darbos atspoguļo svešuma dzīvi, kas, gadiem aizritot, jūtami ietekmējusi gan latviešu raksturu, gan viņa attieksmes pret savu tautu. Arvien neatlaidīgāk Irmu Grebzdi māc jautājums, cik ilgi vēl mēs būsim latvieši? Cik ilgi vēl mēs spēsim pastāvēt kā tautas kopība svešumā?

Pirmo reizi šī doma pavīdēja romānā „Pelēkā māja" (1954. g.). Novelē „Paulīna" (stāstu krājumā „Meklētājs" 1957. g.) indiāņu meitene Karina secina: „Daži gadsimti ir pietiekami ilgs laiks, lai piespiestu kādu tautu izmirt. Mēs esam mazākumā, tādēļ paklausīgi izmirstam." Latviešus neviens nespiež izmirt, viņi to dara labprātīgi. Pietika pāris gadu desmitu, un svešā zeme mūs uzsūca.

Lai šo savas trimdā esošās tautas daļas bojā eju parādītu, Irma Grebzde par romāna „Vai ābele ziedēja?" varoņiem izraudzījusi divus brāļus, kuru aiziešanu no savas tautas jau simboliski iezīmē viņu nelatviskie vārdi Berts un Nils, kaut viņi ir latviskās Doļu dzimtas tieši pēcnācēji. Pirmdzimtais Berts audzis bez vecāku mīlestības, jo tā piederējusi gudrajam un skaistajam jaunākajam brālim Nilam, ko iznīcina tuberkuloze. Berts savukārt pamestības dēļ cīnās ar psīchiskiem konfliktiem. Beidzot viņš iemīlas un apprec latviešu meiteni Agitu, bet arī to viņam atņem brālis Nils.

No reālpsīchologiskā viedokļa ne romāna darbības sarežģījumi, ne raksturi lasītāju īsti nepārliecina, bet reālpsīchologiskais romāns pieder 19. gadsimtam. Tagad rakstnieks sabiezina notikumus un raksturus, tīšām lauzdams reālitātes robežas, lai spilgtāk izgaismotu sava darba jēgu. Romānā „Vai ābele ziedēja?" tā ir trimdā esošās latviešu tautas daļas pazušana svešos ļaudīs.

Šis laikmetīgais dzīves skatījums ir vienīgā skaudrā reālitāte rakstnieces jaunajā darbā. Pat nelaimīgajā Berta un Agitas laulībā Irma Grebzde simboliski rāda latviešu iznīkšanu svešumā, vismaz Kanadā, jo zudusi paaudžu paaudzēs mantotā latviskā dzīves ziņa. Gan Berts bieži jūt uz sava pleca Doļu vecāsmātes roku un dzird viņas padomus, bet viņš neredz iespēju tiem sekot un, roku nopurinādams, izsaucas: „Vecomāt, liec mani mierā! Šī ir cita pasaule. Vai tu nesaproti, ka tu un tavi padomi te neder? Neder, neder!" (181. lpp.).

Berta māte, apprecēdama grieķi, mēģina sevi attaisnot: „Ko man ir devuši latvieši te? Saki, ko? (91). Berts to gan dzird, pārdomā, bet tas arī viss.

Kaut kur vēl notiek latviešu dievkalpojumi, kurus reizēm apmeklē vecā Nullīte. Notiek gan vēl kāds latviešu sarīkojums, par kuru vairs neinteresējas neviens no romāna varoņiem.

Šai pesimistiskajā noskaņā mazliet saules ienes tēlnieka Algarta un Baibas mīlestība. Vairākos savos darbos Irma Grebzde ir meklējusi mīlestību kā garīgu uzturētāju spēku, kas cilvēkam palīdzētu ikdienā, bet, izņemot laimīgo Veļēnu pāri romānā „Rudens negaiss", pārējie varoņi to nav atraduši. (Noveles „Svece", „Zārks", „Ikdiena" u. c.)

Tēlnieks Algarts mums nav gluži svešs, viņa prototipus dzejnieku Andreju Krūkli un ērģelnieku Ansi Dūrupu mēs labi pazīstam („Rudens negaiss", „Ieva"), vienīgi Algartam laimējies atrast Baibā dzīves uzturētāju spēku. „Šie divi jaunie cilvēki nedzīvo tikai sev vien. Viņi sēj un kopj mīlestību" (115), audzinādami divas nabagas itāliešu meitenes. Vai viņi vēl ir latvieši? Savā no senčiem mantotajā dzīves ziņā, varbūt. Citādi viņi ir labi, vērtīgi cilvēki, bez latviskām iezīmēm, šķiet, arī bez latviešu valodas.

Irmas Grebzdes 1967. gadā iznākušajā grāmatā „Ēnas dzeltenā stiklā" atrodam stāstu „Brīdis kopā ar viņiem", kurā autore bīstas, ka jaunie aizies no mums: „Vai būs tur kāda balss, kas spēs jaunos atsaukt atpakaļ?" (28). Romānā „Vai ābele ziedēja?" rakstniece bez sentimenta atzīst, ka tādas balss nav, svešā vide ir latviešus uzsūkusi. Varbūt vecajai Nullītei taisnība: „Pastalas jūs visi esat! Pastalas, vairāk nekas! Latviešu zemei tādēļ Dievs uzlicis sodu, ka mēs esam tādi..." (90).

Ja romāna notikumi lasītāju skumdina, tad autores literārais sniegums iepriecina, jo Irma Grebzde, neatkāpdamās no sava literārā ceļa, ne no savas rakstnieces personības, jaunajam romānam pietuvojusies kā episkam darbam. Ja rakstnieces pirmajos romānos lasītājs bija spiests visas norises vērot ar galvenā varoņa acīm, tad darbu „Vai ābele ziedēja?" var aplūkot no dažādiem aspektiem. Galvenai darbībai izveidotas vairākas blakus darbības.

Gleznaini autore parāda kalnu ciemu ar tā iedzīvotājiem. Ļoti interesanta savā dzīves uztverē ir francūziete Margo. Spilgti iezīmēti grieķi un itālieši, tikai latvieši sāk izbālēt. Tāds nu ir Kanadā dzīvojošās latviešu rakstnieces Irmas Grebzdes skatījums.

Episkajā stilā īsti neiekļaujas teikumi „Spuldzes iekliedzas veikalu logos ar platām oranžām mutēm" (23), „Mājām aizvērušies plaksti, tās ir tumšas" (29), „Mazajām ir tādas acis kā tumši bēdu ezeri. Iesvied tur drusku prieka" (80). Šiem teikumiem pārāk lirisks raksturs.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(24. turpinājums)

Imants gribēja viņu aiz pieklājības aicināt vakariņās, bet Liepaskalns nebija pierunājams.

„Šoreiz patiešām nevaru, ticiet man," viņš raisījās vaļā.

„Tādā gadījumā es vismaz pavadīšu līdz autobusam."

„Nē, paldies, man ir mašīna apakšā uz ielas."

„Labi, tad pavadīšu līdz mašīnai, lai jūs nedomātu, ka esmu nepateicīgs. Latvieši turklāt saka: lai neaiznes ciemiņš miegu."

Viņi devās gaitenī. Imants pavēra virtuves durvis un teica Baibai:

„Būšu pēc piecām minūtēm, pavadīšu viesi līdz mašīnai."

Baiba uzsmaidīja abiem vīriešiem un atkal pievērsās pavardam.

Braucot liftā, abi klusēja. Liepaskalns, likās, nebija ieinteresēts, lai Imants Liepa viņu pavada, bet noraidīt arī nevarēja. Viņi gāja pa betona celiņu, kam gar abām pusēm bija mūžīgi zaļais dzīvžogs, pie Forda Zodiaka.

„Te mana mašīna," vienaldzīgi teica Liepaskalns, bet „mana" izklausījās vairāk pēc „mūsu"; vismaz šie divi jēdzieni, runātāja mēlei sametoties, it kā saplūda kopā. Pārteikšanās dažkārt ir nozīmīga. Viesis atslēdza jaunā tumši zaļā auto durvis, sniedza Liepam roku, ilgi to kratīja un tad piebilda:

„Uz redzēšanos nākamnedēļ. — Šajā pašā stundā, kad jums beidzies darbs."

„Gaidīsim jūs," atturīgi piezīmēja Imants.

„Vēl viens mazs jautājums..." Liepaskalns pacēla, it kā lūdzot, acis. „Katram gadījumam, ja man kas steidzīgs sakāms, vai kaut kas manos nodomos grozās, vai drīkstu jums piezvanīt?"

„Mājā mums vēl nav tālruņa."

„Varbūt darbā, ja vien tas ir ērti?" neatlaidās viesis. „Es to domāju, ja mans laika sadalījums nejauši grozītos," viņš nosvieda uz auto sēdekļa pelēkus cūkādas cimdus.

„Darbā..." stostījās Liepa.

Darba vietā nebija parastas privātas sarunas. Bet tā kā šoreiz visam bija sakars ar tēvu, tad Imants pateica numuru un nozarojuma numuru, kur telefons atradās tieši viņa kabinetā. Viesis to steidzīgi pierakstīja savā piezīmju grāmatiņā un, pamājis pavadītājam ar roku, iekāpa mašīnā, mirklī iedarbināja motoru, un tumši zaļais limuzīns, viegli sanēdams, aizslīdēja.

Jauna, padārga mašīna. Imants pats bija pētījis auto cenrāžus, bet pie tādas viņš nespēja tikt. Ir cilvēki, kam veicas, kas atbrauc studēt angļu valodu un vizinās... Neviļus Imantam iešāvās prātā kāda doma, tikai daži mirkļi palika, lai izšķirtos. Mašīnas numurs? Kad limuzīns jau griezās laukā no pievedielas uz galveno maģistrāli, viņš vēl saskatīja: XZY 6777. Tas bija viegli iegaumējams numurs. Bet lai neaizmirstos, pierakstīja piezīmju grāmatiņā. Varbūt kādreiz vajadzēs...

Mašīna jau labu brīdi bija pazudusi automobiļu straumē, bet Imants Liepa vēl stāvēja un raudzījās tajā virzienā, kur tā bija aizbraukusi, it kā aizvezdama līdz kādu mīklainu parādību. Indriķis Liepaskalns? Tas varēja būt arī pieņemts uzvārds, kādus izvēlas aktieri un mākslinieki... Imants stāvēja, domās nogrimis, neatminamu jautājumu tirdīts. Tikai kad saskrēja vīterojot bērni un sāka rotaļāties zālājā lielās pelēkās mājas priekšā, Imants atcerējās, ka Baiba gaida ar vakariņām.

Atgriezies dzīvoklī, Imants Liepa iegāja virtuvē, kur Baiba beidza ēdiena gatavošanu.

„Tu redzēji šo cilvēku?" Imants jautāja sievai, rādīdams vēstuli.

„Redzēju, bet man viņš lika iekšēji nodrebēt kā odze, ja to uzlūko," atbildēja Baiba, raudzīdamās vairāk uz vēstuli Imanta rokā nekā uz viņu pašu.

„Dīvains putns, bet atveda vēstuli no tēva."

„No tava tēva? Viņš taču Sibirijā..." Baiba izbrīnā iepleta acis.

„Tagad Rīgā... Lasi balsī, ko viņš raksta. Es pirmajā brīdī biju tik satraukts, ka tikko sapratu, ko viņš vaicā," Imants sniedza vēstuli.

Baiba to paņēma, aplūkoja mašīnrakstā rakstīto un tad jautāja:

„Vai paraksts ir tēva?"

Viņas seja bija nopietna.

„Paraksts ir tēva, neapšaubāmi. Mātei viņš vairākas vēstules sūtījis..."

Viņi iegāja viesistabā, apsēdās uz dīvāna abi līdzās, un Baiba lasīja balsī, lēni, uzsvērdama katru teikumu:

„Mīļais dēls!

Mans draugs tev aizvedīs šo ziņu. Tu vari viņam pilnīgi uzticēties, jo viņš un viņa ģimene man pēdējā laikā daudz laba darījuši. Esmu tagad pilnīgi attaisnots, mana lieta skatīta cauri par jaunu un tajā nav atrasti nekādi iemesli, lai mani sodītu un turētu izsūtījumā. Strādāju atkal Rīgā savā agrākajā darbā, sāku jau iekārtoties, esmu dabūjis divistabu dzīvokli Āgenskalna priežu jaunceltnēs. Ar sevi esmu pilnīgi apmierināts, tikai mani māc rūpes un nemiers, kā Tev un mātei iet. Zinu, ka esi apprecējies un ka Tava sieva ir raženas dabas, bet Tu saprātīsi, ka man pēc tik ilgiem gadiem ir vēlēšanās jūs visus redzēt. Ja nav iespējams visiem trijiem vienā laikā mani apciemot, pirmie varētu jūs, jaunie, atbraukt. Es pagaidām darba apstākļu dēļ nevaru atļauties ceļošanu uz ārzemēm. Paies vēl vairāki gadi, kamēr atgūšu nokavēto. Nesūtiet man dāvanas, nopelnu pietiekami, lai dzīvotu un atlicinātu, bet vislielākā dāvana būtu jūsu apciemojums. Sirsnīgi sveicieni mātei un Tavai sievai. Gaidīšu ar nepacietību atbildi, kuru man solīja atvest tas pats laipnais cilvēks, kas šo vēstuli Tev nodos."

Sekoja paraksts.

Imants labu brīdi klusēja, kad Baiba bija beigusi lasīt. Viņam atkal ir tēvs! Tēvs turklāt Rīgā, attaisnots no visiem pārkāpumiem kara laikā. Tādu nemaz nav bijis. Bet māte teica, ka viņš palicis Kurzemē partizānos, ilgi slapstījies mežos, terrorizējis okupantus. Te bija kāda mīkla, kuru viņš patlaban nespēja atburtot. Un kādēļ vedējs ir ieteicams kā sevišķi uzticama persona? Vai varētu būt kādas šaubas?

„Tu nemaz nepriecājies par vēstuli?" beidzot jautāja Baiba, noliekot vēstuli uz klēpja un piekļaujoties vīra plecam.

Imants palūkojās sievā, sarauca pieri:

„Es nezinu, priecāties vai raudāt. Tu pati teici, ka, ieraugot vēstules atnesēju, tevi pārņēmusi tāda sajūta, kā ieraugot odzi. Mans tēvs turpretim raksta, ka šim cilvēkam varot pilnīgi uzticēties. Kam lai es ticu? Protams, tēvs domā tikai to labāko, es saprotu, ka viņam ir neizsakāma vēlēšanās mūs redzēt, tikai te ir viens 'bet'. Varbūt šī vēstule nav nemaz mana tēva rakstīta? Varbūt viņš to rakstījis piespiests? Bet, varbūt, mēs visur saskatām nodevību, kur tās nemaz nav? Ko tu saki?"

(Turpinājums sekos)

Atsāks līdzekļu vākšanu palīdzībai

LATVIEŠU NACIONALĀS APVIENĪBAS KANADĀ VALDES SĒDE TORONTO (2)

LNAK valdes 17. septembra sēdes (tās lielākā daļa jau atreferēta mūsu laikraksta iepriekšējā numurā) tālākajā gaitā politiskās nozares vadītājs V. Upeslācis informēja, ka kanadiešu Apvienotā baznīca vēl turpina pētīt īpašās baltiešu komitejas iesniegumu, kurā prasīts Apvienotās baznīcas viedoklis attieksmē uz Baltijas valstu okupāciju un reliģijas apkarošanu tajās, par ko mūsu laikrakstā jau vairākkārt ziņots, pēdējo reizi 20. septembra numurā. V. Upeslācis informēja, ka pēc Apvienotās baznīcas starptautisko lietu komisijas īpašās apakškomitejas sekretāra māc. Forsaita savdabīgā atzinuma saņemšanas, kas ir pilnīgā pretstatā ar Apvienotās baznīcas pērnā gada ģenerālsapulcē pieņemtajai rezolūcijai, baltiešu īpašā komiteja uzrakstījusi atbildes vēstuli, lietojot skaidrāku un noteiktāku valodu nekā līdz šim, gan necerot uz piesūtītā atzinuma revidēšanu. Tagad negaidīti saņemts paziņojums, ka Apvienotā baznīca baltiešu problēmu uzskata par svarīgu, tādēļ turpinās to pētīt, baltiešu iesniegumu vēlreiz apskatot starptautisko lietu komitejā. „Šis gadījums rāda, ka ar kanadiešiem, īpaši britu izcelsmes, jārunā skaidros un pastipros termi‚nos, ne eiropiskā diplomātijā," atzina V. Upeslācis.

Izglītības nozares vadītājs J. Mežaks savukārt ziņoja, ka no „Latvija Amerikā" redakcijas saņēmis Kanadas tautas mūzikas savienības paziņojumu, ka tā vēlas sakārtot tautas mūzikas bibliogrāfiju — notis, skaņu plates, rakstus par mūziku u. t. t., aicinot arī latviešus iesūtīt piemērotus materiālus. Pastāv tomēr maza neskaidrība par vēlamo: aicinājumā teikts, ka domāta tāda tautas mūzika, kas radusies Kanadā... Tādēļ jānoskaidro, kas ar šo formulējumu tiešī domāts. Jautājuma kārtošanu valde vienojās uzdot kultūras nozares mūzikas referentam komponistam A. Purvam. J. Mežaks arī informēja, ka Kanadas lojālistu kustība vēlas sagatavot jaunu pretkomūnistisku publikāciju, tai izmantojot vācu valodas materiālus, tādēļ N. Ambers lūdza LNAK palīdzību tulkotāja atrašanā. Tulkojumu uzņēmās paveikt I. Alksnis.

T. Kronbergs ziņoja, ka saņemts Toronto starptautiskās karavānas latviešu grupas rīcības komisijas paziņojums, ka tā darbību beigusi ar 511 dol. iztrūkumu, šai sakarā lūdzot LNAK piešķirto 300 dol. aizdevumu priekšdarbu veikšanai atzīt par neatmaksājamu pabalstu. Atzinīgi novērtējot rīcības komitejas labi paveikto darbu un teicamo latviešu reprezentēšanu, valde lūgumu ievēroja. Valde nenoraidīja arī Toronto jaunatnes pulciņa Stabu-rags izdotā žurnāla „6K" redaktora A. Upeslāča lūgumu izdevumu atbalstīt ar 200 dol., atļaujot kasierim saziņā ar valdes priekšsēža vietas izpildītāju izmaksāt atbalstu iespēju robežās līdz prasītās summas apmēram. V. Upeslāča un K. Taņņa ierosinājumā nolēma dažādām vajadzībām iegādāties 2 eksemplārus jaunākā „Acta Baltica" izdevuma un 3 eksemplārus B. Senkēvičas grāmatas „Jāņi — vasaras saulgrieži". Garākas debates izraisīja Z. Miezīša iesniegtais norēķins par braucienu uz Montreālu turienes latviešu dienu jautājumu kārtošanai un Toronto priekšnesumu sniedzēju ceļa un citiem izdevumiem, kā arī par zaudēto darba algu. Izdevumu kopsumma 330 dol. apmērā valdei šķita par augstu, it sevišķi paudās ieskats, ka nebūtu maksājama atlīdzība par kavēto darbu, jo līdz šim tas nekad nav darīts, latviešu reprezentēšanu visiem uzskatot par sava veida upurēšanās pienākumu. Pēc pārrunām atzina, ka jāpilda visi materiālās atlīdzības solījumi, kas doti LNAK vārdā, tomēr ieteicot vēl sazināties ar atsevišķajiem programmas sniedzējiem Montreālā, vai nav iespējams izdevumu norēķinā kādu posteni samazināt, jo sākotnēji LNAK valde bija ieskatos, ka latviešu dienas Montreālā būtu sekmējamas ar apm. 200 dol. atvēlējumu programmas izpildītāju izdevumiem, kas braukuši no Toronto.

Nobeigumā palīdzības nozares vadītājs K. Priedītis norādīja, ka, lai neiespaidotu līdzekļu vākšanu citiem lielākiem pasākumiem, divus gadus nav notikusi ziedojumu vākšanas akcija palīdzības darba vajadzībām, bet tagad nozares līdzekļi tikpat kā izbeigušies, rīcībā esot vairs tikai 690 dol. Tādēļ šai gadā būtu atsākama līdzekļu vākšana palīdzības nozares darbam. Valdei piekrītot, K. Priedītis informēja, ka domājis ziedojumu sarakstus izsūtīt pirms 18. novembra, bet atpakaļ tie kopā ar savākumu atsūtāmi līdz 15. janvārim.

Sēdē piedalījās valdes priekšsēža vietas izpildītājs un vicepriekšsēdis T. Kronbergs, 2. vicepriekšsēdis A. Rāviņš un valdes locekļi J. Mežaks, J. Skrastiņš, K. Tannis, A. Zaķis, I. Alksnis un E. Upenieks, nozaru vadītāji V. Upeslācis, un K. Priedītis, LNAK darbvedis J. Rolavs, revīzijas komisijas locekļi B. Senkēviča un Z. Miezītis, kā arī LNAK padomes prezidija sekretārs G. Liepiņš.

Vč.

Šāgada „Miss Latvija Amerikā" Dagnija Celma DV apgāda spiestuvē pārbauda, vai avīzes aplauzums ir pietiekami labi nostrādāts.

Pirmā patstāvīgā Jūlija Popeļa gleznu izstāde

Sv. Jāņa baznīcā Toronto 20. septembrī atklāja Jūlija Popeļa pirmo patstāvīgo gleznu izstādi, kura iekārtota abās sarīkojumu zālēs un turpināsies līdz 28. septembrim. Publikas apskatei nodoti pavisam 68 darbi, to vidū vairākas gleznas, kuras jau godalgotas Ontario Hydro darbinieku un Toronto izglītības pārvaldes rīkotās izstādēs. Vienu no šīm godalgotajām gleznām ieguvis Dr. K. Tūters.

Izstādi 86 mākslas draugu klātienē atklāja Dr. agr. E. Žubeckis, īsumā pakavējoties pie Jūlija Popeļa dzīves un gleznotāja gaitām. Viņš glezno jau 10 gadu, taču visu laiku atturējies savus darbus nodot atklātības vērtējumam patstāvīgā izstādē. Jūlijs Popelis pēc akadēmiskā grada ir kultūrinženieris, beidzis Latvijas universitāti, pēc ierašanās 1948. gadā Kanadā līguma gadu nokalpoja pie „Hydro - Electric Power Comission of Ontario", kur pēc diploma apstiprināšanas turpina darbu kā inženieris arī tagad.

1959. gadā darba vieta J. Popeli komandēja uz Kanadas tālajiem ziemeļiem, kur viņu savaldzināja skaistā daba. Izjuzdams vientulību, viņš tur sāka gleznot, bet, pēc pāris gadiem atgriežoties Toronto, sāka nopietni mācīties glezniecību pie mākslinieka Otto Grebžes.

Jūlijs Popelis ir kurzemnieks, dzimis pie Sabiles vīna kalna. „No turienes viņš paņēma dzīvē līdz mīlestību uz dabu, ziediem, sauli un — glāzi vīna," uzrunas nobeigumā piebilda E. Žubeckis, aicinot viesus pacelt glāzes.

Un tiešām, Jūlija Popeļa gleznoto puķu klāsts nav mazais. Puķes smaržo un elpo viņa krāsu priekā ar lielu spēku. Daudz Rīgas un citu dzimtenes skatu liecina ne vien par viņa lielo dabas, bet arī tēvzemes mīlestību. Uzmanību saista kāds vēl nevienā izstādē, laikam, neredzēts motīvs un izvēlētā ideja — glezna „18. novembris", kura arī izstādes katalogā atzīmēta ar 18. numuru, 16x20 collu formāta: balti ziedi ar eļļas liesmu sarkano krāsu notonējumā, ar skumji mēļu simbolisku noēnojumu.

Katalogā norādīts, ka daudzas gleznas nav pārdodamas. Tās I. Popelis vai nu pats pārāk iemīļojis vai cita iemesla dēļ nevēlas no šiem darbiem šķirties, kuru vidū ir arī ģimenes un pašportreti.

Vēl būtu atzīmējams, ka Jūlija Popeļa darbos nav jūtama viņa meistara Otto Gebžes ietekme. Tā ir pozitīva parādība un talanta apliecinājums, liekot domāt par jau nobriedušu un patstāvīgu gleznotāju. Acis daudzo viesu pulkā meklēja arī citus latviešu māksliniekus, taču izdevās ieraudzīt vienīgi gleznotāju V. Pāvulu. Skaistā sestdienas pēcpusdiena, laikam, daudzus bija vilinājusi ārpus pilsētas baudīt rudenīgo dabas krāšņumu.

K. S.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
m a k s ā
6% par noguldījumiem,
7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

DV LONDONAS NODAĻAS TECHNISKAJĀ IZKĀRTOJUMĀ
ASV UN KANADAS DV KOMANDU SACENSĪBA ŠAUŠANĀ
notiks 27. septembrī Londonā —
Crumlin Sportsmen Association kluba īpašumā
(Gore Rd., austrumos no Crumlin Side Rd.).
Dalībnieku reģistrācija plkst. 10 rītā. Tuvāku informāciju sniedz V. Miķelsons — tālr. (519) 455-4339.
Vēlāk turpat kluba zālē plkst. 7.30 notiks
saviesīgs vakars
ar deju. Dzērienu un uzkodu bufete. Spēlēs iecienītā PETER LOSINSKI DEJU KAPELLA.
Ieeja $2.50.
Visi laipni ielūgti kā dienas, tā vakara sarīkojumā.

Gandriz vai noslēpums

NEGRIBĒTI, BET TOMĒR NOKLUSĒTA „KARALIENE"

Pēc aizvadītās vasaras skolas atkal atsākušas darbu, un tā ir labākā zīme, ka arī Toronto nu atkal sākusies ziemas sezona. Notikušas arī jau pirmās balles, un ir vairs tikai neilga laika jautājums, kad būs zināmas arī pirmās jaunās sezonas baļļu karalienes, kuru izraudzīšana arī latviešu sarīkojumos visai populāra. Tādēļ beidzot jāatgriežas pie kāda veca notikuma, kas jau sāk apklāties ar aizmirstības putekļiem, bet — „rēķini ar aizvadīto sezonu reiz jānoslēdz", citādi patiešām varētu runāt par „noslēpumu".

Tas bija ap laiku, kad pa Toronto etnisko grupu centriem ceļoja karavāna un, protams, liela interese valdīja arī par daiļavām, kuras katra tautība bija izvēlējusies par savu karalieni kopīgajam konkursam uz „Miss Canadiana" titulu. Arī mūsu laikraksts sniedza „Miss Rīga" Sarmītes Reichmanes attēlu, lai lasītāji papriecātos par viņas daiļumu. Ap šo laiku kādā vakarā redakciju apmeklēja cita meitene, ak — kur nu meitene, pareizāk jārunā par slaidu jaunkundzi, jo jaunatnes un DV darbiniece Dagnija Celma jau priecājusies par 23 dzīves vasarām, pirmoreiz sauli ieraugot Vernemo, Zviedrijā, bet 1951. g. ierodoties Kanadā, apmetoties uz dzīvi Niagarā, kur arī apmeklēja latviešu skolu.

Droši vien ieradusies DV namā veikt kādus vanadžu uzdevumus, — nodomāju, jo nav nekas nepa rasts, ka šādās reizēs vanadzes iegriežas arī redakcijā, bet Dagnija tikai tā savādi noskatījās uz redaktora krēsla aizņēmēju un tikai pēc brītiņa ierunājās: „Nevēlos un nemeklēju publicitātes, taču ir tomēr tā mazliet skumīgi, ka mani vienkārši noklusē, it sevišķi, ja to dara laikraksts, kuru esmu pārstāvējusi..."

Lielgaidu un vanadzi Dagniju Celmu jau pazinu, nu varēju iepazīties ar — šāgada „Miss Latvija Amerikā" Dagniju Celmu... Jā, viņa pavasarī gadskārtējās Kanadas preses nedēļā Toronto bija pārstāvējusi mūsu laikrakstu tradicionālajā Preses karalienes jeb „Miss By-Line" vēlēšanās. Vairāku iemeslu dēļ redakcija uz preses nedēļas balli nebija sūtījusi savu pārstāvi un, pretēji citiem gadiem, arī nerakstīja par šo sarīkojumu, kurā gan allaž laipni aicina piedalīties arī etnisko presi, bet visumā to ignorē — dažādā ziņā. Tādēļ nekas nebija zināms arī par Dagnijas sekmēm konkursā, kurai viņu bija pieteikuši laikraksta izdevēji. Ievērojot iepriekšējo gadu pieredzi un faktu, ka etniskās preses pārstāvēm tikpat kā nav izredžu iekļūt starp trim izredzētajām un saņemt naudas prēmiju (protams, arī Dagnija atkal palika kaut kur aiz pirmām trim!), neesot arī skaidrībā, pēc kādiem principiem žūrija izrauga trīs pirmo vietu ieņēmējas, pēc kā vadās savā izvēlē, tikai zinot, ka šie principi ir vairāk savdabīgi nekā objektīvi, redakcija šogad nebija vēlējusies konkursā sūtīt arī mūsu laikraksta pārstāvi, lai neliktu viņai piedzīvot vilšanos un, varbūt, pat sarūgtinājumu. Izskaidroju to Dagnijai, taču viņa bija citādās domās:

„Nejūtos nemaz vīlusies, kaut par žūrijas spriedumu tiešām pabrīnījos. Bet tomēr bija interesanti, pat vērtīgi, pārstāvot mūsu laikrakstu, šai konkursā piedalīties. Ne jau tik vieglitiek vizītē pie paša pilsētas galvas, bet mūs visas viņš pieņēma, lika arī moderno pilsētas valdes namu izrādīt Visvērtīgāk tomēr bija iepazīties ar citu etnisko grupu meitenēm: tagad, satiekot viņas kādā sarīkojumā, esam jau pazīstamas."

Atlika tikai nopriecāties, ka Dagnija nav vīlusies, izrādīt viņai spiestuvi un izskaidrot tās darbību, kā arī apsolīt, ka nu viņu arī oficiāli izziņosim par šāgada „Miss Latvija Amerikā" un stādīsim lasītājiem priekšā. Taču latviešiem ir sakāmvārds, ka solīts makā nekrīt, un tas, diemžēl, piepildījās arī šoreiz. Tūlīt pēc tam, Kanadas pasta naudkārības spiestam, laikrakstam iznākot vairs tikai reizi nedēļā, nekad nepietika vietas visa gribētā ievietošanai, un likās tikai taisnīgi, ka citu ziņu labā atliek savu pašu lietu publicēšanu. Un „Miss Latvija Amerikā" taču ir šāda „pašu lieta". Tā tikai tagad varam pastāstīt, ka šāgada „Miss Latvija Amerikā" Dagnija Celma ir Gaujas gaidu vienības lielgaida, vadītājas vietniece un guntiņu pulciņa vadītājas M. Budrevicas palīdze. Viņa ir arī LNJAK biedre un pašreiz ļoti nodarbināta — protams, no eksistences darba brīvajā laikā — dziesmu svētku īpašas apakškomitejas „Nākotne 70" sekretāriātā, jo priekšdarbu veikšana plašajai programmai prasa ļoti daudz rakstīšanas. Toronto vanadzēm viņa pievienojāās nodaļas pērnā gada gadasvētkos, draudzenes Dainas Āpšes pierunāta, taču atzinās, ka par vanadžu darbu ir interese arī pašai. „Nenožēloju, ka kļuvu vanadze, jo man patīk darboties latviešu sabiedrībā. Pat nenovēršamā maizīšu sagatavošana lieti noder, jo dod iespēju papildināties ēdienu gatavošanā. Par vispārējo darbu un ierosinājumiem tam gan vēl grūti spriest, jo vanadžu saimē neesmu vēl pietiekami ilgi," apmeklējuma nobeigumā izteicās Dagnija. Atliek vēl tikai piebilst, ka viņa ir DV organizācijas globālo dienu rīcības komitejas locekle. dzied Sv. Andreja draudzes korī un kādreiz Niagarā nodevās arī tautas dejām, kas tagad laika trūkuma dēļ vairs nav iespējams.

Rd.

Organizēs jaunatnes...

(Pārnesums no 1. lpp.)

namā Toronto.

Sēdē piedalījās valdes pr-dis E. Krūka, viņa vietnieks un kultūras daļas vadītājs J. Gailītis, protokolu sekretārs T. Zandersons, kasieris R. Britāls, biedrzinis un sporta daļas vadītājs A. Taube, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, jaunatnes lietu referente T. Krūka, ārējās un iekšējās informācijas daļu vadītāji O. Ieviņš un R. Norītis, saimniecības vadītājs Dz. Melnbārdis; goda tiesas pr-dis K. Bencons, Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, revīzijas komisijas sekretārs N. Brasliņš, DV nama pārvaldes loceklis J. Kleķeris un DV Toronto nodaļas informācijas daļas vadītājs V. Cinis.

R. N.

Toronto gatavojas kokļu svētkiem

Ziemeļamerikas latviešu 2. kokļu svētkiem, kuri notiks 4. un 5. oktobrī Toronto, visi priekšdarbi gandrīz jau paveikti. Paredzēti divi galvenie sarīkojumi — 4. oktobrī plkst. 8 vakarā Bickford Park vidusskolas zālē koklētāju koncerts, bet 5. oktobrī plkst. 4 pēcpusdienā turpat Bruno Skultes jaunā baleta „Koklētājs un velns" pirmizrāde. Koncertā piedalīsies Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis Andreja Jansona vadībā, bez tam ansambļi no 7 citām ASV un Kanadas pilsētām — Vašingtonas, Klīvlendas, Filadelfijas, Mineapoles, Čikagas, Toronto un Hamiltonas, kā arī Almas Skudras-Kārkliņas vadītais Hamiltonas meiteņu kvintets Rota. Baletu Andreja Jansona mūzikālajā vadībā galvenokārt sniegs TLB tautas deju kopas Diždancis dalībnieki. Par uzveduma dekoratīvo daļu un kostīmu metiem rūpējies mākslinieks Evalds Dajevskis, kas jau augusta vidū pirmo reizi bija ieradies Toronto un deva norādījumus kostīmu pagatavošanai, bet otrreiz, šoreiz pārbaudīt paveikto, ieradās Toronto 20. septembrī, paliekot še visu nedēļu, lai DV namā strādātu gar izrādes dekorācijām.

Kokļu svētku laikā Latviešu namā paredzēta izstāde un tirdziņš, kura māksliniecisko iekārtojumu veiks gleznotājs Ģirts Tiltiņš, bet pārzinās Kārlis Staško. Būs skatāmas un arī iegādājamas vairāku meistaru gatavotas kokles, tāpat trejdekšņi un citi tautas mūzikas instrumenti. Izstādi atklās 4. oktobrī plkst. 10 rītā, pēc tam tūlīt būs pirmais referāts par tautas mūzikas problēmām. Svētku ietvaros Latviešu namā vispār paredzēta vesela virkne referātu, paneļdiskusijas un semināri par tautas mūziku, kokļu gatavošanu un citiem tematiem. Par referentiem aicināti komponists Bruno Skulte, Imants Sakss un Andrejs Jansons, kokļu informācijas centra vadītājs Valdis Kārkls un kokļu gatavotāji Kārlis Staško un Konstantīns Dravnieks.

Svētku sarīkojumu daļu kārto Toronto koklētāju ansamblis Alsunga Ilzes Šmites vadībā.

—rs

TORONTO ZIŅAS

● Toronto 19. septembra vakarā no Vašingtonas bija ieradies režisors Osvalds Uršteins, lai izraudzītu tēlotājus Raiņa lugai „Pūt, vējiņi", kuru iestudēs ar DV teātra Kanadā dalībniekiem Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkiem. Divas dienas darbojies ar apmēram 30 reflektantiem, O. Uršteins galvenajām lomām izraudzīja Henriju Puķīti (Uldis), bet Indriķi Upīti kā iespējamo otru šīs lomas tēlotāju, Skaidrīti Leju (Barba), Viju Vari (Zane), Ausmu Puķīti (Anda), Maiju Gaiķi (māte), Juri Freiju (Didzis), Skaidrīti Pūpēdi (Orta), Intu Purvu (Ciepa) un Andri Grantu (Gatiņš). Lugas iestudēšanai režisors O. Uršteins Toronto ieradīsies 3 vai 4 reizes nākošajā gadā, bet starplaikā mēģinājumi notiks viņa asistenta Hugo Miķelsona vadībā. Pēc garā darba cēliena tuprpat notika vēl Ridleja lugas „Spoku vilciens" mēģinājums režisora Dzintara Pūpēža vadībā, kuru DV teātris Kanadā izrādīs 19. oktobrī plkst. 6 vakarā Latviešu namā.

● Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas īpašā apakškomiteja „Nākotne" 70", kuru vada Dr. V. Gulēns, 20. septembrī divās Igauņu nama zālēs bija rīkojusi balli „Rudens tracis", lai iegūtu līdzekļus iecerētās programmas priekšdarbu veikšanai. Nodoms tomēr nesekmējās, jo ballē ieradās tikai ap 60 jauniešu, kaut tā bija domāta visu gadagājumu tautiešiem, rīkotājiem rūpējoties arī par visiem piemērotu deju mūziku. Daļēji niecīgais apmeklētāju skaits izskaidrojams ar jauko laiku nedēļas nogalē, kad daudzi devās izbraukumos, lai izmantotu pēdējās saulainās dienas. Rīkotāji vaino arī nepietiekamo sarīkojuma izziņošanu. Lai kā, bet cerēto līdzekļu iegūšanas vietā šoreiz rīkotājiem nāksies mazliet piemaksāt. Vienā balles zālē spēlēja igauņu deju kapella Arro, bet otrā dejoja pie skaņu plašu mūzikas. — Nākošā „Nākotne 70" apspriede notiks 28. septembrī plkst. 10 rītā M. un I. Fricbergu vasarnīcā Glen Echo salā, Muskokas ezerā, kurā daļa jauniešu ieradīsies jau dienu iepriekš uz sporta nodarbībām un pārrunām.

● LNJAK organizē kopīgu braucienu autobusā no Toronto uz Otavu, kur laikā no 11. — 13. oktobrim notiks LNJAK 15. gadskārtējais kongress Laurier viesnīcā un Nacionālajā mākslas centrā, darba gaitā paredzot arī filmas par mūsdienu Latviju. Autobuss no Toronto izbrauks 10. oktobra vakarā, bet atgriezīsies 13. oktobra pēcpusdienā. Interesenti aicināti pieteikties pie V. Pētersona (tālr. 226-3967) kas arī sniedz tuvāku informāciju.

● Austrumu draudzes lauku īpašumā Tālavā vasaras sezonas nobeiguma sarīkojums 20. septembrī bija pulcinājis ap 100 apmeklētāju. Tālavas pārvaldes priekšnieka vietnieks A. Amoliņš uzrunā norādīja, ka šis ir jau 8. sezonas nobeiguma vakars šai īpašumā, kā arī pateicās DV Toronto nodaļas valdei, kura šai dienā Tālavu bija izraudzījusies par sēdes vietu. Sarīkojuma norises laikā šai sakarā, Tālavas pārvaldes sekretāra J. Vandeļa aicināti, vakara dalībnieki, godinot DV organizācijas viesus, nodziedāja DV dziesmu. Programmas centrā bija Lidijas Auzānes īpaši Tālavas bērniem aranžētais tautas dziesmu uzvedums „Precības", kuru bija iestudējis Ainis Freimanis, piedaloties jauniešiem Zanei Rēvaldei, Pēterim Blatchinam, Andim Rostokam, Atim Freimanim, Raitim Freimanim, Richardam Vandelim, Visvaldim Freimanim un Robertam Freimanim, abiem pēdējiem spēlējot arī kokļu pavadījumus. Uzveduma dalībnieki izpelnījās atzinības aplausus, bet aranžējuma autore saņēma ziedus. Interesants bija arī Lidijas Auzānes un Annas Rostokas humoristiskais pačalojums par kāda ASV latviešu teātra viesizrādi Toronto. Maija Ķuze savukārt iepriecināja ar humoristisku un garu deklamējumu par Pigbridžas ļaužu gatavošanos nākošajiem dziesmu svētkiem Toronto. Skanēja daudz dziesmu. DV Toronto nodaļas vārdā tālaviešiem par viesmīlību pateicās K. Bencons. Tālavas dāmas Olgas Vandeles vadībā bija klājušas cienasta galdu, bet dejotāju priekiem kalpoja skaņu plašu mūzika.

● DV Toronto nodaļas valdes sēdē 20. septembrī Tālavā, kuru vadīja pr-dis I. Zamlovskis, A. Čivzelis ziņoja, ka nodaļas bibliotēkai par labu rīkotā loterija devusi 190 dol. atlikumu, bet O. Zvirgzdgrauds pakavējās pie turpmāk iecerētajiem sarīkojumiem. Nodaļas gadasvētku sarīkojums notiks 1. novembrī DV namā, bet dienu vēlāk turpat īpašs karavīru daudzinājums. O. Kļavenieks ziņoja par DV organizācijas priekšnieka un globālās vanadžu priekšnieces vēlēšanu materiālu izsūtīšanu nodaļas biedriem, vēlēšanām notiekot laikā no 25. septembra līdz 10. oktobrim. O. Kļavenieku izraudzīja arī par nodaļas pārstāvi Latvijas valstssvētku sarīkojuma Toronto rīcības komitejā.

KANADAS ZIŅAS

LONDONA

● DV Londonas nodaļas interna jās šaušanas sacīkstēs 7. septembrī piedalījās 27 dalībnieki, no tiem 12 jauniešu. Senioru klasē, šaujot divreiz guļus no rokas un no ceļa, uzvarēja un Londonas latviešu kreditsabiedrības dāvāto ceļojošo kausu un vairogu ar kausa atveidu personīgā īpašumā ieguva R. Dambenieks ar 138 punktiem, atstājot 2. vietā J. Glinavu ar 134 un 3. vietā J. Kalniņu, sen. ar 130 punktiem. Strēlnieku klasē, šaujot guļus no rokas un stāvus, pārākais bija J. Tesvins ar 136 punktiem, 2. V. Miķelsons ar 129 un 3. O. Zers ar 120 punktiem; jaunatnes klasē līdz 15 gadiem (šaujot guļus no balsta un no rokas) — 1. Guntis Glinavs ar 96 punktiem, 2. Guntis Brikmanis ar 87 un 3. Valdis Niedra ar 84 punktiem, bet jaunatnes klasē 15—18 gadu vecajiem (šaujot guļus no rokas un no ceļa) — 1. Jānis Tesvins ar 91 punktu, 2. Ivars Dambenieks ar 89 un 3. Andrejs Dambenieks ar 74 punktiem, no šiem trim zēniem sniegumā daudz neatpaliekot Lailai Tampai un Ilonai Odiņai. Visu trīs pirmo vietu ieguvēji saņēma balvas, kuras bez vietējās latviešu kreditsabiedrības bija dāvinājuši V. Daugulis, J. Tesvins, R. Neilands un Labata alus darītava, kā arī sagādājusi pati DV Londonas nodaļa. Tai pašā dienā draudzības sacensībās londonieši „mērojās spēkiem" ar DV Kičeneras-Vaterlū nodaļas sporta šāvējiem, kuriem gandrīz visas balvas, izņemot vienu ceļojošo, bija sagādājušas abas nodaļas. Pieaugušo klasē, šaujot guļus no rokas, no ceļa un stāvus, uzvarēja O. Zers (L — Londona) ar 141 punktu, 2. A. Radziņš (L) ar 134 un 3. Z. Melderis (K) ar 133 punktiem, tālākajās vietās ierindojoties A. Preisam (K), A. Melderei (K), Jūlijam Tesvinam (L), V. Miķelsonam (L), P. Skrastiņam (K), R. Dambeniekam (L) un A. Taubem (K). Jaunatnes klasē, šaujot guļus no rokas un no ceļa, sekmīgākais bija Jānis Tesvins (L) ar 87 punktiem, 2. Guntis Glinavs (L) ar 79 un 3. Rolands Taube (K) ar 74 punktiem, ārpus konkurences piedaloties arī 9 gadus vecajam A. Melderim (K). Kopvērtējumā ar 405 punktiem pārākie izrādījās londonieši, iegūstot abu nodaļu kopīgi dāvināto ceļojošo Draudzības kausu, kamēr kičenerieši panāca 393 punktu kopskaitu. Labata alus darītavas ceļojošo pārsteiguma balvu tiesneši (R. Bērziņš, R. Epneris un G. Brikmanis) piešķīra šāvējam ar lielāko trāpījumu skaitu mērķa centrā Rūdolfam Dambeniekam (5 trāpījumi), bet tikai vienu trāpījumu mazāk bija iespējis 13 gadu vecais Guntis Glinavs, kas arvien vairāk izvēršas par teicamu sporta šāvēju, ar kura konkurenci jo nopietni jārēķinās arī pieaugušajiem. Sacensības lietpratīgi vadīja Valdis Miķelsons un Jūlijs Tesvins, bet jauniešiem ar padomu vienmēr izpalīdzēja viņu trenētājs R. Dambenieks. Sacīkšu dalībniekus un viesus uzņēma un pacienāja nodaļas vanadzes Irmas Epneres vadībā.

Br.

LNAK pateicība

Latviešu sabiedrība Kanadā (līdzjūtības apliecinājumi saņemti arī no citu zemju latviešu organizācijām) daudzveidīgi apliecinājusi savu cieņu un uzticību pēkšņi mirušajam LNAK valdes priekšsēdim Jānim Niedram. Daudzos simtos piedaloties sēru sarīkojumos un izvadīšanā pēdējā gaitā, sabiedrība novērtējusi nelaiķa darbu un apliecinājusi atzinību viņa centieniem, pašaizliedzībai un veikumiem Latvijas brīvības atgūšanas labā.

Izsakām sirsnīgu pateicību un atzinību visām organizācijām, draudzēm un tautiešiem, kas dalījās mūsu sērās un piedalījās izvadīšanā. Tauta, kas ciena savu pagātni, tās darbiniekus un cīnītājus, jo pašāvīgi drīkst ticēt arī nākotnei.

LNAK padomes un tās prezidija, valdes, revīzijas komisijas un darbinieku vārdā

T. Kronbergs,
LNAK valdes priekšsēža v.i.

…D ZIŅAS

…pēcpusdienā. Interesenti aicināti pieteikties pie V. Pētersona (tālr. 226-3967) kas arī sniedz tuvāku informāciju.

Austrumu draudzes lauku īpašumā Tālavā vasaras sezonas nobeiguma sarīkojums 20. septembrī bija pulcinājis ap 100 apmeklētāju. Tālavas pārvaldes priekšsēdētāja vietnieks A. Amoliņš uzrunā norādīja, ka šis ir jau 8. sezonas nobeiguma vakars šai īpašumā, kā arī pateicās DV Toronto nodaļas valdei, kuŗa šai dienā … bija izraudzījusies par savu vietu. Sarīkojuma norises laikā … šai sakarā, Tālavas pārvaldes sekretāra J. Vandeļa aicināti, … dalībnieki, godinot DV organizācijas viesus, nodziedāja DV dziesmu. Programmas centrā bija Lidijas Auzānes īpaši Tālavas … aranžētais tautas dziesmu uzvedums „Precības", kuŗu … iestudējis Ainis Freimanis, piedaloties jauniešiem Zanei Rēdlei, Pēterim Blatchinam, Andrim Rostokam, Atim Freimanim, … Freimanim, Richardam …, Visvaldim Freimanim … Robertam Freimanim, abiem … spēlējot arī kokļu pavadījumu. Uzveduma dalībnieki … atzinības aplausus, bet … autore saņēma ziedus. Interesants bija arī Lidijas … un Annas Rostokas humoristiskais pačalojums par kāda … DV … teātra viesizrādi Toronto. Maija Ķuze savukārt ie… ar humoristisku … deklamējumu par Pigbridžas … gatavošanos … svētkiem Toronto. … daudz dziesmu. DV Toronto … vārdā tālaviešiem par … pateicās K. Bencons. … dāmas Olgas Vandeles … bija klājušas cienasta galdu, bet dejotāju priekiem kalpoja … plašu mūzika.

DV Toronto nodaļas valdes sēdē 20. septembrī Tālavā, kuŗu vadīja pr-dis I. Zamlovskis, A. Čivkis ziņoja, ka nodaļas bibliotēkai par labu rīkotā loterija devusi … atlikumu, bet O. Zvirgzdiņš … pakavējās pie turpmāk iecerētajiem sarīkojumiem. Nodaļas … gadasvētku sarīkojums notiks … novembrī DV namā, bet dienu … turpat īpašs kaŗavīru … O. Kļavenieks ziņoja par DV organizācijas priekšnieka … globālās vanadžu priekšnieces … materiālu izsūtīšanu nodaļas biedriem, vēlēšanas notiks … līdz 25. septembra līdz 10. oktobrim. O. Kļavenieku izraudzīja arī par nodaļas pārstāvi Latvijas valstssvētku sarīkojuma Toronto rīcības komitejā.

…Š ZIŅAS

…lands Taube (K) ar 74 punktiem, ārpus konkurences piedaloties … ar 9 gadus vecajam A. Melnim (K). Kopvērtējumā ar 405 punktiem pārākie izrādījās londonieši, iegūstot abu nodaļu kopīgi … ceļojošo Draudzības kausu, kamēr kičenerieši panāca 393 … kopskaitu. Labata alus darī… ceļojošo pārstēgšanas balvu … (R. Bērziņš, R. Epneris un … Brikmanis) piešķīra šāvējam … lielāko trāpījumu skaitu mērķa … Rūdolfam Dambeniekam (5 trāpījumi), bet tikai vienu trāpīju… mazāk bija iespējis 13 gadu … Guntis Glīnavs, kas arvien … izvērsās par teicamu spor… …, ar kuŗa konkurenci … jārēķinās arī pieaugušie… Sacensībās lietpratīgi vad… Valdis Miķelsons un Jūlijs Tes…, bet jauniešiem ar pieņemto … izpalīdzēja viņu trenētājs … Dambenieks. Sacīkšu dalībnie… un viesus uzņēma un pacienāja … nodaļas vanadzes Irmas Epnes vadībā. Br.

LNAK pateicība

Latviešu sabiedrība Kanadā … izjūtības apliecinājumi saņemti … no citu zemju latviešu organizācijām) daudzveidīgi apliecinājumi … savu cieņu un uzticību pēkšņi … aizgājušajam LNAK valdes priekšsēdim … Jānim Niedram. Daudzos sim… piedaloties sēru sarīkojumos … pēdējā gaitā, sabiedriskā … novērtējusi nelaika darbu un … iecinājusi ar atzinību viņa centienus … LNAK … Latvijas brīvības atgūšanas …

… sakām sirsnīgu pateicību un … visām organizācijām, draugiem un tautiešiem, kas dalījās … sērās un piedalījās izvadīšanā. … darbiniekus un cīnītājus, jo pa… drīkst ticēt arī nākotnei. LNAK padomes un tās prezidija, … revīzijas komisijas un dar… vārdā

T. Kronbergs,
LNAK valdes priekšsēža v.i.

Apspiesto tautu celšanās diena tuvojas

RIETUMVĀCIJAS DAUGAVAS VANAGU SALIDOJUMS OSNABRIKĀ

Rietumvācijas DV 12. salidojums, kas šogad risinājās latviešu kaŗavīru zīmē, vietējās DV nodaļas techniskajā izkārtojumā notika Osnabrikā. To ievadīja ar karoga ienešanu un abu konfesiju mācītāju — luterāņu J. Pīpes un katoļu A. Smeltera — vadītu svētbrīdi, kuŗā, runājot par DV organizācijas veikumu aprūpes darbā, izskanēja norādījums, ka DV darbs saskan ar bībeles vārdiem par ciešanu remdināšanu bāreņiem un atraitnēm. Mācītāju vēlējums bija, lai salidojuma dalībnieki paņemtu no šīs pulcēšanās līdz to garu, kas visus stiprinātu ikdienas darbā un dotu spēku mūsu pienākumu veikšanai. Pēc svētbrīža salidojuma dalībniekus un klātesošo Osnabrikas pilsētas galvu V. Kelchu sveica vietējās DV nodaļas priekšsēdis J. Gūtmanis.

Sarīkojuma atklāšanas uzrunā Rietumvācijas DV zemes valdes pr-dis J. Cīrulis uzsvēra, ka šī salidojuma uzdevums nav tikai dot iespēju tautiešiem satikties, padziļināt pazīšanos un izmainīties domām, bet gan apliecināt kopības vienotību un pacelt balsi pret apspiedējiem arī dzimtenē esošo tautas brāļu un māsu vietā, jo viņiem šī iespēja liegta un visu jāpacieš klusējot. „Reizē mēs esam pateicīgi mūsu draugiem, kuŗi vēlas mūs uzklausīt un atbalstīt mūsu brīvības centienus. Sevišķa pateicība pienākas vācu tautai, kuŗas liktenis daļēji līdzīgs mūsu tautas liktenim. Mieru var panākt tikai tad, ja dod visām tautām brīvību, un šis nosacījums ir spēkā arī šodien — atombumbas laikā," citā vidū teica J. Cīrulis.

DV organizācijas pr-ks V. Janums savā apsveikumā norādīja, ka Daugavas vanagu pašreizējie ieroči cīņā pret tautas apspiedējiem ir gara ieroči un uzsvēra nepieciešamību kāpināt kopīgo cīņu par brīvību.

Osnabrikas pilsētas galva V. Kelchs sveicināja no pilsētas pārvaldes un pateicās par parādīto godu, viņu ielūdzot šai sarīkojumā. Ar atzinību viņš pieminēja latviešu tautas sasniegumus neatkarības laikā un izteica prieku par to, ka latvieši turpina kopt tradicijas un gara mantas arī svešumā, ar nožēlu konstatējot, ka viņa paša tautieši pat savā zemē šos tautas dārgumus atstāj novārtā. Uzrunas nobeigumā viņš izteica cerību, ka reiz pienāks laiks, kad visas tautas Eiropā būs brīvas un varēs pašas veidot savu likteni.

Salidojuma dalībniekus vēl sveica Zviedrijas DV valdes vanadžu nozares vadītāja Milda Grosa un vietējais lietuviešu grupas pārstāvis, bet rakstveida novēlējumus bija sūtījuši Rietumvācijas bēgļu ministrs Bonnā, darba un sociāllietu ministrijas darbinieki Diseldorfā, Osnabrikas pilsētas valdes nodaļu vadītāji, Latvijas ev.-lut. baznīcas Vācijas pārvaldes pr-ks prāv. E. Rozītis, latviešu un igauņu katoļu misijas direktors Vācijā prāv. M. Lizdiks. Igauņu centrālkomitejas Vācijā pr-dis J. Vestriks, Minsteres latviešu ģimnazijas direktors prof. Dr. Z. Vītens, laikraksta „Latvija Amerikā" atb. redaktors A. Vinčels, DV centrālās valdes vicepr-dis V. Hazners no ASV, Kanadas DV valdes pr-dis E. Krūka, ASV DV valdes pr-dis A. Valters, Anglijas DVF valdes pr-dis J. Frišvalds, LCK apgabala pārstāvis Lejassaksijā Dr. J. Bračs, Šlēzvigas-Holšteinas apgabala pārstāvis J. Daģis un daudzi citi.

Pēc apsveikumu nolasīšanas DV organizācijas pr-ks V. Janums, asistējot Rietumvācijas DV valdes pr-dim J. Cīrulim, pasniedza piešķirtos centrālās valdes atzinības rakstus DV Hamburgas nodaļas priekšsēdim un zemes valdes loceklim O. Baltputnim, Rietumvācijas DV valdes loceklim R. Skadiņam, DV Goslāras kopas vadītājam A. Grendziņam un DV Osnabrikas nodaļas valdes loceklim E. Krastiņam, bet zemes valdes atzinības rakstu DV Eslingenas nodaļas pr-dim J. Ollem.

Atklāšanas aktā un tam sekojošajā koncertā dziedāja Ziemeļvācijas latviešu apvienotais koris diriģentu R. Alberinga un A. Cipuļa vadībā.

Pēcpusdienā, ievadot mag. rer. pol. Imanta Alkšņa (no Zviedrijas) referātu par tematu „Komūnisma sairums un revolūcijas iespējas Pad. savienībā", aktrise Dagmāra Ķurmiņa no Hamburgas skandēja patriotiskus dzejoļus. Referents I. Alksnis, jaunās paaudzes pārstāvis, jau sākumā pasvītroja, ka nerunās tikai par Pad. savienības problēmām, bet skars visu Austrumeiropu. Referāta ideja bija bazēta uz to, ka — kaut komūnisma idejisko sastingumu un lēno sadrupšanu, kā arī politisko sašķelšanos vairākos atšķirīgos un pat savstarpēji naidīgos novirzienos sāk atzīt par neapšaubāmu faktu — revolūcijas iespējas Austrumeiropā vēl arvien uzskata par neīstenojamu fantaziju. Šim uzskatam trūkst seguma politiskajā īstenībā, jo nesaskatītas paliek iespējas, kādas apspiestajiem paveŗ komūnisma resp. padomju varas lēnais sairums. Te pazīmes ir domstarpības un frakcionārisms pašā Kremlī, internacionālā komūnisma sašķelšanās, arvien lielāka novirzīšanās no režīma dotajām vadlīnijām un pat atklāta uzstāšanās pret režīmu. Pēc nesaudzīgā diktātora Staļina nāves radās frakcijas, un valsts vara pārgāja no partijas vadītāja uz politbiroju jeb prezidiju, vēlāk pat uz visu centrālkomiteju. Šī sašķelšanās noveda pie partijas līnijas maiņām, bieži pat pie pretrunīgākām direktīvām zemākajiem funkcionāriem. Sekas: partijas zemākajos slāņos rodas nedrošība un bailes, ka nākošajās pārmaiņās partijas galotnē varētu būt apdraudēts funkcionāru stāvoklis. Tā zināma politiska paralīze un birokratiskā stagnācija pārņem visu aparātūru. Funkcionārisms Kremlī savukārt ar laiku devis plašāku brīvību komūnistiskām pārmaiņām un gandrīz brīvas rokas Maocetungam. Maskavas satrapi tagad var manevrēt starp novirzieniem Kremlī, kas tiem devis lielāku noteikšanu savās zemēs.

Konflikts ar sarkano Ķīnu, — turpināja I. Alksnis, — savukārt pavairo strīda jautājumus un padziļina domstarpības Kremlī. No šī pretrunu loka padomju varasvīri vairs nevar izkļūt, un viņu režīmam tajā jāiet bojā. Komūnisma ideoloģijas sairums savukārt novecis pie iedzīvotāju masu neticības komūnisma apsolītajai paradīzei, bet inteliģencē pat pie atklātas opozicijas. Pie tam pretestība, par spīti deportācijām un ieslodzījumiem vājprātīgo iestādēs, arvien vēl turpina paplašināties inteliģencē un padziļināties iedzīvotāju masās. Neviens režīms nav spējīgs ilgstoši pastāvēt, ja inteliģence nostājas pret to. Komūnisma ideoloģijas bankrots ir novedis arī pie pašapziņas zušanas vadošajās aprindās. To apstiprina režīma svārstīgā rīcība pret dažiem opozicijas izpaudumiem. Tas pamudina uz lielāku uzdrīkstēšanos, kas savukārt rada lielāku nedrošību varasvīros, tādējādi celot pašapziņu pretestībā režīmam. Tas ir loks, kuŗu režīms nespēj salauzt, bet tas var salauzt režīmu. Totālais terrors šobrīd nav vairs iespējams. Režīma rīcības brīvība arvien sašaurinās un tuvojas galīgai paralizei — nobriest revolūcija. Komūnisma nereālā ideoloģija pati par sevi izraisa un veicina frakcionālismu, jo gandrīz neiespējami ir vienoties par pareizo ceļu un kādu nesasniedzamu mērķi. Ideoloģijas bankrots dod zināmu idejisku pamatojumu dažādo zemju komūnistu partijām marksisma-ļeņinisma mācības atšķirīgiem iztulkojumiem, tā reizē graujot viengabalainās ideoloģijas pārpalikumu.

Referāta nobeigumā I. Alksnis norādīja, ka pašreizējā attīstībā strauji uzlabojas Austrumeiropas apstākļi revolūcionāram stāvoklim. Šī situācija jāizmanto apspiesto tautu piederīgajiem jau tagad, īstenojot mērķtiecīgu politiku revolūcionāras organizācijas izveidošanai. Kamēr mums šādas organizācijas nav, mēs varam piedalīties revolūcionāro ideju izplatīšanā svešumā, jo sevišķi Austrumeiropā, ar to graujot padomju režīma drošības sajūtu un ceļot tautas pašapziņu. Tiem, kas to gribētu apšaubīt, derētu iegaumēt brīvības aizstāvja Jachimoviča vārdus: „Pasaules varenie ir tikai tādēļ vareni, ka mēs tupam uz ceļiem, tādēļ celieties!" Kad apspiestās tautas reiz celsies, tad režīms kritīs. Visas pazīmes rāda, ka šis brīdis strauji tuvojas.

Vakarā notika dziedoņu Paulas Brīvkalnes un Borisa Piekalnīša koncerts. Labi veidotā programma un labs izpildījums guva klausītāju nedalītu atsaucību. Salidojuma pirmā diena beidzās ar svētku balli, kuŗu ievadīja Minsteres latviešu ģimnazijas tautas deju grupas Circenītis priekšnesumi.

Otrā dienā notika Vācijas vanadžu 3. salidojums, kā arī spraigas diskusijas par mag. rer. pol. I. Alkšņa referātu, apliecinot klausītāju lielo interesi par politiskiem jautājumiem. Salidojuma nobeigumā Rietumvācijas DV valdes pr-dis Jānis Cīrulis pateicās visiem dalībniekiem par ierašanos un rīkotājiem par veikto darbu, it sevišķi DV Osnabrikas nodaļai par sarīkojuma technisko izkārtošanu. Salidojuma dalībnieki šķīrās, kopīgi nodziedot DV dziesmu.

Kaut salidojums notika gada otrā pusē, ievērojot jaukos laika apstākļus un teicamo priekšinformāciju, tas bija labi apmeklēts, jau sākot ar atklāšanu, kurpretim iepriekšējo gadu salidojumos dalībnieku vairums ieradās tikai programmas vakara daļā. A. Mežals

UZ LATVIEŠU SKOLU…

Noskanējis zvans, saucot uz pirmo mācību stundu. Pēc rotaļām Dzese Kečama skolas pagalmā, Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas jaunāko klašu audzēkņi disciplinēti ierindā dodas uz savām klasēm. Foto: J. Ligers

Kāda lietaina diena Niagaras vīnogu laukos

ETNISKĀS PRESES PĀRSTĀVJUS IEPAZĪSTINA AR VĪNA RAŽOŠANU

Karstais un spiedīgais laiks, kāds ar mazām pārmaiņām pieturējās līdz mēneša vidum, tieši 17. sept. atnesa Ontario provinces dienvidu sektoram negaidītu lietu, lai pēc tam atkal liktu uzsmaidīt rudenīgai saulei. Vismazāk šai dienā lietu vēlējās vīnogu audzētāji, kuŗu organizācija (Ontario Grape Growers Marketing Board)vadība rīkoja etniskās preses pārstāvju pieņemšanu ar kopīgu izbraukumu uz vīnogu laukiem.

Kad plkst. 9 rītā pie Royal York viesnīcas piestāja lielais Gray Coach satiksmes autobuss, īpaši noīrēts šim gadījumam, tajā lietus mēteļos, daudziem arī ar lietussargiem rokā, sakāpa ap 40 ekskursantu. Smaržīgu tabaku pīpē kūpinādams, žurnālistiem pievienojās arī Ontario provinces pavalstniecības viceministrs Jergers (J. S. Yoerger), katram sniegi paspiežot roku un apmainoties pieklājībās. Izbraukumā piedalījās arī „mājastēvi" — vīnogu audzētāju organizācijas pr-dis R. Majers (Ronald C. Moyer) ar vairākiem darbiniekiem, sniedzot paskaidrojumus par vīnogulāju platībām Ontario provincē, ogu šķirnēm, to kopšanu un ražas ievākšanu.

Cik vien tālu varēja redzēt caur lietus aprasinātajiem autobusa logu stikliem dūmakainajā apkārtnē, visur tikai vīnogulāju lauki. „Still grapes!" vēl vienmēr vīnogas), ar piesardzīgu lepnumu ieminējās informātors, kad autobuss pa izmirkušajiem lauku ceļiem bija ripojis jau vairāk nekā stundu, šķērsodams lielceļus, šaurus tiltus un šūpodamies pāri mālainajiem uzkalniem, tad ieslīgstot dziļās gravās ar rudenīgi iedzelteniem kokiem abpus ceļam, lai atkal turpinātu skrējienu bezgalīgajos vīnogu laukos.

Pie 8. lielceļa, kaut kur starp Hamiltonu un Niagaru, autobuss pieturēja, izbeŗot braucējus priekšzīmīgā vīnogu audzēšanas farmā. Uzraksts ar vīnogu audzētāju sabiedrības emblēmu: „Charlie Vaughan and Son" rādīja, kam pieder šī 120 akru lielā saimniecība. Gandrīz katra ekskursanta rokās tūlīt bija pa vīnogu ķekaram, lai nogaršotu turpat uz lauka noplūktās ogas. Bija jau pusdienu laiks, bet ēstgriba ar vīnogām vien nav remdināma. Bet arī par to ekskursijas rīkotāji bija domājuši. Modernajā Beacon motelī, pašā Ontario ezera krastā, kur viļņi skalojās līdz pat ēdamzāles logiem, bija uzkodām klāti galdi. Protams, netrūka arī visdažādāko Niagars vīnu šķirņu nogaršošanai. Še ap 1500 vīnogu audzētāju vārdā viesus uzrunāja organizācijas pr-dis R. Majers un paskaidroja, ka Niagaras apvidū audzē vairāk nekā 90% no visas Kanadas vīnogu ražas, no kuŗas 60% izlieto vīna gatavošanai. Apkārtnē kultivē vairāk nekā 40 vīnogu šķirņu 22.000 akru lielā platībā, ievācot ap 60.000 tonnu vīnogu gadā, kas Kanadas saimniecībai katru gadu ienes 60 milj. dolaru. Galvenais vīnogu audzētāju rajons atrodas Linkolnas apriņķī, kuŗā kultivēti 18.000 akru, seko Velande un Ventvorta, abas līdzīgā platībā ap 2500 akru. Vīnogu laukos raža novākšanā nodarbina ap 3000 vīriešu un sieviešu.

Motelī ekskursanti sagaidīja Ontario provinces valdības pavalstniecības ministru Robertu Velšu (Welch), kas pēc kopīgi ieturētas maltītes žurnālistus pavadīja tālākceļā. Linkolnas vīnogu audzētājiem ar ministru, kuŗš parlamentā kandidējis no viņu apgabala, ir labas attieksmes. Tā uzrunā ministrs sveica kā vīnkopjus, tā etniskās preses pārstāvjus, aicinot visiem kopīgi celt Kanadas labklājību. Īsas uzrunas, pa starpai iemetot kādu asprātību, teica arī Ontario dārzkopības pētniecības institūta direktors Dr. Arčibalds (J. A. Archibald) un dārzkopības laboratorijas vadītājs Dr. Traskots (J. H. L. Truscott), tad žurnālisti bija to institūta viesi. Šķiroties katram pasniedza jauku kurvi ar Niagaras ražu.

Še piebilstams, ka šī institūta zinātniskajos izmēģinājumos vairākus gadus strādājis arī latvietis Dr. Edgars Žubeckis — līdz aiziešanai pensijā pagājušajā gadā, kad pārcēlās uz dzīvi Toronto. Viņš publicējis arī vairākus zinātniskus rakstus institūta gada pārskatos par augļu sulu šķirnēm un vitamīnu saturu tajās, savus pētījumus ilustrējot ar tabulām un diagrammām.

Interesanti bija iepazīties ar sabiedrības Chateau - Gai Ltd. vīna darītavu un tās vīnu šķirnēm, no kuŗām pazīst pat Parīzē. Tā kā likums vīnspūnīcās aizliedz vīna nogaršošanu uz vietas, žurnālistiem nācās apmierināties tikai ar saldeno vīna smaržu, kuŗa, ogu sulai pārrūgstot vīnā, patīkami apņem apmeklētāju, tikko tas pārkāpj rūpnīcas slieksni. Galvā iesitas mazs skurbulis arī bez malkošanas, ieelpojot darinātavas gaisu vien. Vīns rūgst milzu koka mucās, kuŗas nostiprinātas resnām apaļdzelzs stīpām ar paceļam divstāvu ēkas augstumā. Mucu tilpums sniedzas līdz 60.000 galoniem. Stīpas ar īpašām skrūvēm pievelk pēc vajadzības ciešāk, tikko vīna spēks draud izlauzties uz āru. Vietām mucas norasojušas ar sīrupveidīgu šķidrumu, kas izspiedušies cauri koka porām un ārpusē sabiezējuši. Kļūst baigi, iedomājoties, kas notiktu, ja kāda no milzu mucām pārplīstu un tās saturs izgāztos kā Niagaras ūdenskritums pār apbrīnotāju galvām.

Darinātava mechanizēta ar slīdošām lentēm un automatiskajām pudeļu pildītavām, kuŗās ieslīd tukšas stikla pudeles un izslīd aizvākotas jau pa ducim saliktas papes kastēs, gatavas izsūtīšanai vīntirgotavām.

Nobeigumā atzīmējams, ka 19. septembrī Niagarā sākās 18. gadskārtējais vīna festivāls, kas ilgs līdz 27. septembrim, ar vīna nogaršošanu dažādos laikos un vietās, ar gājieniem, mūziku, vīna svētkiem, vīna karaļa un karalienes vēlēšanām u. t. t.. Vīns, vīns un atkal vīns — tāda ir septembra pēdējās nedēļas nozīme, kad maksājami mesli Bakchum!

K. Sidars

Jaunieši gatavojas kongresam

Amerikas latviešu jaunatnes apvienības 17. gadskārtējais kongress notiks Kalamazū — Pateicības dienas nedēļas nogalē, no 27. — 29. novembrim. Darba sēdes notiks Latviešu biedrības telpās, bet sarīkojumi piektdienas un sestdienas vakarā — Southgate Inn telpās. Kongresa izkārtošanu ALJAs valdes uzdevumā veic Kalamazū jauniešu pulciņš ar priekšsēdi Austri Ruņģi.

Šai vakarā 13. septembrī Kalamazū latviešu biedrībā notika ALJAS valdes locekļu apspriede, kuŗai gan nebija kvoruma, jo piedalījās tikai 6 valdes locekļi, viena par maz, lai valdes sēde būtu pilntiesīga. Par spīti tam, valdes locekļi pārrunāja ar Kalamazū jauniešu pulciņa dalībniekiem kongresa norises kārtību, visumā akceptējot Austra Ruņģa sagatavotos priekšlikumus.

Kongress sāksies 27. novembrī, kad paredzēta reģistrēšanās un kongresa atklāšana. Piektdien, 28. novembrī, plānotas grupu un paneļdiskusijas par ALJAs darbu un jaunatnes problēmām, bet jaunās valdes un revīzijas komisijas vēlēšanas, cik paredzams, notiks sestdienas rītā. Kongresu beigs sestdienas vakarā, un tā pēdējais sarīkojums būs lielā kongresa balle.

Kādu laiku valdes sēdē piedalījās arī Latviešu nacionālās jaunatnes apvienības Kanadā delegācija, lai saskaņotu viedokļus Dr. V. Gulēna vadītā pasākuma „Nākotne 70" jaunatnes daļas programmas lietā. ALJAs valdes locekļi izteica vēlēšanos kopīgi ar LNJAK un ELJAs pārstāvjiem aktīvi piedalīties programmas sagatavošanā. Kopīgi pārrunāja arī pasaules latviešu jaunatnes kongresa rīkošanas iespējas 1971. gadā Eiropā, bez tam visi valdes locekļi sniedza ziņojumus.

Valdes sēdē piedalījās ALJAs pr-de Ingrida Karlsone (Ņujorka), kasiere Ināra Parkere (Ņujorka), biedrzine Anita Grīnvalde (Anarbora), sekretāre Mārīte Detlava (Baltimora), priekšsēdes vietniece speciāliem uzdevumiem Aina Berķe (Filadelfija) un vicepr-dis Ulvis Grīnvalds (Anarbora), bet Kalamazū jaunatnes pulciņu pārstāvēja pr-dis Austris Ruņģis un valdes locekle Sandra Miķelsone, Sniedze Ruņģe, Māra Baškere, Jānis Baškers un Raimonds Ziemelis. Zs.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes skolas jauno mācību gadu uzsāka dažādos laikos. Pirmā darbu 7. septembrī atsāka Bruklinas skola, bet 13. septembrī mācības sākās Jonkeros, Ņudžersijā un Džamaikā. Salā skolas pirmā diena sākās 14. septembrī ar labi apmeklētiem bērnu svētkiem. Skolēnu skaits pirmajā mācību dienā bija par dažiem mazāks nekā iepriekšējā gada vidējais skaits. Jonkeros tālāko ceļu braukušais skolēns bija no Pokipsijas, bet kāds pusducis no Konektiketas. Draudzes vidusskolas darbību atsāka 19. septembrī.

● Dziedātāja Skaidrīte Prince ar ģimeni oktobrī pārceļas uz dzīvi Konektiketā, kur iegādājušies ģimenes māju.

● Ar 7. septembri Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzē darbu uzsāka ceturtais mācītājs. Draudze uz vienu gadu pieņēmusi māc. K. Valteru, kas pārcēlies dzīvot Jonkeros. Savu darbību viņš uzsāka ar sprediķi Īstoranžā, Ņudžersijā, bet 14. septembrī runāja Jonkeros, kur pēc tam piedalījās jaunās un vidējās paaudzes rīkotās pusdienās. Tās bija rīkotas labākas iepazīšanās nolūkā, pārrunās apskatot arī draudzes problēmas un sekmīgas darbības iespējas. Jaunā mācītāja algu maksā no anonima labvēļa ziedojuma, kas jāizlieto gada laikā.

● Salas skolas darbu 14. septembrī ievadīja māc. O. Gulbja vadīts dievkalpojums Salas baznīcā, kuŗā grūti bija atrast sēdvietu, jo bez skaistā laika notika arī gadskārtējie bērnu svētki, tā arī vismaz puse apmeklētāju bija bērni un jaunieši. Mazie parādīja savus talantus un zināšanas skaistajā sporta laukumā iekārtotajos stendos — latviešu valodā, ģeografijā, tautas dziesmās, krāsošanā, veiklībā u. t. t. Draudzes dāmu komitejas rīkoto bazāru iztukšoja līdz pēdējam laimestam, bet saimnieces pie izpārdoto desiņu, dzērienu, kafijas un kūku galdiem varēja teikt: „Tie tik bija svētki!" Vīri, pārrunājot saimnieciības jautājumus, vairākiem lāgiem lika papildināt alus krājumu brīvdabas „restorānā" Pie baltā āža. Apmeklētāju vidū bija arī daudz ciemiņu no 50 un vairāk jūdžu attālām vietām. Reģistrējot audzēkņus, skolas pārziņa vietniece Gaida Risberga varēja ieskaitīt 7 jaunus bērndārzniekus un 2 vecākus skolēnus, kas sajūsminājās ne tikai par bērnu svētkiem, bet arī par skaisto skolu, soloties cītīgi mācīties. Skolai vēl tikai jāatrisina skolotāju trūkums, jo divi līdzšinējie ģimenes apstākļu dēļ šogad nevarēs darboties.

KALAMAZŪ

● Vietējais latviešu mednieku un makšķernieku klubs vasaras sezonu pabeidza ar gadskārtējām internajām šaušanas un makšķerēšanas sacīkstēm. Šaušanas sacensības notika kluba šautuvē Grīviņa ģimenes saimniecībā, piedaloties 38 dalībniekiem. Šaušanā ar mazkalibra šauteni uzvarēja L. Skrupšķelis (239 punkti), 2. V. Lenšs (233) un 3. A. Kalmanis (229), bet jauniešu klasē — 1. Ilze Lenša (93), 2. Leons Puriņš (87). Šaušanā, ar medību bisēm bez tālskaša: 1. L. Skrupšķelis, 2. V. Lenšs, 3. V. Rinkušs. Māla baložu (2x25) šaušanā: 1. V. Lenšs (49), 2. V. Rinkušs (47) un 2. A. Tralmaks (45); dubultbaložu šaušanā — 1. V. Lenšs (22 pāri), 2. V. Rinkušs (18) un 3. J. Melnūdris (16); pīļu šaušanā — 1. L. Skrupšķelis (24), 2. J. Melnūdris (20) un 3. V. Rinkušs (19). Speciālbalvu labākajam pīļu šāvējam bija dāvinājis inž. V. Grīviņš, tāpat šogad pirmo reizi izcīnīja viņa dāvināto ceļojošo balvu lielākā punktu skaita ieguvējam visās māla baložu šaušanas disciplīnās, kuŗu saņēma V. Lenšs. — Kluba makšķerēšanas sacensības notika 7. septembrī, piedaloties 11 dalībniekiem, no kuŗiem 1. vietu par lielāko līdaku ieguva J. Kupsis, 2. vietu par lielāko basu — H. Vunge. bet 3. vietu par lielāko kopsvaru — J. Kupsis.

GRAND RAPIDI

● Nav noliedzams fakts, ka mūsu vecie ļaudis, kuŗi palikuši vientulnieki un aizgājuši pensijā, stipri izjūt vientulību, jo bieži nav neviena, kas par viņiem rūpējas vai apmeklē. Tādēļ jo vairāk jāizceļ tautieši, kas domā par vecajiem ļaudīm, sagādājot tiem izklaidēšanos un atpūtu veselīgos apstākļos. Tā 82 gadus vecajam Vilim Zeidmanim sakarā ar viņa dzimšanas dienu Prūšu ģimene piešķīra divu nedēļu bezmaksas dzīvi savā mājā pie Bostvika ezera, bet otras divas nedēļas Geško ģimene, pie tam abas ģimenes ar viņu nav nekādās radniecīgās attieksmēs. Atzīmējams, ka Prūšu ģimene to dara jau otru gadu. „Tā bija skaistākā dzimšanas dienas dāvana, kādu jebkad esmu trimdā saņēmis," izteicās V. Zeidmanis, kad avīžnieks šo gadījumu uzzināja un apjautājās par nejaušo „atvaļinājumu", kuŗu viņam sagādājuši labi ļaudis.

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes svētdienas skola 14. septembrī uzsāka jauno mācību gadu. Pirms dievkalpojuma skolēnus sadalīja pa klasēm, skolotājiem sniedzot norādījumus par kārtību un mācību norisi. Tad māc. I. Gaides vadībā sākās jaunatnes dievkalpojums, kuŗa liturģijā lekciju lasīja skolēni. Turpmākajās svētdienās mācības sāksies plkst. 9.30 rītā ar īsu dievkalpojumu baznīcā un ilgs līdz plkst. 1.15 dienā. No darba aizgājušā pārziņa M. Grīna vietā skolu tagad vada R. Šilders. J. E.

Latviešu tautsaimnieka panākumi Brazilijā

RŪPNIEKS KĀRLIS ŠMITS KĻUVIS 65-GADNIEKS

Pazīstamais Brazilijas latviešu tautsaimnieks, rūpnieks un sabiedriskais darbinieks Kārlis Šmits radu un draugu pulkā 1. septembrī Sanpaulo atskatījās uz 65 dzīves gadiem, saņemot daudz rakstveida sumīnājumu arī no aizjūras draugiem.

Jubilārs dzimis Madonas apriņķa Savienas pagastā, beidzis Jēkabpils vidusskolu, studējis Latvijas universitātē tautsaimniecību un papildinājies Ķelnes universitātē Vācijā. Vairākus sēmestrus viņš bija Latvijas universitātes studentu padomes sekretārs un uzņēmumu referents, arī latviešu studentu delegāciju vadītājs konferencē Tallinā,

Kārlis Šmits

piederēdams pie korporācijas Latvia saimes. Blakus studijām un sabiedriskajai darbībai viņš strādāja algotu darbu vairākos saimnieciskos uzņēmumos, ieņemdams vadītājposteņus, bet pēdējos gados līdz Latvijas atstāšanai 1944. gada oktobrī bija Rīgas apģērbu rūpniecības direktors-rīkotājs.

Pirmos bēgļu gadus Vācijā viņš aizvadīja Oldenburgā, būdams Omštedes nometnes vadītājs, bet 1949. gadā kopā ar dzīvesbiedri Zentu un dēlu Kārli Ināru izceļoja uz Braziliju, kur apmetās Sanpaulo. Iepazinies ar vietējiem apstākļiem un iespējām, K. Šmits 1951. gadā nodibināja savu plastikas izstrādājumu rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumu, kuŗš visus aizvadītos gadus darbojies ar labiem panākumiem un ieguvis tirgu visā Brazilijā. Ar neatlaidīgu darbu viņš pamazām tika pie turības, iegādājās savā īpašumā luksa dzīvokli modernā daudzstāvu namā un vasarnīcu Santosā, okeana malā, kur pavada brīvo laiku. Viņam pieder nekustams īpašums arī Sanpaulo un neliela lauksaimniecība netālu no pilsētas, tādēļ uzskatāms par vienu no turīgākajiem Brazilijas latviešiem.

K. Šmits, būdams vienmēr atsaucīgs latviešu organizāciju darbam un neatraidīdams nevienu ziedojumu vācēju, arī pats ir darbīgs vietējās latviešu ev.-lut. draudzes loceklis, kādu laiku darbodamies tās padomē, bet laikā no 1954.—1958. gadam bija Brazilijas latviešu apvienības priekšsēdis. Kad 1956. gadā Sanpaulo pilsēta svinēja 400 gadu pastāvēšanu, K. Šmits bija plašas izstādes latviešu novietnes iekārtotājs un pārzinātājs, arī izstādes komisijas kousultants, rūpējoties lai šajā lielskatē, kuŗā piedalījās 32 valstis, citu karogu pulkā sešus mēnešus brīvi plīvotu arī Latvijas sarkanbaltsarkanās krāsas. 1956. gada 20. oktobrī viņš kā Sanpaulo latviešu pārstāvis atklāja latviešiem celtu pieminekli Nova Odesas tautiešu kolonijas 50 gadu pastāvēšanas svinībās. Pagājušā gadā atzīmējot Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri, viņu izraudzīja par jubilejas sarīkojumu komitejas priekšsēdi, līdztekus viņš darbojās arī Komitējā Baltijas valstu tiesībām. Kā technikas tālākattīstībā ieinteresēts rūpnieks Kārils Šmits vairākkārt apmeklējis arī Eiropas valstīs rīkotas starptautiskas izstādes, lai iepazītos ar techniskajiem jautājumiem un tos izmantotu savā uzņēmumā. J. Putniņš

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTĪ ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDĪTĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža. Cena $29.500, iemaksa $5.500.

Danforth—Victoria Park Ave.: 2 stāvu 6 istabu māja, garāža. Cena $20.500, iemaksa $2.500.

Bloor—Dovercourt: 2 stāvu 6 istabu māja, jauna apkure, garāža. Cena $26.500, iemaksa $2.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

AULAYOULEEOGERJAE

FILMU PRODUCENTA LEO G. OZOLA RAKSTS PAR CEĻOJUMU PA KANADAS ARKTIKU UN ZIEMEĻPOLU (2)

Saprašanās un lietu izskaidrošana eskimiem nav viegla. Valodā, kuŗā trūkst pat skaitļu un kuŗā nav apzīmējumu lielākai daļai no modernās civilizācijas sastāvdaļām, manis priekšā stādīšana eskimiem un viņu vadītājiem ir problēma. Kaut eskimu valodā nav īsti piemērota vārda „ģenerālgubernātoram", tas tomēr viegli pārtulkojams kā „big shot" (liels vīrs), taču — kā gan lai eskimiem izskaidro to, ka viņiem nav bārdas, bet man ir? Un piedevām, ka šo bārdu nelietoju filmu taisīšanai, bet gan savas iedomības apmierināšanai, kaut eskimi ne vienmēr man piekrīt, ka bārda izdaiļo manu seju? Palīgā nāk eskimu CBC radioraidītāja pārstāvis, kuŗš, pats būdams eskims, cer kaut kā mani, manu bārdu un manu profesiju iekļaut vienā vārdā, kas dotu priekšstatu par to, ko es daru (ne jau ar bārdu). Viņš beidzot saliek kopā kaut ko man pilnīgi neizrunājamu, un liekas, ka eskimi viņu patiešām saprot, jo piekrītoši māj galvas un smaida. Kad lūdzu radio reportieri, lai man uzraksta uz papīra manu titulu eskimu valodā, viņš vispirms zīmē šo vārdu eskimu valodā, tikai tad spēj to izburtot mūsu alfabetā: aulayouleeogerjae. Vēl tagad nezinu, vai burti izrunājami latviešu vai angļu mēlē, bet zinu vismaz, ka to virknējums eskimu valodā nozīmē — bārdains cilvēks, kuŗš taisa kustīgas bildes. . . Taču vienalga, katram gadījumam man tagad ir vismaz pilntiesīgs un piemēroti gaŗš tituls. Tas gan neskan tik labi, kā ģenerālgubernātora „big shot", bet vismaz daļa no manas personības (bārda) iekļauta manā profesijā. Atliek tikai uzzināt, kā nosauks nākošo filmētāju, kuŗam bārdas varētu arī nebūt. . .

Esam Iglūlikas (Igloolik) miestā. Ir savādi ierasties ar mūsu civilizāciju vietā, kur eskimi dzīvojuši jau 4000 gadu: šī vieta nepārtraukti bijusi apdzīvota kopš 2000. gada pirms Kristus dzimšanas. Karibū kaula bultas un citi ieroči, kuŗi še atrasti, liecina to izgatavošanas laiku — ap 1800 gadu pirms Kristus. Tādēļ nemaz nebrīnāmies, ka ūdeni, kuŗu dzeŗam, eskimi kausē no sniega, kas snidzis pirms pārtūkstoš ga diem.

Kapteinis Tomas Batens (Thomas Button) 1613. gadā kā pirmais baltais cilvēks apciemojis šo krastu. Vēlāk Rasmusens un Freichens (Freuchen) vadīja savas ekspedīcijas caur šo vietu. Tagad Iglūlika ir iekļauta piecgadīgajā starptautiskās bioloģijas programmā, un tā ap 500 eskimu vidū vienmēr uzturas arī kāds pusducis balto zinātnieku.

Steigā filmēju, cik vien varu, jo lidmašīna mūs gaida, lai vestu tālāk uz Resulutes līci (Resulute Bay). Neviens nevēlas pārāk ilgi kavēties Iglūlikā, jo 4000 gadu veca kultūra, kaut arī pavisam primitīva, tomēr kaut kā nospiež. Galu galā esam valstī, kuŗa tikai nesen nosvinējusi savu pirmo pastāvēšanas simtgadi un kuŗas priekšvēsture nesniedzas tālāk par kādu ceturto daļu no šī miesta vecuma.

Pirms nolaišanās Iglūlikā mums vajadzēja doties uz Pangnirtungu Bafinas salā, bet, kad to pārlidojām, apakšā plosījās sniegputenis, kas nolaišanos padarīja neiespējamu . Radio ziņoja, ka Broutonas (Broughton) sala, iepretim Grenlandei, esot saulaina, un tā turpat gaisā tika nolemts, ka dosimies turp. Tā trīs Dakotas tipa lidmašīnu formācija pagriezās uz austrumiem, un mēs cerējām cauri miglai un putenim atrast Broutonu. Šai ceļojuma posmā es lidoju kopā ar Ziemeļrietumu territoriju komisāru Hodžsonu (Hodgson) un viņa grupu, un man izdevās pierunāt komisāru aizsteigties abām pārējām lidmašīnām priekšā un pirmajiem nolaisties Broutonā, lai man būtu mazliet vairāk laika filmēšanai. Vēlāk būtu varējis nokost savu mēli par šo lūgumu un komisāra piekrišanu. . .

500 jūdžu attālumā meteoroloģiskā stacija, laikam, tomēr nespēja īsti precīzi noteikt, kur putenis sākas un kur beidzas. Pārlidojām Broutonas salu un baltajā tuksnesī atradām miestu. Bet tur saule nespīdēja, tikai drūmi mākoņi virzījās uz Grenlandes pusi. Tomēr nolaidāmies uz aizsalušās jūras. Tikko jutām zemi — pareizāk, cietu ledu — zem kājām, mākoņi pārklāja miestu un sākās sniegputenis. Sarunājāmies pa radio ar abām pārējām lidmašīnām gaisā, kuŗas vairs nevarēja miestu atrast. Pēc kādas pusstundas ilgas lidošanas un meklēšanas ģenerālgubernātora mašīnas pilots paziņoja, ka viņu un arī otra lidmašīna ar žurnālistiem griežas atpakaļ uz Frobišera līci (Frobisher Bay). Lai mēs atgriežoties, tiklīdz laika apstākļi atļauj pacelšanos gaisā.

Vai esat kādreiz Arktikā bijuši ieputināti bez, šķietami, mazākajām izredzēm izkļūt laukā? Ja esat, tad nav jālasa tālā. Bet ja, tāpat kā es, to neesat piedzīvojuši, tad lasiet, kā tas ir:

Lidmašīnā ir patīkami silts. Kamēr ārpusē plosās sniegputenis, komisārs Hadžsons un Ziemeļrietumu territoriju Montetas policijas komandieris, tērpies sarkanā parādes uniformā, stāsta savus piedzīvojumus ziemeļos. Kad lidmašīnas iekšienā gaiss pamazām sāk atdzist, velkam mugurā parkas, bet no kastēm viskiju. Pēc kāda laika visi kļūst it omulīgi. Liekas, neviens vairs nebažījas par iesnigšanu un par to, kad tiksim laukā. Viskijs krietni sasildījis miesas un prātus. Tikai lidmašīnas pilots, kas reizē ir arī Northwestern Airlines gaisa satiksmes sabiedrības prezidents, liekas norūpējies. Viņš ziemeļus labi pazīst un jau vairāk reižu bijis ieputināts, dažreiz pat uz nedēļu vai divām. Bet mēs jūtamies labi un par turpmāko nedomājam.

Vēlā vakarā (kaut saule vēl augstu, jo tā šai gada laikā še nenoriet) ierodas eskimu grupa un aicina mūs uz viņu ciemu kaut ko iekost, piedāvājot arī savas būdas pārgulēšanai. Šai brīdī lidmašīnā jau atkal kļuvis auksts, par spīti viskija sildīšanas spējām. Kad izrāpjamies laukā, redzam, ka visa lidmašīna pārklāta ne tikai ar sniegu, bet arī biezu ledus kārtu. Eskimu suņu kamanās dodamies uz miestu, tikai pilots ar kopilotu paliek mašīnā.

Izciemojamies pie eskimiem, kas atkal mūs pacienā ar dažādiem jēlas gaļas gardumiem, un gaidām ziņu no pilota, ka varam atgriezties. Beidzot atnāk kopilots un sauc visus uz lidmašīnu.

Uz mašīnas ķermeņa stāv kapteinis ar slotu, dauzot ar tās kātu ledu nost no spārniem. Mēs sakāpjam atkal metalla putna „vēderā". Ir gandrīz tikpat auksts kā laukā, nav tikai vēja un sniega. Ķeramies atkal pie viskija kā vienīgās „apsildīšanas ierīces". Beidzot apsarmojis ienāk arī pilots un nolasa mazu lekciju. Vējš pūšot no salas uz jūru. Būtu jāpaceļas gaisā pret vēju, bet priekšā klintis. Virziens uz jūras pusi ir brīvs, bet tad jāpaceļas pa vējam. Tas grūtāk izdarāms, jo nepieciešams garāks ieskrējiens. Un tālāk jūrā sadzīti ledus kalni, kas lidmašīnu varētu vai nu apmest, vai pat sadragāt. Lai nu mēs nobalsojot, ko darīt: celties gaisā pret vēju un eventuāli ieskriet klintīs, vai arī jūrā un ledus kalnos. Tad vismaz cerības palikt dzīvam, ja lidmašīna saskīstu. . .

Trešā iespēja esot palikt šepat un nogaidīt puteņa aprimšanu, taču meteoroloģiskais birojs ziņojis, ka tas var ilgt vēl ap 10 dienu. Tādā gadījumā mums ietu zudumā viss tālākais ceļojums kopā ar Kanadas ģenerālgubernātoru.

Nezinu, kā nobalsošana beigtos, ja mūsu viskija krājums nebūtu pēdējās stundās tik pamatīgi saplacis, jo bezbēdība, riska gatavība un piedzīvojumu kāre spīd gandrīz visu acīs. Taču viskija tikpat kā vairs nav. „Mēģināsim tikt gaisā," izskan vienots lēmums. Bet ne pret klintīm! Celšimies ar vēju un skriesim iekšā jūrā un ledus kalnos. Tad vismaz cerības palikt dzīvam, ja lidmašīna saskīstu. . .

Ar lielām pūlēm pilots iedarbina apsalušos motorus. To radītā mašīnas vibrācija nokrata nost daļu no ledus, ar kuŗu pārklāta mūsu Dakota. Bet uz tās ķermeņa joprojām vēl piesalusi paliek kāda tonna ledus. Starp sniegputeņiem un ledus laukiem nekas nav redzams. Lidmašīna ierēcas un drāžas iekšā baltajā naktī.

Leo G. Ozols

Viena no Dakotas tipa lidmašīnām, kuŗa nolaidās uz aizsalušās jūras. Eskimu suņu vilktās kamanas sagaidīja tās pasažieŗus, lai dotos ekspedīcijā līdz Humbolta glečerim Islandē. Slikti laika apstākļi tomēr piespieda ekspedīcijas pasākumu pārtraukt, atgriezties izejas punktā un turpināt ceļu kopā ar Kanadas ģenerālgubernātora grupu. Foto: Leo G. Ozols

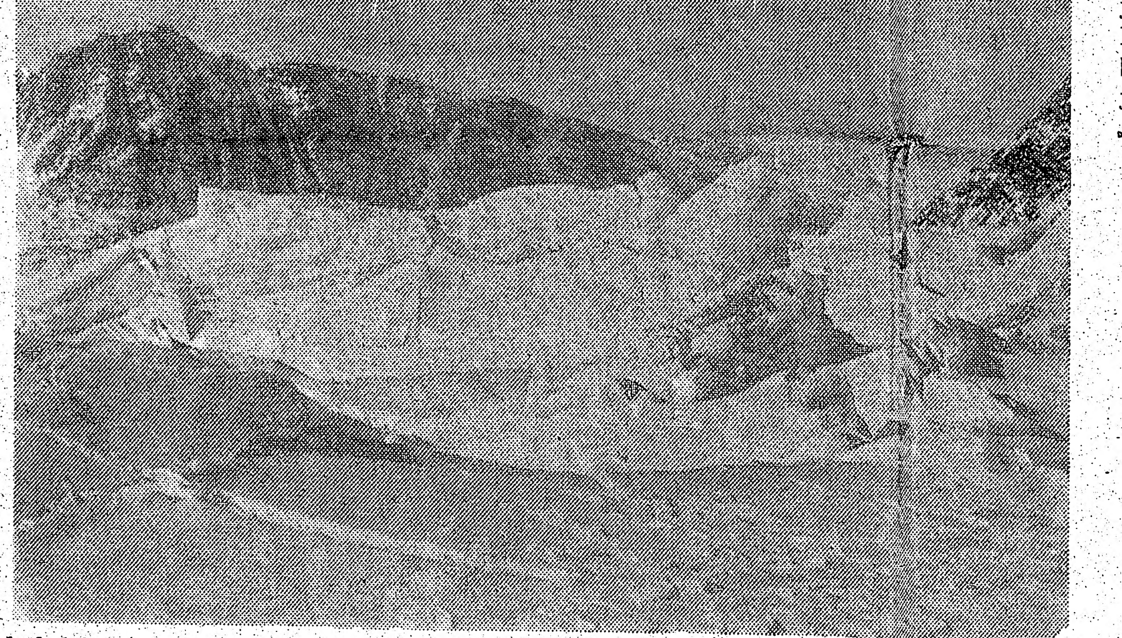

Leduskalni, sniegs un klintis pie Ziemeļpola. Kādreiz nevienam nevajadzīgie un nemīlīgie ledus lauki tagad kļuvuši visai „karsti" pasaules politiskajās intrigās. Krievi uzmanīgi vēro šos saltos tuksnešus, bet amerikāņi pat apstrīd Kanadas tiesības uz tiem. Foto: Leo G. Ozols

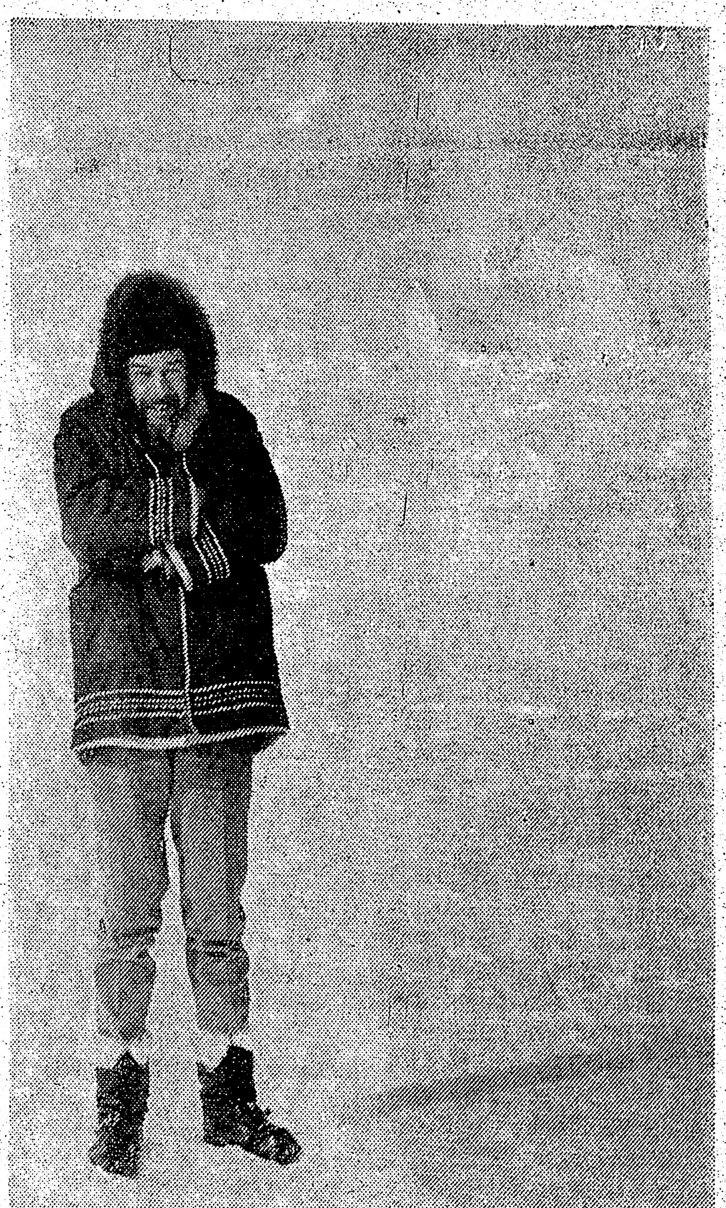

Raksta autors Leo G. Ozols mēģina sasildīties, kā vien var, pēc tam, kad 150 jūdžu attālumā no Ziemeļpola viņa Ņufaundlendā izgatavotās speciālās elektriskās bikses gandrīz piesala pie miesas, jo bateriju lielajā aukstumā bija sasalušas. Aizmugurē, ap pusotras jūdzes attālumā, redzams viens no daudzajiem ledus kalniem, kuŗa augstums ir ap 180 pēdu, tātad — ap 20 stāvu ēkas augstumā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

20. — 28. septembrim — Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās J. Popeļa gleznu izstāde.

26. septembrī — pl. 7.30 Latvijas Universitātes 50 g. jubilejas atceres akts un pēc tam balle — Igauņu namā.

27. septembrī -- Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas— izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Koklētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

19. oktobrī pl. 6 vakarā — DVTK izrādīs lugu „Spoku vilciens" Latviešu namā.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļās-kalnes „Gandarījums" V. Pukata režijā.

1. nov. — pl. 7.30 DV namā DV Toronto nodaļas gadasvētki ar balli.

2. nov. — pl. 4 pp. DV namā kaŗavīru daudzinājums.

No 16. novembŗa — 23. nov. Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

KIČENERA — VOTERLO

DV Kičeneras - Voterlo nodaļas gada svētku sarīkojums, š. g. 11. oktobrī, plkst. 7 vak. Ungāru kluba telpās, 3 jūdzes ziemeļos no Hespelleras (pie Waterloo-Wellington aerodroma). Programmā priekšnesumi, spēlēs E. Zakuļa deju kapella.

HAMILTONA

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas Šeratona viesnīcā. Jumda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl. 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu kaŗavīru 50 gadu atceres zīmē.

Vis brouks uz Pārvent

SOV DOMSAN PA LIELEM DAUGAVS VANAG DIENEM HAMILTONĒ UZ PAPIR UZRAKSTEJS KRIŠS ĶEPALS

Katrei dižpilstei i piekābnats klāt kāds mazs miestiš, ciems jeb pagasts. Tā dižē Ventspilē bij sov Pārvent un Rīgei Pārdaugav, bet tagad Kanads latvieš gālspilstei Toronto i sov forštat Hamilton. Nelaim tik tā, ka paš Hamiltons ventiņ negrib to atzīt un, sacēluš degans gaisē, staigē apkārt, it kā debeskrāps bakstdam. Tādē ogstprātībe viņ sadomjušies griezt torontiešem un citem lielpilsētniekem knops āre un rīke 4. un 5. oktobrē viss Kanads Daugavs Vanag diens.Viņ jau paspējuš izlaist baums pa vis pāsaul, la vis steidzes uz Hamilton, ku notiks visāds brīnam liets. Tādē kung prāte viņ norentjuš vis liele Šeraton viesnīc un pavēljuš dienestmetem uzklāt jouns lin palags vises 500 istabes. Bet va viņ maz i prasjuš, va tāde svētk laike kāds gribs gult?

Es nu gan negāzes dzīv noud āre, la aizbroukt uz Hamilton izgūltes, tālab es pasūtej istab bez gult, bet tos lin palags la labāk uzklāj uz paliel gald un saliek lab doudz krēsls apkārt. Ko va zīnt, tāde laike saskrienes a kād vec ventiņ, un tad jāpārsprież, kā senes laikes laid plosts, kā Volhovs purves dzenāj krieveļs un kā vēlāk gūst laike kāv uts. Tās viss ir svarīgs liets, ko tagad doudz jou aizmiersuš, un tālab pa gūlšan es negrib domet.

Uz Liele jund, kas sākses 4. oktobre plkst. 6 vakre, es gan grib aiziet. Tur dziedes Astr Kalniņ no tāļe Detroit pilsēt. Tas metāns i smuks kā traks un trilen sov bals kā lakstgal — taisn va siercs kāp pa mut āre. Save laike Alid Vān a tā dziedej, ka opermāj bij cilekem pil kā piebāzt. Un te vēl no kaimiņzem būs atbroucs Pēters Dižzuik (cit viņ sauc par Lielzuik), kas rībnes sov tenor tā, ka vises istabes glāzs krites no galdem nost. Man tād nojaut, ka viņ ab bišķ salaides a kopīg, ko smalke ļouds souc pa duet. Bet pašmāj Imants Sakss a sov maigē komponist dvēsel viņš pavedīs un plikšķinās pa klavierem. Pa tād smuk koncert es viņem aizvedīs no sov dārz vesel bunt ģeorģins, ja tik neuznāks agre ruden saln.

Rīcībs vīr vēl pavēljuš Laimdotei Morus, la samāc jounes danct tūdliņ — tagadiņ un cits toutiskes dančs.

Līdz ko tā koncert klausšanes un danč skatšanes būs cour, tā tūliņ turpat Kristal zāle plkst. 8.30 vakre sākses tāds ļembasts, ko ogstprātīge hamiltonieš kung prate nosaukuš pa ball. Mans Dižpāķ Emiš, to padzierdejs, a grib taistes līdz un pasūtnej jou joun kleit a garem šlepem. Man tā kā bišķ kouns pa to, jo tagad, modernes laikes, vis metān toup noud un staige tik tā kā blūzes. Bet tāde svētk laike a sieviešem nekādes strīdiņes nevar ielaistes. Te i brīv zem, ku katers dar, kā var, un rād, kas patīk. Gal galē, kas man tur pa daļ, va sieviešstaige blūzes, brunčes a ougš va bez ougš, ja man pašam i sov istab norūnt a liel gald, lin palagem un doudz kreslem.

Otre dienē, kas pēc kalendār iznāk 5. oktobers, taisn pusdiens laike, turpat ap stūr Gas Building, notikses rakstniek cēliens, ko diriģēs Tonij Krūk. Es nezin, ko tie rakstniek tāde cēliene cels priekše, bet ja es tur tikt iekše, ta es viņem paradet, kā tāds rakst dārbs nostrādet uz god skaidre ventiņ mēle. Bet solet es neko nevar, jo man Šeraton viesnīce būs pašam sov istab a gald un kreslem. Tur mēs a cilēs vis, kas tik i cilejams un ko rīcībs vīr va sievs dos mums cilēt. Mēs aizbrouks uz Hamilton tāpat kā uz Pārvent un parādes, ka mēs a nou muce ouguš un pa spund barot. Tālab es tēks — uz redzšanes Hamiltonē.

Krišs Ķepals

RAIBĀ PASAULE

● Kāda Sanfrancisko vecmeita pieprasījusi, lai amerikāņu neprecētās sievietes, kuŗas otra pasaules kaŗa laikā nav varējušas atrast vīrus, pielīdzina kritušo kaŗavīru atraitnēm un izmaksā atraitņu pensiju, jo vainojama tikai valsts, kuŗa ar vīriešu iesaukšanu kaŗā tām laupījusi iespēju apprecēties. Ierosinājums tik ļoti satriecis ASV senāta finanču komitejas priekšsēdi Raselu Langu, ka viņš norunājis divreiz ilgāk par atļauto debašu laiku — 10 minūtes, jo vainojot par „kaŗa vecmeitu" jautājumu. Tādu ASV esot vairāk nekā 20.000, kuŗas vecākas par 35 gadiem.

● Britu konservātīvo partijas līderi — 53 gadus veco vecpuisi Edvardu Hītu kādā Skotijas pilsētā uz ielas apturējušas divas padsmitnieces un jautājušas: „Ko jūs varētu darīt mūsu biksīšu labā, lai tās neslīdētu lejup?" Meitenes lūdza Hītu aicināt apakšveļas fabrikantus gatavot biksītes, kuŗas stingrāk turētos uz gurniem. Hīts atbildēja, ka viņš padomāšot, ko varētu darīt. . .

PASMAIDĪŠANAI

„Tiklas jaunkundz, vai jūs sauktu pēc palīdzības, ja es jūs tagad mēģinātu noskūpstīt?" vientuļā meža takā jautā kautrīgais Drosmis. „Bet kādēļ gan?" pārsteigta atjautā Tikla. „Vai tad jūs viens pats to nespējat?"

„Lūk, tur iet tā elegantā čūska, ar kuŗu Kārlis mani vienmēr krāpj!" pametusi ar galvu uz kādas blondīnes pusi, saval draudzenei nošņāc Rita. „Un kas tā tāda ir?" interesējas draudzene. „Kārļa sieva," nikni nosaka Rita.

Koncerts un teātŗa izrāde . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

kārtojuma dēļ. Patika arī smagu zemnieku soļu dejotā citkārt vieglā frankusēze, īpaši Svīrtels ar lakatiņu galvā un pats danču direktors Drekberģis, kuŗa sajūsma nemitīgi auga. Par spīti Pāvulienes ugunīgajam temperamentam, skatā Ķencis pie Pāvula visas iespējas netiika izsmeltas. Efektīvi bija tiesas skata un goda mielasta nobeigumi."

Par dekorācijām K. Freimanis nepateica tikpat kā nekā, izņemot to, ka plakāti „bijuši ierosinoši". Kādā veidā?

Šī laikraksta lasītāju lielāko daļu neiinteresēs, kā savas lomas spēlējuši aktieŗi, jo tie lielāko tiesu būs nepazīstami. Tādēļ šo kritikas daļu atļaujos necitēt. Varu tikai piebilst, ka gandrīz visi deva savu labāko un ka paveikts liels darbs. Lai pateicība darītājiem!

Ed. Šmugajs

1970. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIEŖSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Veterānu dienas ROTĀ

11. oktobrī notiks karavīru gada jubilejas zīmē ar tradicionālajām šaušanas sacīkstēm individuāli un komandām, kuras pieteicamas ROTĀ līdz 1. oktobrim. Svētku runu teiks un uzvarētājus apbalvos majors V. Kukainis.

Svētdien, 12. oktobrī, plkst. 11 dienā pelnu urnu izvadīšana ar svētbrīdi BRĀĻU KAPOS — māc. V. Rolle. Urnas pieteicamas ROTĀ līdz 1. oktobrim. Neviena zeme un kontinents nav par tālu!

Lāčplēša kaŗa ordeņa 50 gadu jubileja

ar vainagu nolikšanu BRĀĻU KAPOS, aktu un lāčplēšu godināšanu ROTĀ notiks 8. un 9. novembrī un būs karavīru gada galvenais sarīkojums. LKIA valde ASV lūdz kaŗa veterānu organizācijas šim sarīkojumam līdz 1. oktobrim pieteikt savus pārstāvjus rīcības komitejā, zvanot R. Ancānam (212) 843-6527 vai rakstot uz ROTU— Elka Park, N. Y. 12427, U.S.A.

Ceļiniek, atpūties ROTĀ!

Latviska vide un viesmīlība. Bagātīgs ēdienu galds. Ievērojami zemas cenas. Katskilu kalnos ir sācies rudens lapu zelts! Pieteikšanās pie ROTAS saimniecības vadītājas Ernas Vēja kundzes — tālrunis (518) 589-9878.

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNICA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠKĀS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
Turpat dabūjami BILŽU LOGĀTI.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2880 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro. 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

Mūžībā aizgājis
VETERINĀRĀRSTS
Kārlis Kaņeps
dzimis 1897. gada 19. martā Drabežu pag., Latvijā,
miris 1969. gadā 19. septembrī Mičigenā, ASV.

Dziļās sērās
SIEVA UN MĀSA AR ĢIMENI

28. septembra vietā 8. februāris

(Pārnesums no 2. lpp.)

to izglītības komisāriāta pārziņā. Izglītības komisāriāts vadīs augstskolu (laikam te bija domāts ne augstskolu, bet — augstskolas, — ref.) pārvaldi un pārzinās viņas mācību gaitu, kā arī gādās par augstskolas uzturēšanu. — L. s. vald. priekšsēdētājs P. Stučka, izglītības komisārs K. Bērziņš."

Pārveidotās augstskolas mācības spēkus izraudzīja komūnistu komisija ar apšaubāmu izglītības standartu. Mācības turpinājās Raiņa bulvārī tajā ēkā, kas 1862. gadā bija būvēta tieši Rīgas politechniskā institūta vajadzībām. Boļševiku laikā Latvijas augstskolā bija 5 technisko zinātņu fakultātes, mācot ķīmiju, lauksaimniecību, mechaniku, inženierzinātnes un būvniecību. 1919. gada 20. martā Latvijas augstskolā skaitījās 3078 studenti. Boļševiki augstskolā saimniekoja tikai līdz tā paša gada 21. maijam, kad latviešu nacionālā armija atbrīvoja Rīgu, un dažus mēnešus vēlāk, 28. septembrī, neatkarīgā Latvija varēja atklāt savas universitātes darbu.

Ievērojot komūnistu versijas 50 gadu jubileju, Rīgas žurnālā „Zvaigzne" (Nr. 5, 1969. g.) bija ievietots Dzidras Cimermanes raksts „Pirmie soļi". Tajā meklēti galvenokārt materiāli par kreiso elementu graujošo darbību pēc Latvijas universitātes dibināšanas 28. septembrī. No minētā raksta spriežams, ka šī grupiņa Latvijas universitātes studentu vidū tomēr bijusi ļoti niecīga. „Zvaigznē" cita vidū lasāms: „Līdztekus nelegālai darbībai strādnieku šķiras cīņā revolūcionārie studenti apvienojās arī nelegālās biedrībās. Jau 1920. gada 13. novembrī Dzelzceļnieku kluba telpās viņi nodibināja Studentu klubu. Vēlāk, 1921. gadā, tas ieguva telpas Tērbatas (tagad P. Stučkas) ielā 57—61, 11. dzīvoklī. Klubā apvienojās progresīvi noskaņotie studenti, lai dotu pretsparu buržuaziski studentu reakcionārajām korporācijām, kas jau sāka dibināties."

Žurnālā „Zvaigzne" tālāk rakstīts, ka minētā Studentu kluba un Tautas augstskolas daži klausītāji kopīgi izdevuši žurnālu „Nākotne", kurā pausta visa komūnistiskā negantība, kaut ļoti apslēptā veidā. Studentu kluba valde 1921. gada 30. novembrī rakstveidā esot paziņojusi, ka klubā salasīti 178 biedri. „Zvaigznē" lasāms: „Pirmajā posmā klubs ir mērena virziena studentu organizācija, kuras vadībā daudz meņševisku elementu un kuras darbība maz atšķiras no pārējo klubu darbības. Otrajā posmā — 1921. gadā — kluba valdē iekļūst komūnistiski noskaņoti studenti: Edgars Abzalons, Marta Bērzlapa, Jānis Ziediņš, Alfreds Spilleris, Žanis Gipsners un citi. Viņi ievirzīja studentu kluba darbību revolūcionārākā gultnē, iesaistīja kluba pasākumos plašas progresīvo sabiedrisko darbinieku aprindas, nostiprināja sakarus ar darbaļaužu organizācijām. Studentu kluba pasākumos piedalījās redzami progresīvās literatūras un mākslas pārstāvji: rakstnieki J. Rainis. L. Paegle, L. Laicēns, mākslinieki P. Baltābols, R. Bērziņš."

J. Rainis, A. Kurcijs, J. Grots un citi kreisie elementi piedalījušies gandrīz katrā Studentu kluba atklātā sarīkojumā. Kluba seja jau raksturīgi izteicās ar to, ka 1921. gada 21. februārī nodibināta marksistiskā studija. „Zvaigzne" arī atklāj komūnistisko studentu vispārējo nacionālā gara saindēšanu jaunajā Latvijas valstī: „Studentu klubs veica arī virkni citu pasākumu. Atzīmēja 1921. gadā 1. maija svētkus, piedalījās arī aktīvā revolūcionārā cīņā. Komūnistiski noskaņotie kluba biedri bija organizēti universitātes nelegālajā komūnistiskajā studentu sekcijā, kas darbojās LKP un komjaunatnes vadībā. Par spīti draudiem nonākt 3—4 gadus ilgā apcietinājumā, pagrīdes sekcijā bija iesaistījušies pussimt studentu. Vairāki kluba biedri 1921. gada aprīlī piedalījās dzelzceļnieku streikā, darbojās kā propagandisti strādnieku kollektīvos."

Paldies Dievam, ka šī graujošā darbība neturpinājās ilgi, un marksistu oficiālajam perēklim Latvijas universitātē drīz pienāca gals. Žurnāls „Zvaigzne" to savā versijā pasniedz sekojoši: „Šāda Studentu kluba darbība pievērsa valdošo šķiru un buržuaziskās politpārvaldes uzmanību: tā biedriem sāka izsekot un gatavojās kluba slēgšanai. 1922. gada 13. augustā Studentu klubs Paltmales pilī pie Līgatnes organizēja tautas svētkus, kuros līdz ar saviesīgu vakaru bija paredzēti divi referāti (H. Dermanes „Arodbiedrības un strādniecība" un L. Laicēna „Strādnieku kultūra"). Kad 8. augustā kluba valdes telpās ieradās vairāki biedri, lai apspriestu sarīkojuma organizēšanas jautājumus, politpārvaldes darbinieki izdarīja pēkšņu kratīšanu. Provokātoriskos nolūkos tie ienesa telpā nelegālu literātūru — dažas avīzes 'Rote Fahne' numurus un divas rokasgranātas. Šīs lietas kvalificēja kā kluba telpās atrastas. Kratīšanai sekoja plaši kluba biedru aresti. Provokāciju buržuaziskā prese pasniedza lasītājiem kā neapšaubāmus faktus, uz kuŗu pamata Studentu klubu 1922. gada 16. augustā slēdza. Tomēr oficiālajā vēstulē Latvijas universitātes sekretāriātam iekšlietu ministrijas administratīvā departamenta iekšējās apsardzes pārvalde 1922. gada 7. septembrī šo provokāciju neminēja kā kluba oficiālās slēgšanas iemeslu. Tomēr Studentu kluba slēgšana nespēja pārtraukt progresīvi domājošo studentu revolūcionāru cīņu. To viņi turpināja 1922. gadā pēc LKP CK norādījuma nodibinātajā Darba studentu biedrībā."

Okupētās Latvijas pionieŗu žurnālā „Draugs" šogad, Latvijas universitātes 50 gadu dibināšanas atceres gadījumā pēc turienes pieņemtā 8. februāŗa datuma, bija ievietots Arvīda Griguļa raksts, kurā lasāms: „Pēc tēvijas (komūnistu leksikā, protams, ar lielo T. — LA red.) kaŗa universitāte ir sagatavojusi vairāk kā 13 tūkstošus jauno speciālistu. Tiem ir milzīga nozīme mūsu dzīves celtniecībā. Universitātē ir astoņas fakultātes ar 22 speciālitātēm. Dienas, vakara un neklātienes nodaļās mācās vairāk nekā 8 tūkstoši studentu. Tā būs lieliska maiņa tautas tālākā attīstībā."

Laikam, sekojot šī raksta sākumā minētajam dekrētam, Latvijas universitātei tagad piesiets P. Stučkas vārds. Tā ir aptraipīta ar visādiem Maskavas ordeņiem, un jauniešiem tur jāstudē marksisms. Tādēļ kad tagad ap 28. septembri pulcēsimies savas universitātes pussimt gadu jubilejas svinībās, tā mūsu apziņā būs ne vien lepnums, bet arī komūnisma varmācības lieciniece, kas gaida visā pasaulē padarīt tik daudz drūmus vārdus — nacionālo un akadēmisko brīvību.

„Austrālijas Latvietis"

★ Austrālijas latviešu jaunās paaudzes populārās mūzikas kopējs Mārtiņš Vanags, kuŗa mākslinieka vārds ir Marty Christian, pērn devās uz Angliju. Londonā viņš nesen kopā ar vairākiem citiem atjaunojis kādreizējo austrāliešu tautas dziesmu grupu „Seekers", kuŗai savā laikā bija lieli panākumi. Pirmā uzstāšanās grupai bija augustā.

Pilsētas austrumos
IZĪRĒJAMA
istaba
ar vai bez mēbelēm,
ar virtuves lietošanu.
Garāža.
Zvanīt 691-8329, Toronto

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

apdrošināšana plus
Lai varētu vēl labāk pakalpot saviem klientiem, esmu paplašinājis savu darba lauku, piedāvājot šādus pakalpojumus:
- visus līdzšinējos pakalpojumus visās apdrošināšanas nozarēs
- naudas ieguldījumus kapitāla audzēšanai, lai pārvarētu inflāciju (Western Life Assurance Co. un MacArthur Economic Growth Fund)
- nekustamu īpašumu starpniecību dzīvojamās mājas pilsētas ziemeļaustrumos un zeme Toronto apkārtnē (Crisp Devine Ltd. Realtors)

Birojam jauna adrese, bet līdzšinējais telefona numurs.
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-0266

A. EGLITIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE7 -1401

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

Pirms 20 gadiem

Toronto, 1949. gada septembris.

4. septembrī Halifaksā ar ģimeni ierodas māc. A. Skrodelis, kas Kanadā iecelts par Latvijas ev. lut. baznīcas un archibīskapa pārstāvi, ar dzīves vietu Hamiltonā. 18. septembrī viņu oficiāli ieved amatā Hamiltonas Sv. Pāvila ev.-lut. baznīcē.

★

11. septembrī Toronto Sv. Jāņa baznīcā notiek māc. A. Lūša introdukcijas dievkalpojums. Piedalās mācītāji E. Hāns un Ch. Vecšteins.

1. oktobrī sāk darboties draudzes svētdienas skola ar skolotājiem insp. Stepānovu, Biruti Senkēviču, Lidiju Lūsi un draudzes mācītāju.

★

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto austrumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
407 Danforth Ave., Toronto 6, tālr. 461—6364

Liek pamatus Kanadas latv. katoļu organizācijai, ar nosaukumu — Kanadas latv. katoļu centrs. Mērķis — garīgā aprūpe. Biedrību vada V. Miklaševičs, 66 Robinson St., Toronto.

Toronto, 1949. gada septembris.

Visu latv. baptistu draudzes locekļus aicina pieteikties pie māc. R. Ekšteina — 1019 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

★

30. septembrī Toronto „Dižđancis" atzīmē viena gada jubileju. Sarīkojumā piedalās Beatrise Žuniņa, Žanis Zentiņš, Lazdiņa dubultkvartets, kā arī pats Dižđancis.

★

Visas latv. gaidu vadītājas, vietnieces, lielgaidas u.t.t. aicina reģistrēties pie sakarnieces Kanadā, vad. B. Ekšteinas 1019 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

★

7. septembrī Vankuveras latv. b-bas priekšnieks Alberts Brunners aizbrauc uz jauno dzīvesvietu Jaunzēlandē. Viņa vietā ierauga Ed. Ezeru.

Jānis Kops piesūtījis KLNA aprūpes fondam $60.-, līdz šim lielāko ziedojumu.

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto rietumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
87 Roncesvalles Ave., Toronto 3, tālr. 533—8553

★

Otavas latv. b-ba valdes pārvēl ik 6 mēnešus. Septembrī valdē darbojas: L. Šipoliņš, H. F. Cīrulis, Ina A. Karol, Dagmāra Vāloze un J. Krieviņš.

★

24. septembrī Sv. Jāņa baznīcas zālē notiek Latvijas universitātes 30 gadu atceres akts, ko atklāj stud. apvienības pr-dis R. Bregžis. Akadēmisko runu teic doc. Aleksandrs Kānbergs.

★

Māc. A. Gaudiņš, kas līdz šim apkalpoja Toronto (First Luth. Church) latviešu draudzi, izraudzīts par draudzes māc. Montreālā. Viņa vietā līdzšinējo draudzi apkalpos archibīskapa pārstāvis prāv. A. Skrodelis, kas amata pienākumus uzņemas 25. sept. dievkalpojumā, piedaloties Kanadas ev.-lut. sinodes prezidentam bīsk. D. I. Reblem.

★

29. septembrī Brīvās Balss red. telpās, 76 Wellesley St. E., notiek visu Toronto organizāciju un draudžu sanāksme, kurā izrauga 18. novembra valststsvētku rīcības komiteju: O. Breņķi (KLK), māc. A. Lūsi (Sv. Jāņa draudze), prāv. A. Skrodeli (Pirmā draudze), B. Senkēviču (KLK dāmu kom.) un R. Bregži (Studentu ap-ba).

★

4. septembrī Londonas, Ont., latv. kopa rīko izbraukumu uz Niagaru. Piedalās vairāk nekā pussimts. Vasaras sezonā kopas kārtējās sanāksmes notikušas katru otru svētdienu Gibson parkā z. stūrī ar pārrunām, dziesmām un sporta spēlēm. Pēdējā sanāksme brīvā dabā notiek 11. septembrī.

28. septembrī kopas vadība nolemj organizēt sestdienas skolu bērniem un jauniešiem. Paredzētas 3 grupas: bērnu dārzs, tautskolas grupa un vidusskolas grupa. Skolu vadīs P. Dreimanis.

Pērkot un pārdodot farmas, zemes gabalus, vasarnīcas, slēpotāju kotedžas Kolingvudā un Georgian Bay rajonā, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
30 Simcoe St., Collingwood, Ont., tālr. (705) 445—2800
Biroja vadītājs: Pauls A. Puris

★

28. septembrī Sault Ste Marie, kur dzīvo apm. 50 latviešu, organizē kopu. Šeit dzīvo arī aktrise Alma Mača.

★

13. septembrī Bostonas ostā pienāk kārtējais DP transporta kuģis s/s General Eltinge. Pēc skaita tas ir 26. DP transports. Kopīgais caur Bostonu iecelojušo DP skaits ir 22,000, to starpā 1830 latvieši.

★

9. septembrī notiek Amerikas Latviešu Tautiskās Apvienības Bostonā gada sapulce. Uzņem vairāk desmit jaunu biedru, bet no priekšnieka posteņa atteicas b-bas dibinātājs un ilggadējs vadītājs J. Siebergs, kas sasniedzis 86. mūža gadu.

Kanadas politika trīs vārdos

(Pārnesums no 1. lpp.)

biedri. Ar viņiem ministru prezidents satiekas dienu dienā, un franču „vous" vietā tie savu šefu var bez bailēm uzrunāt ar „tu". Formāli viņi gan ir ministru prezidenta padomdevēji, bet faktiski galvenie Trudo politikas ierosinātāji un īstenotāji: tas ir varas kabinets, kurā ietelp tikai daži oficiālās valdības locekļi.

Par „trim Kvebekas gudrajiem vīriem" dēvētie — pats Trudo ar ministriem Maršānu un Peletjē ir triumvirāts, kas tur savās rokās visus politiskos pavedienus. Viņus saista veca draudzība. Kvebekas Asbesta streika laikā 1949. gadā Maršāns bija arodbiedrības organizētājs, Peletjē vēl nepazīstams reportieris un Trudo sava veida brīvprātīgs aģitātors, kas ar dedzīgām runām uzmudināja streikotājus. 1965. gadā Trudo, Peletjē un Maršāns uzpeldēja Kanadas lielajā politikā, un še viņi ir vēl šodien. Marks Lalonde un Gordons Robertsons ir šī triumvirāta tuvākie padomdevēji. Marsels Krove, Džems Dēvijs, Gordons Džipsons, Ivans Heds, Mičels Pitfilds un virkne citu plašākai sabiedrībai maz pazīstamu vārdu papildina tagad par nozīmīgu politisku instrumentu kļuvušās ministru kabineta kancelejas sastāvu.

Kad pagājušajā gadā baltieši ar ministra P. Heljēra un federālā parlamenta deputāta Dr. S. Haidaša starpniecību vēlējās audienci pie Trudo, šī tikšanās izpalika, jo ministru prezidents bija „aizņemts" ar citām svarīgām „problēmām". Baltieši pieņemšanu bija sākuši meklēt no aplama gala: ja Marks Lafonde, kas ir Trudo kancelejas galvenais sekretārs, būtu šo audiencis atzinis par vēlamu, viņš to būtu izkārtojis 5 minūtēs.

Tagad Trudo un viņa „padomdevēji" ir atgriezušies Otavā. Parlamenta sesija sanāks nākošajā mēnesī, un nav šaubu, ka kanceleja deputātiem sagādās vienu otru negaidītu pārsteigumu.

Kanadas centieni diplomātisko sakaru nodibināšanā ar sarkano Ķīnu izraisījuši daudz debašu. Sarunas tomēr soli pa solim iet uz priekšu. Ķīnieši, kā Otavā runā, ir diezgan bezkaunīgi, jo par diplomātiskās atzīšanas līguma parakstīšanu bez cita pieprasa, lai uz Ķīnas komūnistu partijas jubilejas svinībām nākošajā mēnesī Pekingā ierastos pats Kanadas ministru prezidents. Nav domājams, ka Trudo lidos uz Pekingu, arī Šārps centīsies atrunāties, bet nav izslēgta varbūtība, ka Pekingā oktobrī viesojas kāds no ministru prezidenta kancelejas padomniekiem.

Otavā oktobrī iegriezīsies arī Pad. savienības ārlietu ministrs Gromiko. Domājams, ka viņš mēģinās Trudo pārliecināt nesteigties ar sarkanās Ķīnas atzīšanu, jo Kremlis iedomājies, ka Otavas draudzība ar Pekingu meklē Vašingtonas mudinājumā. Maskava šķiet pārliecināta, ka pēc Otavas sadarbības uvertīru ar Pekingu tūlīt sāks spēlēt arī Vašingtona.

Gromiko Otavā arī mēģinās Trudo pārliecināt, ka skandālam, kas radies par Maskavas lauzto kviešu iepirkšanas līgumu Kanadā, nav veltījama tik liela uzmanība. 1966. gadā Maskava parakstīja līgumu, ar kuŗu apņēmās turpmāko trīs gadu laikā Kanadā iepirkt kviešus 800 milj. dolaru vērtībā. Pagājušajā gadā Kremlis paredzēto iepirkšanas kvotu tomēr „aizmirsa" izpildīt un šogad apgalvo, ka nekad neesot to solījis, bet tikai izteicis vēlēšanos Kanadas kviešus pirkt. Protams, Otavā atrodas Maskavas oficiāli parakstīts līgums, bet Otava nespēj vēl aptvert, ka Pad. savienība parakstītos līgumus vienmēr auž, ja tas tai ir izdevīgi. Ja nu Otavas mīlestība uz Pekingu apsiktu, tad Gromiko, varbūt, teiktu: „Tagad mēģināsim atrast kādu atrisinājumu arī kviešu lietā; to kviešu, kuŗus Kanadas darba zemnieki saražojuši un kas pūst prēriju šķūņos..."

Beigās lai pāris vārdos pieminēta inflācija, kuŗas augļus katru dienu bauda ikviens Kanadas pilsonis. Lai inflāciju apturētu, Kanadas valdība vecajiem ļaudīm sola 2% lielākas pensijas, ierēdņiem 5 — 6% algas pielikumu, bet federālā parlamenta locekļiem piesolīts tikai 6000 dol. algas pielikums gadā.

Alfons Rūsa

Torte ir, naža nav

Kad bijušais Kanadas ministru prezidents un konservātīvo partijas līderis Džons Dīfenbēkers 18. septembrī kļuva 74 gadus vecs, viņš „norībināja": „Dievs man bijis labvēlīgs!" Dienu iepriekš viņam Otavas birojā pasniedza stipri cukurotu torti, bagātīgi dekorētu ar daudzām rozā cukurpuķēm, virtuves šefam ar smaidu paskaidrojot, ka šī dāvana ir vairāk vērta nekā nauda, jo atgādina: „Tu esi vienmēr cilvēku sirdīs." Kad bija laiks šo dzimšanas dienas dāvanu sadalīt, kā to prasīja tradicija, cildinātais gavilnieks ilgi lūkojās apkārt, bet nevarēja ieraudzīt vajadzīgo rīku, lai to izdarītu: sajūsminātais pavārs bija piemirsis, ka torte arī jāsadala...

Pašā dzimšanas dienā Džons Dīfenbēkers atradās Vinipegā, kur Kanadas kristiešu un žīdu padome viņam pasniedza šogad piešķirto humānitāro attieksmju atzinības balvu

---

Mans mīļais vīrs

mag. math. Fricis Gailītis

dzimis 1907. gada 6. janvārī, aizgājis mūžībā 1969. gada 23. septembrī Toronto.

Izvadīšana sestdien, 27. septembrī, pl. 10 rītā no Rosara bēŗu nama uz latviešu kapiem.

Šī dzīve sapnis vien —
Par skaisto sapni paldies Tev, draugs!

Sērās
SIEVA

Vai būs valdības maiņa Rietumvācijā?

Rietumvācijā 28. septembrī notiek federālā parlamenta (bundestāga) vēlēšanas, kuŗas arī šai saimnieciski stiprajā un politiski visai stabilajā valstī nenotiek bez iepriekšējām politisko partiju savstarpējām cīņām, kuŗas lielākajās pilsētās izpaudušās arī pūļa vardarbībā, kreisajiem ekstrēmistiem galvenokārt vēršoties pret galēji labā spārna Adolfa fon Tadena vadīto nacionāldemokratu partiju un traucējot tās vēlēšanu kampaņas sapulces, bet netaupot arī kancleru Kurtu Kīzingeru un viņa kristīgos demokratus. Bez stiprajiem policijas spēkiem nacionāldemokrati savas sapulces apsargāja arī paši ar saviem kārtības uzturētājiem, piemēram, 21. septembrī Dortmundā, kur ap 10.000 liels demonstrantu pūlis pārkliedza Tadena 8 spēcīgos skaļruņos atbalsoto runu ar „Sieg heil!" un „Dortmundas nacisti!" saucieniem, „apsveicot" ar šo kādreizējo hitlerisko sveicienu arī kancleru Kīzingeru kristīgo demokratu vēlēšanu sapulcēs citās vietās.

Par spīti tam, ka Rietumvācijas valsts prezidents, atbilstot satversmei, stāv pāri politiskajām partijām, prezidents Dr. Gustavs Heinemans radiorunā no Bonnas aicināja vēlētājus nebalsot par „radikāli nacionālajiem" spēkiem, lai pasargātu jauno parlamentu no ekstrēmistiem. Ārlietu ministrs Vilijs Brants paredz, ka 28. septembra vēlēšanās neviena partija neiegūs parlamentā absolūto vairākumu. Pēc viņa aplēsuma, nacionāldemokrati, kuŗi nodēvēti par „neonacistiem", iespiedīsies parlamentā ar noteikto 5% minima balsu skaitu. Brants tic, ka „lielā koalicija", kuŗu jau divus gadus veido kristīgie demokrati ar sociāldemokratiem, vairs neatkārtosies, bet, ja tas arī notiktu, viņš šaubās, vai arī turpmāk paturēs ārlietu ministra posteni. Brants paredz jauno valdības koaliciju vai nu starp sociāldemokratiem un liberāļiem (brīvajiem demokratiem), vai arī starp kristīgajiem demokratiem un liberāļiem.

Rietumvācijas politiskās dzīves analizētāji vislielāko, kaut ne absolūto, balsu skaitu paredz Branta sociāldemokratiem, kuŗi abās pēdējās vēlēšanās bijuši mazākais partneris koalicijā ar kristīgajiem demokratiem. Branta popularitāte kā ārlietu ministram un vicekancleram vācu tautā pēdējā laikā stipri pieaugusi, ar ko ieguvusi arī viņa partija. Brants visu laiku bijis „solīds valstsvīrs" un tādu pašu līniju ieturējis arī parlamenta vēlēšanu cīņās, kuŗās daudzi viņa redzamākie sāncenši „izkrituši no lomas". Arī laiks Rietumberlīnes lielvecākā amatā pierakstāms viņa labā ar stingro nostāju pret visām tā laika komūnistu akcijām.

Tradicijās stiprai vācu tautai Brants kā šo tradiciju „kopējs" parādījies savā vēlēšanu kampaņas laikā, maksājot zināmus meslus tautas nacionālajām jūtām. Vecajā aldaŗu pilsētā Kulmbachā viņš savas vēlēšanu runas laikā stāvēja starp divām milzīgām alus mucām uz senlaicīgā pilsētas rātsnama kāpnēm, vecajā tirgus laukumā, kuŗu apgaismoja simtām eļļas lāpu liesmas, atmirdzot zeltītajos torņos un ļaužu pūlī, kas, pretēji citu vēlēšanu sapulču skaļumam, klusēja un klausījās. Kulmbacha vāciešiem ir tuva arī tāpēc, ka atrodas tikai dažas jūdzes no Richarda Vāgnera festivāla pilsētas Baireutas.

Ulbrichts kļūst vārgāks

Oktobrī paies 20 gadu kopš Pad. savienība okupēto Austrumvāciju nomaskēja par t. s. Vācu demokratisko republiku, izbīdot tās priekšgalā vienu no savām uzticamākajām marionetēm — Valteru Ulbrichtu, kuŗam tagad piepildījušies 76 dzīves gadi. Austrumvācijā tādēļ pastāv uzskats, ka lielā vecuma dēļ viņš ilgi vairs nebūs spējīgs staigāt Kremļa pavadā, tādēļ centīsies daļu savu pienākumu „nomest" jau Maskavas izsūktās un nospiestās Austrumvācijas 20 gadu „jubilejā".

Valtera Ulbrichta ķīļveidīgā seja ar raksturīgo āža bārdu pēdējos mēnešos iztrūkusi jau vairākās nozīmīgās delegācijās. Slimība viņu atturēja arī no delegācijas vadītāja pienākumiem šāgada jūlijā Maskavā, kurp vecais Austrumvācijas viltīgais komūnists savā vietā aizsūtīja ministru prezidentu Viliju Štofu. Divas nedēļas vēlāk Ulbrichts ar čīkstošām plaušām izpalika arī Austrumvācijas delegācijā, kuŗa devās uz komūnistiskās Polijas 25 gadu atceres svinībām Varšavā, par delegācijas vadītājiem izraugot atkal Štofu un otru spēcīgāko personu austrumvācu vienības partijā, kā saucas Austrumvācijas komūnisti, Erichu Honekeru, kuŗu bieži pemin kā iespējamu Ulbrichta aizstājēju.

Austrumberlīnē iegūtās ziņas liecina, ka Ulbrichts pakāpeniski un neuzkrītoši mēģina atraisīties no savu pienākumu nastas, turoties aizmugurē vienīgi kā Maskavas izkārtne un padomdevējs un atdodot savu partijas vadītāja posteni Honekeram. Štofs, liekas, pamazām pārņem Austrumvācijas pārraudzību Ulbrichta aizsegā.

Nasers vēlas atbrīvoties no padomju sūtņa

No Beirutas 20. septembrī ziņoja, ka Ēģiptes prezidents Nasers pieprasījis Pad. savienības sūtņa Sergeja Vinogradova atsaukšanu, vienu no Kremļa ievērojamākajiem sūtņiem, kuŗu oficiāli pat min kā varbūtēju nākošo ārlietu ministru.

Jau dažas dienas agrāk Kairo laikraksts „Al Ahram", kas pauž valdības viedokli, ziņoja, ka ēģiptiešu komūnistiskie sabiedrotie satricinājuši Nasera personīgo varu, jo Maskava nav apmierināta ar to, kā Nasers izrīko arabu konfrontāciju ar Izraēlu.

Laikraksti arī vēstī, ka Nasers pavēlējis apcietināt ievērojamu Ēģiptes politiskās dzīves personību — paša Nasera vadītās politiskās partijas, arabu sociālistu savienības, ģenerālsekretāru Ali Sabri, kas bieži dēvēts par „Maskavas vīru" Kairo, jo viņš daudz biežāk nekā citi Ēģiptes politiķi apmeklējis Kremlī militārām un politiskām sarunām.

Libanonas laikraksti savukārt apgalvo, ka Nasers uzsācis Maskavai labvēlīgu elementu „iztīrīšanu" savā arabu sociālistu savienībā, jo Kremlim ar Naseru ir domstarpības kaŗa vešanas politikā. Ali Sabri jau slepeni minēts par Nasera aizstājēju ar Maskavas atbalstu, tādēļ iespējams, ka viņa apcietināšana notikusi sakarā ar šo versiju. Nasers licis arestēt arī vairākus kreisās līnijas Kairo laikraksta „Al Akhbar" līdzstrādniekus, kuŗus uzskata par nelabvēlīgiem pašreizējam Ēģiptes režīmam. Runā arī par gaidāmām tīrīšanām Ēģiptes militārajā hierarchijā. Kairo laikraksti turpretim klusē par personālām pārmaiņām ģenerālštābā.

Gromiko apmeklēs Otavu

Otavā gaida ierodamies Pad. savienības ārlietu ministru Andreju Gromiko, bet vizītes datums vēl nav minēts. Kanadas ārlietu ministrs Mičels Šarps 23. septembrī izbrauca uz Ņujorku, kur nedēļu ilgā apmeklējumā tiksies ar 15 valstu ārlietu ministriem, kuŗi piedalās Apvienoto nāciju sesijā, bet tajā runās 29. septembrī. Paredzams, ka šai laikā viņš arī vienosies ar Gromiko par vizītes datumu Otavā, paredzams oktobrī.

Gromiko „noilgojies" apspriesties ar Kanadas ministru prezidentu Trudo un ārlietu ministru Šarpu, domājams, lai viņus mēginātu ietekmēt sarkanās Ķīnas atzīšanas jautājumā. Pēc divu mēnešu pārtraukuma sarunas starp Kanadas un Ķīnas pārstāvjiem Stokholmā atjaunotas 20. septembrī. Pēc ziņām, kuŗas iegūtas no padomju avotiem Otavā, Pad. savienība vēl vienmēr labvēlīga sarkanās Ķīnas uzņemšanai Apvienotajās nācijās, kaut Gromiko savā runā AN ģenerālsapulcē šo jautājumu neskāra.

Pielaiž iespēju, ka Gromiko apmeklējuma laikā kā blakus jautājums pacelsies arī Kanadas kviešu iepirkšanas līgums. Šo jautājumu kārtoja Kanadas kviešu tirdzniecības pārvalde ar padomju valdības aģentūru, kuŗas abas atbildīgas par kviešu pārdošanu un pirkšanu. Ar 1966. gada līgumu Pad. savienība apņēmās līdz šāgada 1. jūlijam iepirkt no Kanadas 336 milj. bušeļu kviešu, bet līdz šim nopirkusi tikai 201 milj. bušeļu.

Rodžers un Gromiko pusdieno Ņujorkā

Jau iepriekš bija paredzēts, ka Apvienoto nāciju sesijas laikā ASV un Pad. savienības ārlietu ministri tiksies „apmaiņas pusdienās", lai draudzīgās sarunās skaidrotu ieilgušās problēmas. Prezidenta Niksona administrācija jau sen vēlējās šāda līmeņa sarunas, kuŗas 22. septembrī beidzot īstenojās Waldorf Astoria viesnīcā Ņujorkā. Namatēva loma šoreiz bija Vašingtona, bet nākošās pusdienas abu valstu ārlietu ministriem rīkos Maskava. Vašingtona ilgi gaidīja Kremļa atbildi uz prezidenta Niksona 11. jūnija ierosinājumu uzsākt sarunas par raķešieroču pārraudzību, tāpat par Vidējo austrumu krizi, Eiropas drošību un Berlīnes jautājumu.

Pēc trīs stundu ilgās dinejas, kuŗā pakavējās abi ārlietu ministri, reportieŗiem izdevās satikt Gromiko, bet viņš atteicies paskaidrot, ciktāl piekritis vietai un laikam sarunām par bruņošanās kontroli. „Laiks nāks, kad par to būs izgatavots attiecīgais oficiālais paskaidrojums," Gromiko izvairīgi atbildēja.

ASV un Pad. savienība jau agrāk principā vienojušās uzsākt sarunas abu lielāko atomvalstu starpā, kuŗas jau vairāk nekā pirms gada bija ierosinājis arī bijušais ASV prezidents Džonsons, bet nebija panākta vienošanās par vietu un laiku.

Somijas ārlietu ministrs Karjalainens jau nedēļas nogalē žurnālistiem bija izteicies, ka abas lielās atomvaras, varbūt, uzsāks atbruņošanās sarunas oktobŗa vidū Helsinkos. Pad. savienības ārlietu ministrs tagad žurnālistiem būtu varējis pateikt vairāk nekā tikai: „Mums bija ļoti laba dineja, kuŗā pārrunājām dažādus jautājumus."

SPORTS

LATVIJAS KAUSS — 7. REIZI ŅUJORKAS FUTBOLISTIEM

Šāgada otra spēle par ceļojošo Latvijas kausu futbolā starp Toronto DV un Ņujorkas DV vienībām notika 13. septembrī Toronto. Šī ar Ziemeļamerikas latviešu futbola meistarsacīkstēm apvienotā kausa izcīņas pirmajā spēlē Ņujorkā, torontiešiem ierodoties tikai 8 spēlētāju sastāvā, uzvarēja ņujorkieši ar 3—1 rezultātu, tādēļ šoreiz Toronto vienpadsmitam bija jāpanāk uzvara vismaz ar 3 vārtu starpību, lai sekmīgi aizstāvētu pērn izcīnīto kausu un meistartitulu.

Spēles 1. puslaikā torontieši ar Gulbja „šāvienu" arī ieguva vārtus un sāka cerēt, ka, spēlējot savā ierastajā laukumā, izdosies panākt uzvaru ar kausa aizstāvēšanai nepieciešamo vārtu skaitu. Visumā spēkošanās tomēr risinājās vienlīdzīgi, nelielo torontiešu technisko pārākumu viesiem paralizējot ar centību un stabilu aizsardzību. Vārtu gūšanas iespēju gan bija vairāk Toronto vienībai, taču tās palika neizmantotas, jo lieka kavēšanās ar „šāvieniem" pretinieku vārtu priekšā atļāva situāciju izjaukt aizsargiem, bet neprecīzie un vājie bumbas raidījumi Ņujorkas vārtsargam pārāk lielas grūtības nesagādāja. Spēles 2. puslaikā torontiešu kļūda aizsardzībā viesiem deva iespēju rezultātu izlīdzināt, ar to samazinot mājinieku izredzes kausu sekmīgi aizstāvēt. Ņujorkas labā šo panākumu guva Dāle, kuŗu agrāk esam redzējuši spēlējam par vārtsargu. Toronto vienībai ar Vilmņa raidījumu gan atkal panāca 2—1 vadību, kā spēle arī beidzās, bet ar to nepietika. Atkārtojuma spēlē Toronto komplektējums gan bija uzvarējis, taču šāgada meistarsgods ar abu sacensību 4—3 koprezultātu piekrita Ņujorkas DV vienībai, kuŗai atgūto Latvijas kausu tā dāvinātāja — laikraksta „Laiks" izdevēja H. Rudzīša uzdevumā pasniedza Ž. Zentiņš.

Ņujorkas vienībā, kuŗas vadītājs ir Jānis Šķiņķis, spēlēja Juris Kučinskis, Valdis Mežaks, Ingo Kampa, Ralfs Laiviņš, Juris Blūmfelds, Jānis Pakalnietis, Egils Apelis, Edgars Dāle, Jānis Veiss, Andris Bērziņš un Jānis Puķe, bet rezervē bija Gunārs Neiders un Ints Rupners. A. Grīnberga pārziņātajā Toronto virknējumā bija A. Rāva, G. Ezers, A. Alksnis, E. Lukovskis, J. Pavārs, J. Simanovskis, A. Rode, A. Liepa, J. Vilmanis, K. Gulbis, E. Villa, V. Ezers, K. Pontuško un A. Kudrašovs.

Ceļojošo Latvijas kausu izcīņai futbolā Ziemeļamerikas latviešu futbola meistarsacīkstēs izdevējs H. Rudzītis dāvināja 1956. gadā. Pirmajā kausa izcīņā piedalījās tikai Ņujorkas un Klīvlendas vienības, uzvarot ņujorkiešiem, kuŗu sastāvā toreiz bija A. Brencsons, V. Konopasēvičs, J. Veiss, K. Jančevskis, K. Ārens (sen.), V. Celmraugs, A. Eikštreims, J. Zāmurs, O. Sniedze, H. Jēgers, V. Bauers, J. Šūlmeistars, J. Baltausis un J. Bundulis. No šiem spēlētājiem vairs tikai Veiss un Zāmurs vēl ir aktīvo vidū. Vēlāk kausa izcīņā sāka piedalīties Čikaga, bet, sākot ar 1962. gadu, arī Toronto DV sporta kluba vienība. Tagad jau vairākus gadus par kausu sacenšas vairs tikai Ņujorkas un Toronto vienpadsmiti, jo citās pilsētās futbola vienību vairs nav iespējams sakomplektēt. Kausa izcīņas noteikumi paredz, ka vienībām jāsacenšas divas reizes gadā, bet uzvarētāju noteic abu sacensību koprezultāts, t.i. kauss piekrīt vienībai, kuŗa abās spēlēs panākusi lielāko vārtu skaitu. Futbolisti par kausu līdz šim sacentušies katru gadu. Ņujorkas vienība to izcīnījusi 7, Toronto 4, bet Čikaga 3 reizes.

Jāatzīst, ka apbrīnojama visu laiku bijusi futbolistu uzņēmība, jo, lai sacensības par kausu varētu notikt, spēlētājiem — pie tam lielā skaitā, jo bez 11 pamatsastāva dalībniekiem jābrauc līdz arī vismaz dažiem rezervistiem — nācies mērot tālus ceļa gabalus un parasti arī upurēt personīgos līdzekļus, jo nevienmēr klubam bijis iespējams visus ar braucienu saistītos izdevumus segt. Šoreiz atkārtojuma spēlē Toronto abām vienībām bija daudz jaunu seju, par ko jāpateicas to enerģiskajiem un neatlaidīgajiem vadītājiem A. Grīnbergam un J. Šķiņķim. Katrā ziņā viņu darbs un prasme piesaistīt jaunus spēlētājus liecina, ka abas vienības vēlas palikt uzticīgas skaistajai futbola spēlei, un tas nozīmē, ka šis sporta veids trimdā vēl nav miris, kaut latviešu vienību skaits palicis pavisam niecīgs. Iespējams, ka Toronto un Ņujorkas virknējumi ir vienīgie brīvie pasaulē.

Pēc spēles abu vienību dalībnieki un draugi pulcējās DV namā, kur rīkotāji bija parūpējušies par vakariņām. Še viesus uzrunāja DV Toronto nodaļas valdes pr-dis I. Zamlovskis, DV Toronto sporta kluba pr-dis R. Kadiķis un Latviešu sporta apvienības Kanadā vicepr-dis Ž. Zentiņš, bet A. Grīnbergs demonstrēja krāsu filmu, kuŗa uzņemta iepriekšējo gadu spēlēs.

Ž. Z.

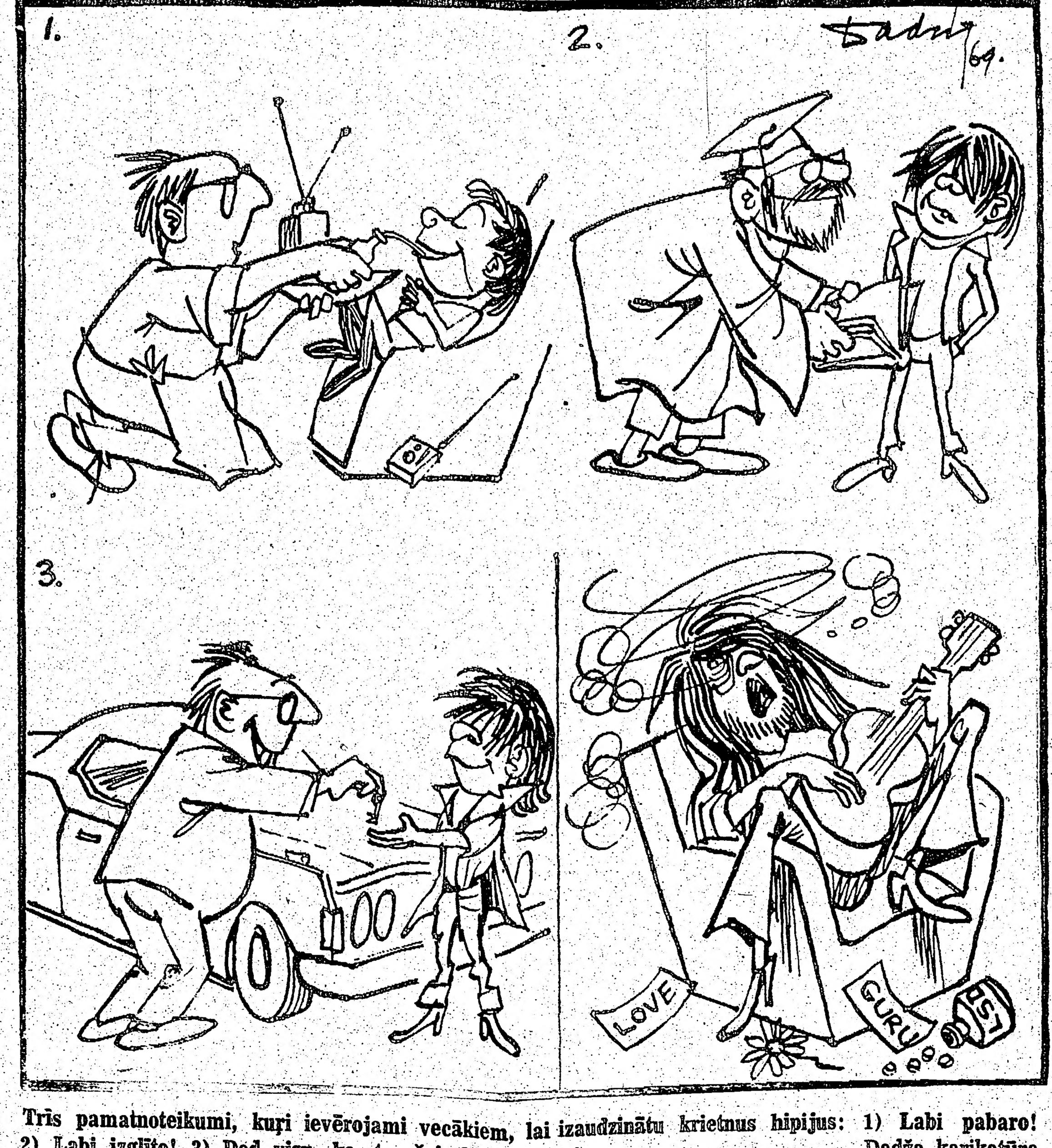

Trīs pamatnoteikumi, kuŗi ievērojami vecākiem, lai izaudzinātu krietnus hipijus: 1) Labi pabaro! 2) Labi izglīto! 3) Dod visu, ko topošais hipijs vēlas!
Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Hokeja cienītāji Kanadā bieži būs vērojuši ar labiem sporta tikumiem nesavienojamas izdarības sacīkšu arēnās. Nule ierastā „koku cilāšana" beigusies visai nepatīkami: Otavas sporta arēnā, sacenšoties Bostonas „Lāčiem" (Bruins) ar St. Luija „Blues" sastāvu, smagi galvā ievainots Bostonas sastāva izcilais aizsargs Teds Grīns. Ielauztā galvaskausa „salāpīšana" ar tērauda plāksni aizņēma 4 stundas. Grīns ievietots slimnīcā uz 10 dienām un nav zināms, kad viņš spēs atkal piedalīties sacensībās. Kā Kanadas nacionālajā hokeja līgā, tā Bostonas spēlētāju vadībā valda uztraukums un sašutums par spēlētāju nosodāmo nesavaldību. Apsveŗ stingrus sodus, lai šādi gadījumi nākotnē neatkārtotos.

★ Federālā valdība informējusi ASV valsts departamentu, ka tam jāuzņemas atbildība par eventuāliem zaudējumiem un bojājumiem, kas varētu gadīties oktobrī paredzētajā atomizmēģinājumā Aleutu salās, Klusā okeana ziemeļos. Eksplozijai izraudzīta Amchitkas sala. Kanadas valdība nobažījusies, ka tā varētu radīt milzu paisumu vai pat zemestrīci, jo Aleutu salās esot nedroši ģeoloģiskie slāņi, tāpat kā Aļaskas krastos. Bīstas arī par radioaktīvajiem nogulšņiem.

★ Trīs zinātnieki Vankuverā savākuši datus par ārlaulības bērniem laikā no 1945. līdz 1964. gadam. Šai posmā Kanadas ārlaulības bērnu skaits divkāršojies līdz 26.556 gadā. 85 proc. neprecēto māšu ir vecumā no 16 — 25 gadiem, bet vismaz puse zem 20. Kaut Vankuverā dzīvo ap 30.000 āziātu un 20.000 žīdu, neviena no neprecētajām mātēm nebijusi āziātu izcelsmes, bet tikai viena vienīga žīdiete.

—BD